

El procés d'elaboració de la Llei de política lingüística¹

Dr Jordi Argelaguet i Argemí
Departament de Ciència Política
Universitat Autònoma de Barcelona

1. Aquesta recerca ha comptat amb l'ajut de la FUNDACIÓ JAUME BOFILL de Barcelona. Des d'aquí mateix vull fer constar el meu agraïment més sincer.

El procés d'elaboració de la Llei de Política Lingüística.

1. Introducció. [1]
2. L'elaboració de normalització lingüística a Catalunya. [3]
  - 2.1. El context polític i social. [4]
  - 2.2. El procés d'elaboració de la LNLC. [8]
    - a. *La cronologia de la redacció de la llei.*
    - b. *La comparació dels continguts de les propostes.*
  - 2.3. Les consideracions finals sobre el debat de la LNLC. [23]
3. El context polític en l'elaboració de la Llei de política lingüística. [25]
  - 3.1. Els antecedents llunyans (1983-1995). [26]
  - 3.2. La correlació de forces a Catalunya i a l'Estat espanyol: les eleccions de 1995 i 1996. [32]
  - 3.3. L'engegada del procés a l'hivern del 1996/97. [34]
4. La descripció general del procés seguit. [36]
  - 4.1. L'esquema del procés d'elaboració de la Llei de política lingüística. [38]
  - 4.2. Els esdeveniments que acompanyen la tramitació de la llei: una proposta de cronologia. [42]
  - 4.3. La comparació entre el procés de 1983 i el de 1997: les similituds i les diferències en la construcció del consens polític. [48]
5. L'anàlisi dels textos més rellevants: de l'*Esborrany* de CiU a la Llei de Política Lingüística. [54]
  - 5.1. De l'*Esborrany* al primer text de la Ponència. [55]
  - 5.2. Del primer text de la Ponència al text definitiu de la ponència i els vots particulars dels grups parlamentaris. [63]
  - 5.3. De la Ponència al text del Dictamen de la Comissió de Política Cultural. [67]
    - a. *L'acord entre CiU i Serra: el 8 de novembre de 1997.*
    - b. *L'extensió de l'acord: la incorporació d'IC i del PI.*
    - c. *Els resultats finals.*
  - 5.4. El Dictamen del Consell Consultiu. [77]
    - a. *El contingut del Dictamen.*
    - b. *Les esmenes subsegüents.*
  - 5.5. Del text del Dictamen a la Llei: el debat en el Ple del Parlament. [83]
    - a. *El plantejament general dels Grups Parlamentaris i la mecànica del debat.*
    - b. *Les votacions de les esmenes i de l'articulat.*
6. Conclusions. [92]
  - El balanç del contingut de la Llei.*
  - Els "costos" de l'aprovació de la Llei.*
  - La "coherència" dels grups parlamentaris al llarg de la tramitació de la Llei.*
  - Les perspectives en l'aplicació de la llei.*

Bibliografia. [103]

Annex. La Llei de política lingüística.

El procés d'elaboració de la Llei de Política Lingüística.

1. Introducció.

El propòsit principal d'aquesta recerca és fer una descripció i una anàlisi de la tramitació de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, aprovada pel Parlament de Catalunya el 30 de desembre de 1997.

En l'anàlisi, hi ha la voluntat de mostrar com s'ha construït el consens que ha permès tirar endavant un compromís polític que tenia CiU amb els seus electors i que comptava amb l'oposició de bona part de les resta dels partits polítics parlamentaris. Per tant, s'aniran comparant els continguts dels diversos textos que es van succeint al llarg del procés, amb la finalitat de constatar quins són els punts d'acord i de discrepància entre les forces polítiques catalanes.

L'esquema que se segueix està basat en cinc capítols. En el primer, es fa un repàs al què va significar l'elaboració de la Llei 7/1983, de 18 d'abril, de normalització lingüística a Catalunya, tenint en compte el context polític i social d'aleshores, la tramitació de la proposició de llei i els resultats finals del debat.

En el segon capítol ja s'entra en el cas de la Llei de 1998. Es comença per comentar el context polític que condiciona els debats de la proposició de llei fins a l'inici formal dels treballs parlamentaris.

En el tercer capítol es fa una descripció general del conjunt del procés, incloent-hi una cronologia dels fets relacionats amb aquesta qüestió que succeeixen durant els mesos que van del febrer de 1997 fins al desembre del mateix any. Aquest capítol es clou amb una comparació dels dos processos esmentats anteriorment: el de 1983 i el de 1997.

El quart capítol és el nucli de la recerca perquè és el que correspon a l'anàlisi dels principals textos que s'han succeït al llarg de la tramitació de la proposició de llei: des del primer esborrany aportat per CiU al text definitiu de la Llei, passant per les esmenes que es van incorporant o rebutjant.

Finalment, per acabar, hi ha un cinquè capítol destinat a fer unes reflexions finals a mode de conclusions de tota aquesta recerca que, per a fer-la, s'han tingut com a font d'informació dos pilars: els documents de treball parlamentari i les notícies que han sortit a la premsa.

2. L'elaboració de normalització lingüística a Catalunya.

L'aprovació de la Llei 7/1983, de normalització lingüística a Catalunya (LNLC) és la culminació del procés iniciat amb la redacció dels articles lingüístics corresponents de la Constitució Espanyola i de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. L'article 3 de l'EAC marca els límits del terreny de joc de la política lingüística que es pot seguir a Catalunya, sent-ne la consideració del català com la llengua pròpia de Catalunya (amb un intent de remarcar una certa preeminència davant de l'espanyol, llengua que no té aquesta consideració en relació a Catalunya) i la doble oficialitat del català i de l'espanyol a Catalunya els dos pilars bàsics

Durant la discussió del marc constitucional i estatutari, com que hi havia moltes discrepàncies, es van anar aparcant temes i només es va aclarir allò relacionat amb el rang legal del català i de l'espanyol a Catalunya (Matas 1991; Argelaguet 1996). Les diferències d'enfoc que cada força política feia sobre la qüestió de la normalització lingüística a Catalunya es van tornar a fer evidents en el debat de la LNLC. Així les posicions defensades pels partits polítics reflecteixen no només una concepció determinada de la llengua sinó que conceben la situació problemàtica també d'una manera bastant contraposada i, per tant, en fer una diagnosi diferent proposen solucions diferents. Així mateix, aquestes discrepàncies no només es donen entre les forces polítiques més representatives sinó també en l'àmbit científic entre sociolingüistes, filòlegs i historiadors de la llengua (Argente i altres 1979; Prats 1989; Rafanell i Rossich 1990; Vallverdú 1992; Murgades 1996).

En aquest apartat, es farà un comentari del procés d'elaboració de la LNLC, assenyalant-ne els principals punts de discrepància entre els grups parlamentaris, tenint en compte, com a prèvia, algunes consideracions del marc polític i social en el qual es mou el procés d'elaboració de la Llei. El procés analitzat va des de les primeres reunions

preparatòries el juny de 1980, fins a l'aprovació final l'abril de 1983, amb la qual cosa es pot convenir que les diferències entre els partits eren prou importants com perquè dificultessin l'acord final. Entre els esculls més rellevants hi ha el de la llengua a l'ensenyament: és en aquesta qüestió on les opinions contraposades es manifesten més clarament.

2.1. El context polític i social.

Del conjunt d'elements del context polític i social que incideixen en l'elaboració de la LNLC, tres han de ser tinguts especialment en compte:

- 1) la nova correlació de forces polítiques al Parlament de Catalunya arran dels resultats electorals de 1980;
- 2) les primeres actuacions del Govern de la Generalitat;
- 3) l'articulació dels grups de pressió contraris a la política lingüística.

Quant al primer, el 20 de març de 1980 es van celebrar les primeres eleccions al Parlament de Catalunya després de l'entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia de 1979. Els resultats, que alteren el sistema de partits que semblava dibuixat des del 1977, van situar la coalició Convergència i Unió com la primera força política -si bé sense tenir la majoria absoluta- en el Parlament, contràriament al que hom havia cregut a partir de l'extrapolació de resultats electorals anteriors. El repartiment d'escons en el Parlament va ser el següent: CiU, 43; PSC, 33; PSUC, 25; CC-UCD, 18; ERC, 14; PSA, 2. Donada aquesta correlació de forces, el consens és una necessitat ineludible. Després d'intenses negociacions entre les diverses forces polítiques, el 24 d'abril de 1980, el Parlament de Catalunya elegeix Jordi

Pujol -líder de CiU-, essent el 115è President de la Generalitat de Catalunya.

Amb l'elecció del President de la Generalitat s'estableix formalment qui és el responsable, en darrera instància i en el marc de les competències que té assignades, d'omplir de contingut tot allò que disposa l'Estatut d'Autonomia de Catalunya, que, com diu l'article tercer de l'Estatut, també s'hi inclou la política lingüística. El nou president de la Generalitat, en no comptar la seva força política amb la majoria absoluta dels escons, haurà de pactar totes i cadascuna de les seves iniciatives si vol que siguin aprovades pel Parlament. Cal assenyalar que el PSC, el PSUC i la UCD tenien una àmplia majoria al Parlament, enfront als escons de CiU i ERC. D'aquesta manera, les forces polítiques que durant la redacció de l'Estatut havien arribat a acords en el sentit de redactar un article en relació a la llengua catalana molt menys agosarat del que pretenien els partits nacionalistes catalans, mantenien la seva força (als quals cal afegir-hi els dos diputats del PSA, bastant reticents a la normalització lingüística del català). Per tot plegat, malgrat que CiU tenia el Govern de la Generalitat, no podia anar massa lluny en la política de normalització lingüística perquè seria enfrontar-se a una majoria del Parlament, la mateixa que havia aturat la proposta d'estatuir que el català fos de coneixement obligatori a Catalunya, com ho era l'espanyol en el conjunt de l'Estat.

2) En segon lloc cal tenir en compte les primeres actuacions del Govern de la Generalitat, que s'inicien poc temps després d'haver estat nomenats els integrants del Consell Executiu de la Generalitat i haver estat creada la Direcció General de Política Lingüística (1983a), i que s'orienten en dos camps diferents (Direcció General de Política Lingüística 1983b). Per una banda, el Departament de Cultura comença a preparar el terreny de la llei que desenvolupi l'article 3 de l'EAC; i, per l'altra, el Govern va publicant un seguit de decrets que regulen l'ús del català en alguns àmbits.

En el primer camp, com que el Consell Executiu considerava molt important

l'existència d'una llei de normalització lingüística, encomanà a n'Aina Moll la responsabilitat de posar en marxa i coordinar els treballs preparatoris de la seva redacció. Aquest encàrrec tenia una doble finalitat: que el procés fos immers en un marc de voluntat de consens i que un primer esborrany fos a punt en el punt d'aprovar-se el reglament del Parlament, de manera que no hi haguessin dilacions per a iniciar la tramitació de la Llei.

En el segon camp, el Consell Executiu promulgà diversos decrets per a donar una cobertura normativa al desplegament de la seva política lingüística, que es basava en la idea-força de "recatalanitzar Catalunya": el decret que estableix la normalització de l'ús del català als òrgans de la Generalitat (Decret 90/1980, de 27 de juny, publicat al DOGC el 16.7.80; i que ha estat substituït pel Decret 107/87, de 13 de juliol, publicat al DOGC el 10.04.87 i que va ser modificat a requeriment del Govern espanyol a través del Decret 254/1987, de 4 d'agost); i els dos decrets que regulen la incorporació de l'ensenyament del català al sistema educatiu (el Decret 142/1980, de 8 d'agost, que regula la incorporació de l'ensenyament de la llengua catalana a l'educació pre-escolar, EGB, BUP i FP; el Decret 153/1980, de 12 de setembre que incorpora l'ensenyament del català als Cursos d'Orientació Universitària).

Ja des dels inicis, i paral·lelament a les actuacions ara esmentades, el Govern de la Generalitat engegà, el 1980, una campanya de comunicació que va durar fins l'estiu de 1982 per a divulgar els principis rectors de la futura política lingüística, amb l'objectiu clar d'intentar desactivar possibles fonts de rebuig per causa d'informacions deficientes, a banda d'intentar la vinculació dels ciutadans de Catalunya promovent-ne l'adhesió dels ajuntaments catalans i altres institucions (Direcció General de Política Lingüística 1983b).

El Govern de la Generalitat mostrava per la via dels fets la voluntat política d'avançar en la normalització lingüística de la llengua catalana, si bé havia de fer front a una gran multitud de dificultats derivades, no només de la situació sociolingüística heretada de l'època

de la dictadura franquista, sinó de la incipient mobilització dels sectors contraris a aquest procés (bàsicament alguna part del funcionariat), així com per haver-se de cenyir a un marc constitucional que limitava els objectius de la normalització. Finalment, al Govern de la Generalitat li calia legitimar aquesta política a través d'una llei que segellés l'acord entre totes les forces polítiques, de manera que totes elles s'hi comprometessin visiblement.

3) En tercer lloc, tot i que aquestes primeres mesures de normalització lingüística empreses pel Govern de la Generalitat van anar en el sentit d'allò que durant molt anys havien estat reclamant diverses organitzacions culturals catalanistes i també la gran majoria de l'oposició al franquisme, s'aixequen alguns recels entre alguns sectors del conjunt d'habitants de Catalunya. Així, alguns grups es comencen a organitzar des del moment que veuen que la política de normalització lingüística del català com una veritable amenaça a la seva situació de monolingües en espanyol. A partir d'ara, el seu estatus pot canviar: hauran de tolerar que els catalanoparlants usin llur llengua públicament i amb plena validesa jurídica. Aquests sectors, fornits bàsicament per funcionaris, s'articulen a l'entorn de postulats que es basen en la defensa dels drets lingüístics dels hispanòfons a Catalunya i la seva suposada vulneració per part de les autoritats catalanes. El fruit més rellevant d'aquest moviment és l'anomenat "Manifiesto por la igualdad de derechos lingüísticos en Cataluña", conegut amb el nom de "Manifiesto de los 2.300", nombre dels pressumptes signants, el qual recollia la tesi que els hispanòfons estaven abocats a patir una discriminació d'arrel lingüística a Catalunya.

La importància del "Manifiesto" no és tant pel seu contingut en sí (ja que molts dels seus arguments ja eren coneguts a bastament, car van ser defensats pel representant d'AP durant les discussions de l'Estatut d'Autonomia), sinó per la reacció que va provocar en tots els àmbits, i que la premsa no només se'n va fer ressò sinó que va prendre-hi posicions

pròpies (Cardús 1995). Aquesta es va concretar en un rebuig pràcticament general de totes les forces polítiques catalanes i, en segon lloc, en la convocatòria d'un acte públic sota el títol "Crida a la solidaritat en defensa de la llengua, la cultura i la nació catalanes", de març de 1981. D'aquesta convocatòria, en va sortir la "Crida", una organització dedicada a mobilitzar l'opinió pública en favor dels drets nacionals de Catalunya en un moment polític que semblava que s'entrés en un retrocés del procés autonòmic (Monné i Selga 1991).

En conclusió, el panorama polític i social sobre el qual els partits catalans actuaven era, en potència, altament conflictiu, ja que es corria el risc de dividir els habitants de Catalunya en dos grans grups: els catalanòfons i els hispanòfons. És, doncs, en aquest context que els partits parlamentaris catalans es disposen a fer una llei de normalització lingüística.

2.2. El procés d'elaboració de la LNLC.

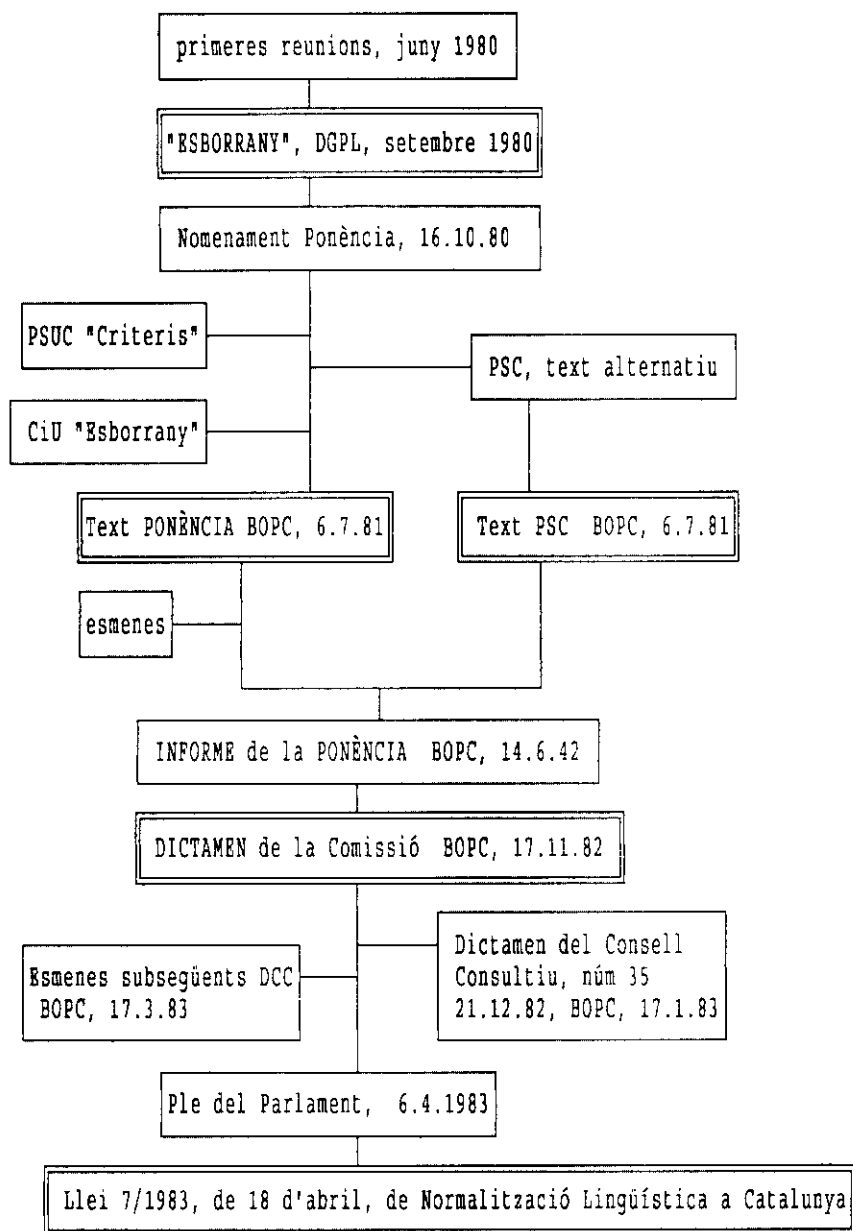
Aquest procés, analitzat des de diverses perspectives (Moll 1984; PSC 1984; Ferrer 1984; Boyer 1992; Colomines 1992; Argelaguet 1996) es pot fer a partir de la descripció de les seves fases, a través de les quals hom pot veure la complexitat i la dificultat que hi va haver en la redacció de la llei.

La cronologia de la redacció de la llei.

Els tràmits parlamentaris de discussió i aprovació de la LNLC són dels més llargs que hi ha hagut mai en la història recent del Parlament de Catalunya. En efecte, des dels primers

passos (el juny de 1980) fins a la votació final (abril de 1983) passen prop de tres anys, indicatiu prou evident de la dificultat d'arribar a un text consensuat per totes les forces polítiques. En aquest primer apartat es descriuran, només, els tràmits parlamentaris que hagué de superar la Llei, l'esquema dels quals es troba reproduït a la taula 1.

Taula 1 Els tràmits parlamentaris d'elaboració de la Llei de Normalització Lingüística.

Font: Elaboració pròpia.

Els orígens de la LNLC es remunten a poc després d'haver-se constituït el nou Consell Executiu de la Generalitat, quan es va decidir començar a treballar en una proposta d'articulat de la llei i que servís per assentar les bases per al desenvolupament de les discussions

posteriors (Moll 1984).

Després de diverses reunions i consultes (entre juny i setembre), les quals van donar lloc a quatre successius esborranys de propostes articulades de llei de normalització, la Conselleria va elaborar un text que va ser filtrat a la premsa i, atès que era un text articulat i mecanografiat en paper del Departament de Cultura va ser considerat com a un avantprojecte de llei (Boyer 1992, Moll 1984).

Aquest fet va provocar el primer conflicte en la llarga tramitació de la llei de normalització lingüística, ja que els socialistes van considerar que era un text que no responia al caràcter unitari que el Consell Executiu de la Generalitat li havia volgut donar a través de les múltiples reunions amb experts i partits polítics (PSC 1984).

Tant per raons polítiques com per raons reglamentàries, la tramitació de la proposta d'una llei de normalització estava abocada a reconvertir-se: per tal de mantenir el consens en tot aquest afer, s'acordà que fos tractada com una proposició de llei i a través d'una ponència conjunta.

Les sessions de treball de la Ponència comencen a mitjans de novembre i duren fins al 23 de juny de 1981, quan la Ponència tramet a la mesa el seu text articulat que porta per títol "Proposició de Llei de Normalització Lingüística a Catalunya" (BOPC 39, 6.7.1981). Amb ell, hi ha els vots particulars d'aquells grups parlamentaris que no estan d'acord amb alguna part del text de la Ponència, entre els quals cal destacar el del PSC, que consistia en un text alternatiu a la Ponència (amb Preàmbul i articulat).

Aquesta data (6.7.1981) obre el termini de quinze dies per a presentar esmenes al text de la Ponència. Aquest període es prorroga dues vegades fins el dia 21 d'octubre de 1981. El dia 20 de novembre, la Comissió de Política Cultural nomena la Ponència que ha d'ordenar les esmenes presentades. Els seus treballs d'ordenació culminaran, després de

nombroses reunions i algunes pròrrogues als terminis fixats, amb la publicació del Dictamen de la Comissió (BOPC 105, 17.11.82), que consta d'una nova proposta de text (sorgit de la reformulació del text de la Ponència deguda a la incorporació de les esmenes presentades pels grups parlamentaris), més 59 esmenes i vots particulars, és a dir, discrepàncies que es mantenen per a ser discutides davant el Ple del Parlament.

El següent pas és que tots els grups parlamentaris demanen que el Consell Consultiu de la Generalitat faci un Dictamen valorant la constitucionalitat del text proposat per la Comissió. El Consell Consultiu elabora el seu Dictamen (Dictamen 35, BOPC, 112, 17.1.83). Immediatament després, la Mesa del Parlament obre un termini per a fer esmenes al text de la proposició de llei consegüents a allò dictaminat pel Consell Consultiu. La Comissió de Política Cultural estudia, el 10 de març, les esmenes fetes i ordena els materials per a la discussió al Ple del Parlament (BOPC 125, 17.3.1983).

Finalment, el dia 6 d'abril de 1983 es fa el debat de la proposició de llei en el Ple del Parlament. Després d'una llarga sessió, d'haver-se incorporat algunes esmenes al text del Dictamen de la Comissió, la LNLC queda aprovada per 105 vots a favor, cap en contra i una abstenció (DSPC, Sèrie P, 130, Sessió Plenària 66).

Amb la simple descripció dels tràmits superats en el procés d'elaboració de la LNLC no es pot anar més enllà de prendre consciència de les grans dificultats que tenien els grups parlamentaris per a posar-se d'acord. Aquest desacord es va manifestar al llarg de totes les fases i va resultar ben palès durant el Ple del Parlament, quan s'acabà de perfilar el text definitiu a través de votacions. Per tant, el desacord entre els partits polítics va ser gran fins al darrer moment. Per aquesta raó cal entrar en l'anàlisi dels diferents textos que es van proposant al llarg de tot el procés per intentar explicar on eren i en què consistien les discrepàncies entre els grups polítics.

La comparació dels continguts de les propostes.

El primer text a tenir en compte és el conegut amb el nom d'"Esborrany de proposició de llei sobre l'ús lingüístic a Catalunya", que havia estat elaborat pel Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació amb la col·laboració de diversos especialistes durant l'estiu de 1980 (reproduït a Ferrer 1984). L'"Esborrany" estava inspirat en bona part amb la "Carta de la llengua francesa" aprovada per l'Assemblea Nacional del Quebec el 1977, però convenientment redactat amb la intenció d'adaptar-lo al marc constitucional i estatutari vigent a Catalunya. Com s'ha vist, aquest text -que el Departament de Cultura havia pretès que fos qualificat d'unitari- va ser rebutjat i la Comissió de la Ponència conjunta va començar els treballs partint de zero, sense tenir un text previ. Així, cada grup parlamentari hi va concórrer amb els seus propis documents de treball, essent, però, el text del Departament assumit per CiU (Moll, 1984:8). Per la seva banda, el PSUC havia presentat el juliol de 1980 els anomenats "Criteris per a un Estatut de la Llengua Catalana", amb les línies generals d'allò que consideraven havia de ser la política lingüística a Catalunya, les quals coincidien en bona part amb les tesis de l'"Esborrany" i, en conseqüència, amb un cert model quebequès de política lingüística (Departament de Cultura 1991). El principal partit de l'oposició, el PSC, tot i que s'havia oposat a la necessitat de fer una llei de normalització lingüística, també disposava del seu propi text de treball, aquest ja amb un caràcter articulat (PSC 1984). Tot i que els altres partits de l'arc parlamentari, més d'hora o més tard, van aportar els seus propis textos, la discussió i els debats de la Ponència redactora de la proposició de llei van centrar-se al voltant de dos grans models:

1) el que estava en sintonia al model de règim lingüístic inspirat en el Quebec, és a dir, els textos de l'"Esborrany" i del PSUC, amb el suport d'ERC;

2) el model proposat pel PSC, al qual s'hi anirien apropant progressivament -en alguns aspectes- les aportacions dels altres grups parlamentaris (PSC 1984).

El llarg debat de la proposició, doncs, se centra en la necessitat de trobar un articulat que, per una banda, sigui acceptable per totes les forces polítiques i, per l'altra banda, que sigui adequat al marc constitucional espanyol.

En comptes d'entrar en la comparació sistemàtica dels dos textos que -a més de tediosa- sovint es fonamenta en subtileteses sintàctiques o ambivalències semàntiques, la comparació es farà des de punts de vista complementaris. Per una banda, s'inclou una taula amb els cinc textos (l'"Esborrany"; el text de la Ponència; el text alternatiu del PSC; el text del Dictamen; i el text final de la LNLC) estructurats a partir d'un seguit d'ítems, la comparació de les columnes paral·leles de la qual ja és, de per sí, prou eloqüent i permet que hom s'adoni de les grans diferències entre els diferents textos i el resultat final (vegeu taula 2).

Taula 2. Comparació dels cinc textos en el procés d'elaboració de la Llei de Normalització Lingüística de 1983.

	Esbarrany, set. '80	Pouència, BOPC 6.7.81	Text PSC, BOPC 6.7.81	Dictamen, 17.11.82	LNLC, abril 1983
Preàmbul	cat = signe identitat col·lectiva; pròpia i oficial, històrica. Cast, oficial de l'Estat. Causes marginació: dret de conquesta	Cat = llengua pròpia, eina comunicació. Situació precària ús públic. Causes: 1) Nova Planta i SXX 2) enseny. obligatori en castellà 3) immigració 4) mass-media en cast	cat = eina comunicació situació precària: escassa presència ús públic, escola i mass media. Us i coneixement irregular. Causes (idem Ponència)	Semblant text Ponència, més algunes parts del PSC. Català és la llengua pròpia.	Igual que al Dictamen
Objectius finals	català ha de ser la llengua comuna castellà la 2ª llengua	Eliminat objectiu esbarrany. Definició NL: igualació entre les dues llengües, "fins a"	Conèixer, acceptar: igualació de les 2 llengües oficials. Llei de principis, reglaments posteriors	Estendre el coneixement del català. Assolir la igualtat plena de les 2 llengües oficials	Igual que al Dictamen
Persones físiques	trien llengua oficial, català preferent	trien llengua oficial	ídem, cooficialitat estricta, català i castellà sempre	ídem, cooficialitat estricta, català i castellà sempre	ídem, cooficialitat estricta, català i castellà sempre
Persones jurídiques	català obligatori, espanyol optatiu cooficialitat preferent català	ídem, però es perd la cooficialitat en alguns àmbits	bilingüisme, cooficialitat estricta (català prevalent en alguns àmbits)	bilingüisme, coofic. estricta (excepte alguns àmbits)	bilingüisme, cooficialitat estricta (alguns àmbits més que al Dictamen)
Drets lingüístics	Recollits els dels catalanòfons	ídem; drets llengües de l'Estat protegits	no hi consten explícitament	no hi ha drets recollits	es recullen drets, però "camuflats"
GC, GL intern	català només	català només	reglament C. Executiu	reglament C. Executiu	regl. C. Executiu
GC, GL extern	català preferent	català preferent	reglament C. Executiu	reglament C. Executiu	regl. C. Executiu
Lleis	català, DOGC; castellà, BOE	cat, DOGC; cast, BOE. Català, interpretació prevalent	Cat, DOGC; cast, BOE. Cat prevalença en la interpretació.	DOGC, cat i cast; no prevalença català en la interpretació	DOGC, cat i cast; prevalença català (suprimit pel TC)
Altres normes	català preferent	català preferent	català preferent	també simultàniament	ídem Dictamen
Serv Traducció	previst	previst	previst	previst	no hi consta
Admó de l'Estat a Catalunya	seguir expedient i contestar en llengua oficial del ciutadà	contestar en llengua oficial triada pel ciutadà	no hi consta	GC: promoure la NL	GC: promoure la NL
Justícia	seguir expedient i contestar en llengua oficial del ciutadà	GC: promoure la NL de l'ús del català	GC: promoure la NL de l'ús del català	GC: promoure la NL de l'ús del català	GC: promoure la NL
Toponímia	català només	català només	Depèn del Consell Executiu Gen. Vies urbanes, ajuntam.	català només	català només
Rètols públics	català només	català només	reglament C. Executiu	reglament C. Executiu	català només
Ensenyament no superior	en català normalment; però hispanòfons, dret a ensenyament en castellà	en català (= llengua pròpia ensenyament) normalment; hispanòfons, dret 1er ensenyament en castellà. No separació alumnes per centres	1er enseny.: llengua alumne. Resta: segons reglament C. Executiu. Progressiva introducció del català. No separació alumnes per centres ni aules, si puntualment	cat. llengua pròpia ensenyament. 1er enseny.: pares trien. Progressiva introducció català. No separació alumnes en centres per raó de llengua	català, llengua pròpia ensenyament. 1er enseny.: pares trien. Progressiva introducció català. No separació alumnes en centres per raó de llengua
Est. del cat	obligatori	obligatori	obligatori	obligatori	obligatori
Activitats centres ensenyament	a les escoles, totes les activitats en català	a les escoles, totes les activitats en català	no hi consta	no hi consta	a tots els centres d'ensenyament, totes les act. en català
Ensenyament universitari	lliure opció professors i alumnes	lliure opció professors i alumnes	lliure opció profes sors i alumnes	lliure opció professors i alumnes	lliure opció professors i alumnes
Mitjans de comunicació social	escrits (si fons públics) i ràdio i TV d'abast català, en català normalment	Propis: normalment en català. Previstes subvencions catalanització, mitjans escrits i ràdio.	Propis: assegurar comprensió i coneixement cat i cast. Subvencions mentre hi hagi desigualtat.	Propis: assegurar comprensió i millor coneixement català. Subvencions mentre hi hagi precarietat cat.	Propis: normalment en català. Previstes subvencions catalanització, mitjans escrits i ràdio.
Relacions treball, empreses	comunicacions escrites: cat o català i castellà	no hi consta	no hi consta	no hi consta	no consta
Ass. civils	català preferent	no hi consta	no hi consta	no hi consta	Gen: promoure la NL
Serveis, tranap. públics	tots, cat o cat i cast	només si origen a Cat, es manté igual	no hi consten	no hi consta	no consta
TERMINIS	com a màxim no més de 5 anys	Admó Estat < 4 anys GC i GL < 2 anys	no hi consten	< 2 anys, Gen i Admó local	< 2 anys, GC i GL
INFRACCIONS	previstes	desapareixen	no hi consten	no hi consten	no hi consten

PLA CATALANITZACIÓ	GC: subvencions, exempció taxes, control procés catalanització. Intens.	GC: subvencions, creació organisme catalanització, Pla NL, Mapa, pressupostos, control. Més laxa.	GC pot actuar defensa drets lingüístics; subvencions; fer un pla de NL; algunes exempcions fiscals	Subvencions, creació organisme NL; fer un pla de NL; no exempcions fiscals; mapa sociolingüístic	subvencions; exempcions fiscals (ajuntaments); fer pla de NL i un mapa; desapareix org. NL
Centres NL	no hi consta	previstos, d'acord amb ajuntam.	ídem ponència	ídem ponència	ídem dictamen
IECatalans	No hi és esmentat	No hi és esmentat	Hi és esmentat	Hi és esmentat	No hi és esmentat
Vall d'Aran	drets aranesos a l'Aran = drets catalanòfons a Cat	més concret. Aranès = oficial a l'Aran	llengua pròpia. Iniciatives anàlogues al català a Catalunya	llengua pròpia i oficial. Semblant a Ponència	la llengua pròpia, anàleg al català a Catalunya
	Esborrany, set. '80	Ponència, BOPC 6.7.81	Text PSC, BOPC 6.7.81	Dictamen, 17.11.82	L.NLC, abril 1983

Font: Elaboració pròpia.

Llegenda: GC (Generalitat de Catalunya); GL (Govern Local)

Per a il·lustrar aquesta primera comparació, hom pot recórrer a la ubicació relativa d'aquests cinc textos en una superfície definida per dos eixos, que resumeixen cadascun d'ells un criteri d'ordenació.

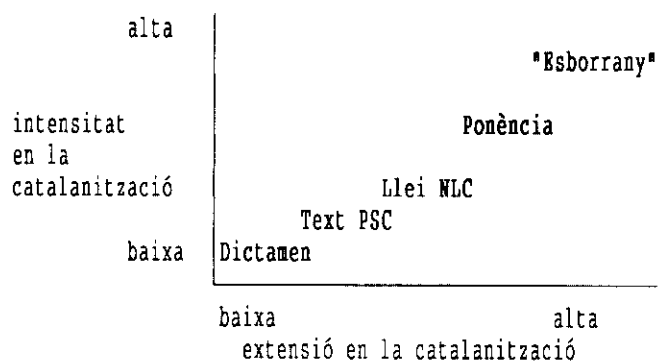
Un eix ordena els textos bàsics segons la seva intensitat en el procés de catalanització. Aquest criteri agrupa un seguit de variables tals com l'existència de terminis en el compliment de la catalanització; la preeminència del català en relació a l'espanyol; l'existència o no de sancions per als transgressors de la normativa; etc. Per tant, es pot considerar que un text té una intensitat més elevada que un altre en el procés de catalanització quan el grau de coerció exercit damunt del ciutadà és més fort.

El segon eix ordena els textos segons la seva extensió, és a dir, el número d'àmbits que el procés de catalanització abasta: l'ensenyament, els mitjans de comunicació, l'administració autonòmica, la local, la de l'Estat a Catalunya, la de Justícia, les relacions laborals, les relacions econòmiques, etc. Com més gran sigui el número d'àmbits que la proposta pretén incidir-hi, més gran n'és la seva extensió.

En conseqüència, es poden representar damunt d'un pla les diferents propostes a partir d'aquests dos eixos, tal com es mostra a la taula 3.

1) El primer text, l'anomenat "*Esborrany*", tot i que respecta escrupolosament els drets individuals que tenen els catalans a Catalunya d'optar per una de les dues llengües oficials en llurs relacions amb les Administracions Públiques, situa el català com la llengua preminent a Catalunya, seguint algunes disposicions emanades del principi de territorialitat. A més, preveu uns terminis d'acompliment del pla de catalanització -en la multitud d'àmbits que esmenta- que no superen en cap cas els cinc anys. A la vegada, hi ha previst un capítol d'infraccions a desenvolupar, lògicament, per un reglament. Per tant, és el text amb l'extensió i la intensitat més elevades.

Taula 3 Ubicació dels cinc "textos bàsics" en l'eix "intensitat" i l'eix "extensió" de la catalanització.

Font: Elaboració pròpia. Ubicació relativa i indicativa.

2) El segon text és el de la Ponència, fruit dels primers debats entre els representants dels grups parlamentaris. Aquest continua fent la distinció entre els dos nivells quant a l'assignació dels drets lingüístics (individus - principi de personalitat - trien llengua; collectivitats - principi de territorialitat - català preminent), però els àmbits en els quals s'han d'exercir aquests drets són menys que a l'anterior (desapareixen les referències a la llengua a les relacions laborals, a les associacions civils, en tots els serveis de transport públic), els terminis són suavitzats quan apareixen; i el títol de les infraccions ja no hi és. En relació al text anterior, aquest és menys intens i els àmbits de catalanització són menys.

3) El tercer text és el vot particular presentat pel PSC al text de la Ponència i publicat al mateix temps al BOPC. Tot i que a la Ponència ja es mostren alguns indicis que s'han acceptat alguns plantejaments del PSC, aquest encara està insatisfet i opta per presentar un articulat alternatiu. En efecte, la Ponència ha assumit alguns aspectes dels socialistes, com, per exemple, el Preàmbul de la Ponència ha suavitzat l'explicació de les causes de la situació del català a Catalunya, així com l'enumeració és la mateixa que la que tenia el text del PSC; algunes matisacions sobre el català en l'ensenyament; que la Generalitat ha de fer un pla de normalització lingüística; que s'ha d'impulsar la creació de Centres de Normalització

Lingüística d'acord amb els Ajuntaments de Catalunya. A diferència del text de la Ponència, el text del PSC tendeix a fer encara més estricta la doble oficialitat de llengües a Catalunya, així com té una tendència a plantejar una llei molt genèrica, deixant molts aspectes sense concretar i remetent-se a un posterior desenvolupament de la llei per part del Consell Executiu a través de reglaments (el català als rètols públics, la catalanització de l'Administració Autonòmica i Local, per exemple). Per tot plegat, es pot ubicar el text del PSC en uns nivells d'intensitat i d'extensió més baixos que els previstos pel text de la Ponència.

4) Després d'haver-se publicat el text de la Ponència, juntament amb els vots particulars dels grups parlamentaris que discrepaven en tot (el PSC) o en part (la resta), s'entrà en el període d'elaboració i presentació de les esmenes al text de la Ponència. Al final d'aquesta etapa, la Ponència va publicar el seu informe (BOPC, 14.6.82) en el qual s'ordenaven les esmenes presentades pels grups parlamentaris. Fet aquest informe, es va entrar en el debat de les esmenes, al final del qual la Comissió va publicar el seu Dictamen (BOPC, 17.11.1982), que consistia en un text de la proposició de llei resultat de les discussions més el seguit d'esmenes que havent estat rebutjades la seva presa en consideració per la Comissió, els grups parlamentaris volien fer arribar al Ple del Parlament. Aquest text, que ha estat qualificat de "naufregi" per a la catalanització (Ferrer 1984), toca fons quant a intensitat i extensió del procés previst. En efecte, el Dictamen estableix que l'objectiu final del procés de normalització lingüística és estendre el coneixement del català i assolir la igualtat plena de les dues llengües oficials a Catalunya; objectiu que queda molt lluny del de la Ponència, on es pretenia que el català fos la llengua comuna i que l'espanyol fos la segona llengua dels catalans. Com es veu a la taula-resum de columnes paraHeles que s'ha adjuntat anteriorment (vegeu taula 2), quasi a tot arreu el català és equiparat a l'espanyol i tota

l'estructura de drets es fonamenta en la tria lingüística que facin els ciutadans. A més, també desapareixen alguns dels pocs terminis que la Ponència havia mantingut. En línies generals, el text del Dictamen és molt semblant a allò que havia proposat el PSC i inclús, en alguns aspectes, encara és menys intens, per la qual cosa se situa per sota del text del PSC en els dos eixos.

5) Finalment, el text de la Llei aprovat pel Parlament de Catalunya difereix lleugerament del text del Dictamen perquè alguns grups van aconseguir recuperar algunes mesures en favor de la catalanització que havien caigut durant els treballs de la Comissió. Així, dels 28 articles que conté la Llei, el redactat és diferent al del Dictamen a 14, i les disposicions finals i transitòries varien una mica en la forma i en el contingut. Pel que fa a les Disposicions Transitòries, hi ha dos focus de discrepàncies. El primer és en relació als terminis fixats a la Llei per a normalitzar l'ús del català. El PSC i els Centristes s'hi oposen, però són derrotats a través d'una transaccional defensada per ERC i el PSUC (l'esmena defensada pels socialistes i centristes és derrotada per 34 vots a favor, 71 en contra i cap abstenció). Ribó, portaveu del PSUC, posa el dit a la llaga en tota aquesta discussió: "sense terminis no hi haurà normalització a l'Administració". El segon focus és en relació als mitjans de comunicació i a l'ús del català, en especial, a la televisió. A la Ponència, es pretenia que la Generalitat garantís l'existència d'un centre emissor de televisió i un de radiodifusió que cobrissin tot Catalunya i que s'expressessin normalment en català. A les esmenes, el PSC proposa la supressió total, per improcedent, d'aquesta Disposició Transitòria. CiU la modifica en el sentit que "la Generalitat continuarà impulsant la normalització de l'ús de la llengua catalana en totes les programacions de RTVE a Catalunya fins que no se n'haurà assolit la presència adequada en aquest mitjà de comunicació". Pel que fa a la radiodifusió, CiU es conforma amb el fet que la Generalitat continuï impulsant la presència del català a les

emissores d'àmbit català. ERC manté el text de la Ponència i el PSUC també, excepte que renuncia a l'emissor de televisió. El Dictamen (17.11.1982) és pràcticament el mateix text de CiU, però canviant el temps verbal: "ha d'impulsar" en comptes de "continuarà impulsant". Finalment en la discussió en el Ple, ERC manté la seva proposta, que és rebutjada (47 sí, 50 no, 2 abstencions) i, en canvi, s'aprova l'esmena del PSUC: 46 sí, 0 no, 54 abstencions.

Els canvis més importants, en la línia d'una intensitat i una extensió més gran del procés de catalanització són:

1) la inclusió d'una relació de drets lingüístics, si bé "camufladament", a l'article 2.1., gràcies a una esmena del PSUC, que va obtenir 77 vots a favor, 28 en contra (presumiblement del PSC) i 3 abstencions.

2) A l'article 4.2. que disposava que la Generalitat podia actuar d'ofici per a defensar els drets dels ciutadans continguts a l'article 3 de l'EAC i a la present llei. Aquesta esmena va ser incorporada a partir d'una transaccional entre el PSC i el PSUC. Val a dir que aquest article va ser un dels dos que el Tribunal Constitucional va estimar que era inconstitucional (STC 83/1986, de 26 de juny).

3) A l'article 6.1., gràcies a una esmena presentada pel PSUC i aprovada per unanimitat, s'incorpora que en cas d'interpretació dubtosa entre la versió catalana i castellana d'una llei de Catalunya, la versió catalana serà l'autèntica. Aquest apartat va ser també declarat inconstitucional.

4) L'article 20, que és incorporat a la llei gràcies a un vot particular del PSUC i d'ERC, que van presentar dues esmenes idèntiques i que van ser acceptades per 59 vots a favor, 29 en contra (el PSC) i 3 abstencions. Aquest article és el que disposa que "Els centres d'ensenyament han de fer la llengua catalana vehicle d'expressió normal, tant en les activitats

internes, incloent-hi les de caràcter administratiu, com en les de projecció externa".

5) La recuperació gràcies a una esmena d'ERC, a través d'una disposició transitòria (la Segona), de la preeminència del català en la retolació pública de la qual fa referència l'article 12, ja que preveu un termini curt per a la catalanització.

6) Finalment, es recuperà per unanimitat -perquè ERC va mantenir aquest vot particular- que la llengua normalment emprada en els mitjans de comunicació de la Generalitat fos el català.

Per aquestes diferències amb el text del Dictamen, hom pot convenir en col·locar el text final de la Llei com una mica més agosarat en el procés de catalanització que el Dictamen i que el text dels socialistes, sense arribar, però, al text de la Ponència. Tanmateix, però, el text final s'ajustava plenament al text de la Constitució, llevat part d'aquells dos articles introduïts durant la discussió al Ple, que van ser considerats inconstitucionals (un d'ells només parcialment) pel Tribunal Constitucional. En aquest sentit, dos dels objectius de la Llei estava assolit: la Llei cabia dins el marc constitucional i havia estat acceptada per totes les forces polítiques amb representació parlamentària.

Tot i que la Llei va comptar amb el suport final de tots els grups parlamentaris, les discrepàncies que hi havia entre ells eren tan serioses que van arribar plenament vigents fins al Ple del Parlament. A banda de les incorporacions de darrera hora al text del Dictamen que el van millorar apreciablement i que van comptar amb el rebuig del PSC i de les restes dels Centristes, inclús en el tema de l'ensenyament el PSC va mantenir fins al final una proposta alternativa a la majoritària. En efecte, el PSC va mantenir dos punts de discrepància en el tema de l'ensenyament. El primer ja s'ha comentat anteriorment: el PSC va votar en contra de l'article 20 perquè considerava que s'obligava a parlar en català a les escoles. El segon és que va defensar, sense èxit, una esmena a l'apartat 5 de l'article 14, segons la qual volien que

els alumnes no fossin separats ni en centres ni aules o grups segons criteris lingüístics. El Parlament va decidir per 88 vots a favor i 5 abstencions, després de rebutjar aquesta esmena socialista, que els alumnes no fossin separats per centres. Per tant, legalment hi havia la possibilitat de separar-los per aules segons llur coneixement de llengua catalana i obrint la porta a una doble xarxa escolar, similar al model aplicat pels socialistes al País Valencià, on hi ha "línies en valencià" dins un sistema escolar basat en la llengua castellana. Un segon àmbit de discrepància entre els partits va ser en la votació de la Disposició Transitòria Primera, que establia uns determinats terminis per implementar la Llei, i que a la qual el PSC i la UCD van votar a favor d'una esmena per a suprimir-los. Aquesta esmena va comptar amb 34 vots a favor, 71 en contra i cap abstenció. Els vots en contra corresponen a l'aliança tripartita de CiU, PSUC i ERC que es van aliar, quan va convenir, per fer una Llei una mica més agosarada i decidida en favor de la normalització lingüística de la llengua catalana al Principat.

2.3. Les consideracions finals sobre el debat de la LNLC.

Al llarg del procés d'elaboració de la llei, s'aprecia com hi ha un canvi suau però constant en l'estratègia de catalanització. Els primers textos eren molt ambiciosos quant a l'abast dels àmbits on s'havia d'incidir a través de la llei, així com els terminis eren molt més apremiants. Progressivament, es van imposant les tesis més flexibles quant als ritmes i l'abast, defensades primer pels socialistes, amb l'argument que la força i l'èxit de la llei depenien del consens que s'aconseguís. Aquesta idea va anar prenent força i el resultat és una llei amb articles amb un clar sentit pedagògic, és a dir, que no són aplicables directament sinó que

només marquen unes fites i unes vies a seguir. En aquesta línia, des dels sectors partidaris d'emprendre una veritable política de normalització lingüística de la llengua catalana, s'ha criticat aquesta llei dient que només es limita a despenalitzar l'ús del català (Murgades 1996:57), o bé que és excessivament ambigua, especialment en allò referent al concepte de "normalització" (Martí i Castell 1984; Lamuela 1994).

Comparant els textos inicials amb el resultat final, es veu bastant clarament que és el resultat d'un esforç immens de recerca de consens entre posicions molt enfrontades, fet que s'evidencia només constatant el temps que ha trigat aquesta llei a ser aprovada. Així, mentre que el punt de partida de la proposta de la coalició que és al Govern de la Generalitat té, si bé rebaixat, un cert estil *quebequès* per la seva intensitat i extensió de les propostes d'intervenció de l'Administració en favor del català com a llengua preminent a Catalunya; la proposta inicial del principal partit de l'oposició, el PSC, consisteix en defensar la no-necessitat de fer una llei de normalització.

Iniciat el procés d'elaboració de la llei, aquestes dues postures estan condemnades a entendre's perquè, almenys, comparteixen, juntament amb la resta de les forces polítiques, un mateix objectiu: fer una llei acceptable per tothom de manera que s'eviti un eventual esclat d'un conflicte d'arrel lingüística si s'hagués aplicat la mecànica estricta de la majoria dels vots. El conflicte lingüístic s'ha d'evitar per dos cantons: que uns, els hispanòfons, vegin menystinguts o amenaçats els seus drets personals en matèria de llengua; i que els altres no vulguin anar més enllà del que el Tribunal Constitucional està disposat a acceptar i que, per tant, un rebuig per part del Tribunal Constitucional provoqui crispació.

3. El context polític en l'elaboració de la llei de política lingüística.

Abans d'entrar en l'anàlisi del procés d'elaboració de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística aprovada el 30 de desembre de 1997, sembla prou convenient fer algunes referències al context polític que l'envolta i que n'ha condicionat el resultat final.

Atès el paper que juga la llengua catalana en la concepció nacional de Catalunya, la regulació normativa dels usos lingüístics és una de les qüestions més importants que el Parlament de Catalunya pot tractar a l'empara de l'actual Estatut d'autonomia. El capteniment dels partits a Catalunya està condicionat, també en aquest tema, per la interpretació que fan d'allò que succeeix en el seu entorn i per com s'han de posicionar-hi a partir de llur ideologia, bases electorals i objectius polítics. Així doncs, caldrà tenir en compte què és el que passa abans i durant la tramitació de la llei per trobar algunes pistes aclaridores de determinades actuacions partidàries.

Aquesta part ha estat dividida en tres subapartats. En el primer es comentaran els antecedents relativament llunyans, és a dir, aquells esdeveniments succeïts des de l'aprovació de la LNLC el 1983 fins el 1995, quan hi ha les cinquenes eleccions al Parlament de Catalunya després de la recuperació de la Generalitat.

El segon subapartat està destinat a recordar el context polític més immediat arran de la pèrdua de la majoria absoluta de CiU al Parlament de Catalunya i, poc temps després, la victòria insuficient del PP a les Eleccions Generals espanyoles.

Finalment, al tercer subapartat hi ha algunes referències a com es prepara el terreny per a tirar endavant la reforma de la normativa lingüística a Catalunya a partir de finals de 1996.

3.1. Els antecedents llunyans (1983-1995).

No es tracta, ara i aquí, de fer una anàlisi completa de la vida política catalana del període que va des de l'aprovació de la Llei de Normalització Lingüística a Catalunya la primavera de 1983 fins a les eleccions al Parlament de Catalunya de 1995, però sí d'oferir-ne alguns punts clau, algunes fites que serveixin per a recordar els antecedents més importants d'aquests anys en relació a la política lingüística. Amb aquesta finalitat, s'ha inclòs una breu - i, per tant, incompleta- cronologia a la taula 4, en la qual hi ha recollits els aspectes més rellevants a tenir en compte.

De la taula 4 es pot ressaltar els següents punts:

- 1) la implementació de la política lingüística;
- 2) les propostes de reforma de la LNLC;
- 3) els canvis en els responsables de la política lingüística;
- 4) l'intent fallit de 1993 de reforma de la LNLC;
- i 5) la Sentència del Tribunal Constitucional 337/1994.

1) aquells esdeveniments que fan referència al desplegament i la implementació de la LNLC de 1983.

El primer fet rellevant que va succeir en la política lingüística va ser el recurs d'inconstitucionalitat presentat pel Govern del PSOE contra la recent aprovada Llei. Mentre el Tribunal Constitucional veia el recurs, el Govern de la Generalitat va orientar els seus esforços en la publicació dels Decrets que desenvolupaven la Llei en especial aquells que feien referència a dos dels camps on la normalització lingüística ha avançat més: en l'ensenyament obligatori i en l'administració de la Generalitat. Aquests dos camps, juntament

Taula 4 Cronologia dels antecedents a la Llei de Política Lingüística (1983-96).

06.04.83	El Parlament aprova la Llei 7/1983, de 18 d'abril, de normalització lingüística.
20.07.83	El Govern espanyol presenta un recurs d'inconstitucionalitat contra la LNLC.
10.09.83	Primera emissió de TV3.
31.10.83	Bs presenta un recurs contra el Decret 362/83, del 30.08.83, que desplega la LNLC a l'ensenyament. La controvèrsia judicial arribarà fins la STC 337/1994.
29.04.84	Eleccions al Parlament de Catalunya. CiU guanya per majoria absoluta.
1986	Se celebra el Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana (30.4.86-10.5.86).
26.06.86	STC 83/1986 sobre la LNLC: són inconstitucionals l'art. 4.2 i un incís del 6.1.
13.03.87	Decret 107/87, pel qual es regula l'ús de les llengües oficials per part de l'Administració de la Generalitat de Catalunya.
29.05.88	Jordi Pujol guanya per tercer cop les eleccions al Parlament de Catalunya, la segona amb majoria absoluta.
12.09.88	M. Reniu és nomenat Director General de Política Lingüística, i substitueix A. Moll.
15.12.88	Constitució del Consorci de NL. Inicia les seves activitats l'1.09.89.
31.01.90	El nou conseller de Cultura, J. Guitart, anuncia en una conferència en el Col·legi d'Advocats les noves bases de la política lingüística.
16.05.90	El Parlament de Catalunya aprova la Moció 32/III sobre la política lingüística. Presentada per ERC, fa referència a la necessitat de modificar o actualitzar la LNLC.
09.07.90	Conferència de Reniu en la qual apunta el propòsit de donar a la política de normalització lingüística una nova orientació.
28.02.91	STC 46/1991 en la que avala, dins d'uns certs límits, l'exigència de la capacitació lingüística per accedir a la funció pública de les comunitats autònomes amb dues llengües oficials.
15.03.92	Eleccions al Parlament de Catalunya. CiU torna a guanyar per majoria absoluta.
10.03.93	Guitart anuncia la presentació de la nova Llei de política lingüística.
06.06.93	Eleccions Generals. El PSOE no té majoria absoluta i necessita el suport de CiU.
12.09.93	El diari "ABC" de Madrid inicia la campanya contra la PL de la Generalitat.
09.11.93	Bs presenta el text de reforma de la LNLC (reproduït a "El País", 10.11.93). El PSC i el PP s'oposen a canviar la Llei.
26.01.94	El Tribunal Suprem es planteja la inconstitucionalitat de la Llei 7/1983 pel que fa als articles 14, 15 i 20, tots ells referents a l'ensenyament. El 15.02.94, el TS presenta la qüestió d'inconstitucionalitat sobre la LNLC.
20.07.94	Guitart fa públic que el Govern ha decidit ajornar la reforma de la LNLC.
23.12.94	El TC determina que la LNLC és constitucional.
30.12.94	Guitart vol reemprendre el procés de reforma de la LNLC. La seva idea finalment no prospera perquè l'atmosfera "preelectoral" no és prou propícia.
07.03.95	El Govern de la Generalitat aprova el Pla General de Política Lingüística.
23.03.95	Conferència del President de la Generalitat sobre la política lingüística, en la qual referma la idea que la política de recuperació del català s'ha de subordinar al manteniment de la convivència (conferència reproduïda a "El País", 30.3.95).
19.11.95	Eleccions al Parlament de Catalunya, CiU perd la majoria absoluta.
03.03.96	Eleccions Generals. El PP guanya però sense prou majoria per governar.
04.05.96	Aznar és investit president del govern espanyol amb els vots de CiU.
06.06.96	Pujol nomena Joan M. Pujals nou conseller de Cultura.
set. 96	Lluís Jou és el nou Director General de Política Lingüística de la Generalitat.

---

amb la creació de la Corporació Catalana de Ràdio i Televisió (i la subsegüent sortida en antena de TV3 i Catalunya Ràdio i canals associats) són els pilars de la política lingüística durant tot aquest període (Padrós i altres 1992).

La implementació de la Llei a l'ensenyament i la funció pública es va fer a partir de l'aprovació de diversa normativa que va ser, també, recorreguda davant els tribunals de justícia, com gairebé la majoria de les disposicions del Govern de la Generalitat en aquest camp (París 1994). És el cas del Decret 362/1983 que desplegava la llei a l'ensenyament obligatori i que servia per assentar les bases del model de conjunció lingüística, vigent a l'actualitat, si bé s'ha refermat amb l'aprovació del Decret 75/1992 (Milian 1992).

Un segon àmbit d'implementació de la política lingüística és el que afecta a l'ús del català en l'Administració autonòmica. A banda d'allò disposat a LNLC, el Parlament de Catalunya va aprovar la Llei 17/1985, de 23 de juliol, de la funció pública de la Generalitat de Catalunya. Aquesta llei, que preveu una determinada exigència de coneixement de la llengua catalana per accedir a la funció pública catalana, també va ser reconeguda pel Govern espanyol davant del Tribunal Constitucional. Mentre el TC estudiava el cas, el Govern de Catalunya va aprovar el Decret 107/1987, pel qual es regula l'ús de les llengües oficials per part de l'Administració de la Generalitat de Catalunya. Finalment, sis anys més tard, el TC dicta la STC 46/1991, de 28 de febrer, que avala l'exigència de la capacitació lingüística per accedir a la funció pública de les comunitats autònomes amb dues llengües oficials. Per tant, les previsions de la Llei 17/1985 poden ser realitat d'acord amb el marc constitucional espanyol.

A més del desplegament normatiu, el Govern de la Generalitat acorda impulsar polítiques actives de normalització lingüística damunt del territori a través de la creació, conjuntament amb diversos Ajuntaments i altres òrgans del Govern local, del Consorci de Normalització Lingüística, constituït a finals de 1988.

Finalment, el Govern de la Generalitat, amb la participació del Consell Social de la Llengua Catalana, aprova el 1995 el Pla General de Normalització Lingüística, que està

orientat a guiar una política que permeti consolidar l'ús públic del català (Departament de Cultura 1995).

2) Les propostes de reforma de la LNLC.

Des que la LNLC va entrar en vigor, tots els partidaris de la normalització lingüística van considerar que era tan sols un primer pas d'un procés, el qual, necessàriament, hauria de comportar l'aprovació d'una reforma d'aquesta Llei en el futur, quan les circumstàncies de tot tipus ho fessin aconsellable i possible.

El 1986 es va celebrar arreu dels Països Catalans el Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana, que tenia per objectiu fer una àmplia reflexió sobre l'estat del català en tots els àmbits possibles (Segon Congrés ... 1986). D'entre les reflexions que es van fer cal destacar les veus que van apuntar la necessitat de crear un òrgan de territorialització de la política lingüística i que es va concretar, a Catalunya, amb la creació del ja esmentat Consorci de Normalització Lingüística; i les veus que defensaven la conveniència de plantejar-se una reforma de la LNLC, ja que aquesta s'estava mostrant manifestament insuficient perquè no anava gaire més enllà d'una despenalització del català a Catalunya. A aquesta demanda s'hi van anar afegint d'altres, amb la qual cosa l'estat d'opinió favorable a la reforma de la LNLC es va estendre considerablement (Mirambell 1987, Puig Salellas 1989, Òmnium Cultural 1990, Vernet 1991, Martí 1992, Colominas 1992). La seva posició es va reforçar en la mesura que cada cop més sovintejaven les reflexions sobre la situació precària de la llengua catalana i la necessitat de fer-hi alguna cosa (Prats, Rafanell i Rossich 1990).

3) Els canvis en els responsables de la política lingüística.

Des de 1980 fins el 1988, la persona responsable de la Direcció General de Política Lingüística va ser n'Aina Moll. Va centrar els seus esforços en l'aprovació de la LNLC, el bastiment de la DGPL, el desplegament de la LNLC i la realització de diverses campanyes de sensibilització sobre la NL. A finals de 1988, és substituïda per Miquel Reniu, el qual té com a objectiu impulsar el procés de renovació de la LNLC, així com reforçar la política de normalització lingüística (Reniu 1990). En aquest sentit, tira endavant l'establiment del CNL i del Pla General de NL.

4) L'intent fallit de 1993 de reforma de la LNLC.

El propòsit principal del Govern de la Generalitat en matèria de política lingüística era abordar la reforma de la LNLC, que es jutjava que havia quedat obsoleta degut als canvis produïts en diversos camps: el coneixement del català s'havia extès moltíssim entre la població catalana, els estudis de dret lingüístics havien avançat molt, hi havia hagut sentències del Tribunal Constitucional que havien obert noves perspectives en la normalització lingüística, i l'existència de noves realitats que la LNLC no havia pogut tenir en compte (noves tecnologies, televisions privades i d'ambit local, etc). A més, la correlació de forces polítiques a Catalunya era favorable a un cert canvi: a les eleccions de 1992 hi havia hagut la tercera victòria successiva de CiU amb majoria absoluta; i ERC, a més, era la tercera força política en el Parlament de Catalunya.

Tot plegat va fer decidir el Govern a proposar una reforma del marc legal de la

política lingüística, la qual va ser feta pública el març de 1993. L'objectiu era estendre l'ús del català a l'Administració de l'Estat i a la de Justícia, així com adaptar la LNLC a les recents sentències del Tribunal Constitucional. Els propòsits del Govern de la Generalitat es torcen arran dels resultats de les Eleccions Generals de 1993, quan el PSOE perd la majoria absoluta i ha de governar amb el suport parlamentari de CiU. Els sectors propers al PP -i el mateix PP- intenta trencar aquesta col·laboració a través de la crítica a la política lingüística feta a Catalunya per CiU, començada el setembre de 1993 pel diari *ABC* de Madrid. Aquesta campanya coincideix en dos elements importants. Per una banda, l'inici del primer curs en el qual s'aplica el Decret 75/1992, el qual preveu que el català serà la llengua d'ús normal a l'ensenyament a les escoles de Catalunya, principi que és presentat -erròniament- com a l'extensió de l'anomenada "immersió lingüística". Per altra banda, el conflicte judicial iniciat arran del recurs contra el Decret 362/1983 que desplejava la LNLC a l'ensenyament arriba al Tribunal Suprem. Aquests dos factors exacerben els ànims d'alguns sectors contraris a la normalització lingüística del català, els quals es mostren clarament contraris al projecte de reforma de la LNLC presentat a finals de 1993 (és reproduït a *El País*, 10.11.93), i que preveu l'existència de quotes de pantalla, el principi de disponibilitat lingüística (per a respectar el dret a ser atès en la llengua oficial triada) i les sancions per a les persones que vulnerin la normativa. En aquest context progressivament crispat, el Tribunal Suprem decideix presentar una qüestió de constitucionalitat sobre alguns articles de LNLC que fan referència a l'ensenyament (febrer de 1994). Aquesta decisió del Tribunal Suprem té dues conseqüències. La primera és que la proposta de reforma de la LNLC queda ajornada fins a la Sentència del Tribunal Constitucional sobre aquesta qüestió. La segona és que la temperatura del conflicte polític pel tema lingüístic puja molt, fins al punt que inclús CiU recorda que si la LNLC és declarada inconstitucional, voldrà dir que, segons el seu parer,

caldría reformar la Constitució espanyola.

5) la Sentència del Tribunal Constitucional 337/1994.

Amb aquesta Sentència, del 23 de desembre, la LNLC és declarada plenament constitucional. A l'empara d'aquesta sentència, la política lingüística a l'ensenyament també és avalada pels tribunals de justícia, amb la qual cosa es rebaixa considerablement la tensió política, alhora que obre la possibilitat de reemprendre la reforma del marc legal que havia hagut de quedar ajornada des de començaments d'any.

3.2. La correlació de forces a Catalunya i a l'Estat espanyol: les eleccions de 1995 i 1996.

Una segona fase dels antecedents en el procés de renovació del marc legal de la política lingüística és el que abarca el període que va des que el Tribunal Constitucional emet la sentència sobre la LNLC de 1983 fins després de les Eleccions Generals de 1996, quan el PP es veu forçat a pactar amb CiU per tal de governar l'Estat espanyol.

En efecte, un cop coneguda la Sentència, el Govern de la Generalitat es proposa reemprendre el procés de reforma, però compta amb la forta oposició tant del PP com del PSC. El Govern de CiU opta finalment per a deixar-ho per després de les eleccions al Parlament de Catalunya, que s'avancen uns mesos perquè el president Pujol no vol que coincideixin amb les Generals. Així, el novembre de 1995 se celebren eleccions a Catalunya, en les quals la polèmica sobre la llengua a Catalunya té una presència considerable i fa que la campanya estigui presidida per una forta controvèrsia entre els partits (Font i Ferrer 1998).

El PP, de la mà del seu líder Aleix Vidal Quadras, es presenta amb una proposta que pretén capgirar la política lingüística a l'ensenyament per la via de la instauració d'un model de bilingüisme estricte (Partit Popular 1995). Els resultats de les eleccions signifiquen un canvi important en la política catalana dels darrers anys: CiU perd la majoria absoluta que havia tingut des de 1984 i el PP, gràcies a un augment considerable de vots, es col·loca com a tercera força al Parlament, tal com es veu a la taula 5.

Taula 5 Resultats electorals a Catalunya (1995 i 1996).

	Parlament de Catalunya 1995		Congrés de Diputats 1996	
	% vots	escons	% vots	escons
CiU	41,0	60	29,5	19
PSC	24,8	34	39,2	16
PP	13,1	17	17,9	8
IC	9,7	11	7,6	2
BRC	9,5	13	4,2	1
altres	1,9	-	1,6	-
part.	64,0		76,5	

Font: Anuari de El País, 1996 i 1997.

La pèrdua de la majoria absoluta de CiU fa que la política a Catalunya quedi paralizada fins a conèixer els resultats de les Eleccions Generals de març de 1996. El PP, que fa una campanya en la qual no s'està de criticar fortament la política lingüística de la Generalitat, no aconsegueix la majoria absoluta dels escons i es veu forçat a pactar amb altres forces polítiques per tal de governar. Després d'intenses negociacions, el PP i CiU arriben a un acord de governabilitat, en el marc del qual CiU està en unes condicions acceptables de tirar endavant la reforma de la LNLC, plantejada el 1993 i postposada des d'aleshores.

3.3. L'engegada del procés a l'hivern del 1996/97.

Finalment, el tercer gran apartat a tenir en compte en el context polític de renovació del marc legal de la política lingüística a Catalunya és el que fa referència a la represa del procés a partir de l'estiu de 1996.

Un cop fet el pacte amb el PP en l'àmbit de l'Estat, i un cop s'ha constatat que CiU pot governar a Catalunya sense massa problemes perquè no és possible cap coalició alternativa, el president de la Generalitat fa una remodelació del seu Govern. Així, entre d'altres canvis, el juny de 1996, nomena Conseller de Cultura Joan M. Pujals. El nou conseller té, entre altres objectius, recomençar la reforma de la normativa lingüística a Catalunya. Parteix amb dos elements a favor. Primer, el fet que havia estat Conseller d'Ensenyament i, en funció de tal, havia aconseguit superar amb força èxit el conflicte sorgit arran de la implementació del Decret 75/1992; i la qüestió d'inconstitucionalitat presentada pel Tribunal Suprem en relació a la LNLC. El segon element és que el context polític era bastant més favorable per iniciar el procés, ja que el PP estava prou "neutralitzat" a Catalunya i a l'Estat espanyol gràcies al pacte de governabilitat amb CiU.

Així doncs, en aquest panorama, el Conseller de Cultura renova la cúpula responsable de la DGPL, i a finals de 1996, nomena Lluís Jou director general de política lingüística en substitució de Miquel Reniu. El nou director, per la seva formació de notari i expert en dret lingüístic, serà la persona encarregada de començar a moure els fils per fer realitat la renovació de la normativa lingüística de Catalunya.

Des de l'intent de 1993, l'hivern de 1996 era el millor moment possible, perquè hi conflueixen diversos factors favorables a les propostes de canvi: no hi ha cap sentència pendent en el Tribunal Constitucional per temes lingüístics; tampoc no hi ha cap campanya

electoral a la vista; CiU, tot i no tenir majoria absoluta, compta amb diverses alternatives possibles de pacte en el Parlament de Catalunya; i, finalment, CiU compta amb una certa capacitat de pressió i incidència en el Govern espanyol perquè aquest no té majoria absoluta.

Tot plegat fa que sigui un moment propici, tant pel context polític com pel calendari, a banda que la conveniència política de tirar endavant una llei amb aquest propòsit pot ser útil de cara a marcar distàncies amb el PP. Alhora, és una bona oportunitat per compensar els "disgustos" causats pel pacte amb el PP als votants de CiU més nacionalistes.

En conseqüència, a finals de 1996 la proposta de fer una nova llei de política lingüística no només ja compta amb la "llum verda" jurídica gràcies a les sentències del Tribunal Constitucional de 1991 i 1993, sinó que també té "llum verda" política, atesa la correlació de forces en els Parlaments català i espanyol.

4. La descripció general del procés seguit.

En aquest apartat es presenta una descripció general del procés seguit, amb la voluntat de proporcionar, primer, un esquema de la tramitació de la proposició de llei; segon, una cronologia dels principals fets del període; i, tercer, una comparació entre allò succeït el 1983 i el 1997.

La tramitació de la proposició de llei dura deu mesos durant el 1997: des d'inicis de febrer, quan hi ha les primeres converses amb els partits i la constitució de la ponència parlamentària per a redactar el primer text, fins al desembre, quan el ple de Parlament aprova la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística, per 102 vots a favor, 25 en contra i 1 abstenció.

Durant aquest període, substancialment més curt que el que va durar l'elaboració de la LNLC de 1983, és bastant intens en esdeveniments polítics que convé tenir presents a l'hora de fer-se una composició de lloc del context per entendre el resultat final del text legislatiu.

Tot i que en aquest apartat es fa un comentari general del conjunt del procés, en el proper apartat s'entrarà en l'anàlisi detallada dels continguts de cada text significatiu al llarg de la tramitació, fent especial èmfasi en els elements de continuïtat i de canvi que hi ha entre un text i el següent.

El procés s'inicia tenint en compte els antecedents polítics comentats succintament en l'apartat anterior i en panorama parlamentari una mica més complicat que el sortit després de les eleccions de 1995. En efecte, excepte la coalició CiU, tota la resta de forces polítiques estan atravesant, durant tot o part d'aquest període, uns conflictes interns d'importància diversa, però que, sens dubte, incideixen en la posició que prenen a l'entorn a la proposta de

renovació de la normativa lingüística.

Començant pel PSC, el principal partit de l'oposició canvia de lideratge a la tardor de 1996 (Narcís Serra substitueix Raimon Obiols), els sectors més reticents a la política lingüística de CiU guanyen posicions dins del partit, i, tercer, el PSC veu com algun dels seus líders és jutjat per l'afer Filesa, en relació al finançament irregular del PSOE.

Pel que fa al PP, aquest partit s'ha vist forçat a canviar el seu màxim dirigent regional, Aleix Vidal Quadras, per Alberto Fernández Díaz, com a conseqüència, més o menys directa, del pacte entre CiU i el PP. En relació a la política lingüística, aquest canvi té una doble conseqüència. Per una banda, el sector més bèl·ligerant contra la política de CiU queda relegada de la direcció del PP i el PP modera les formes de les seves crítiques (però no el contingut de fons de les mateixes). Per l'altra, aquest mateix sector se sent amb més llibertat per endurir les crítiques a CiU, alhora que les fa servir com a eina de desgast de la nova direcció del PP.

En tercer lloc, ERC pateix la sortida de part de la seva direcció i de les dues cares més conegudes. Per discrepàncies polítiques internes, Àngel Colom (secretari general, diputat i senador) i Pilar Rahola (diputada a Madrid i regidora a Barcelona), acompanyats per un petit grup de dirigents i càrrecs públics del partit, se'n van d'ERC i formen una nova organització política que li donen el nom de "Partit per la Independència". Una de les conseqüències és que el Grup Parlamentari d'ERC queda perd quatre diputats, que passen a formar el Grup Mixt. La necessitat d'ambdues formacions polítiques d'establir un perfil propi també tindrà repercussions en llur posicionament al llarg del tràmit legislatiu.

Finalment, en quart lloc, Iniciativa per Catalunya (IC) també pateix una crisi que porta a la sortida d'aquesta organització d'un grup considerable de militants, crítics amb el posicionament d'IC en relació IU; amb el paper dels partits (i en especial del PSUC) en el

sí d'IC; i, tercer, amb les propostes polítiques d'IC, entre les quals hi ha la política lingüística, que consideren equivocada atesa la important bossa de votants castellanoparlants d'IC. El resultat final és que IC i el seu referent polític a nivell d'Estat espanyol (Izquierda Unida) trenquen per diversos motius, entre els quals cal destacar les discrepàncies que hi havia entre les dues organitzacions en relació al tractament que s'havia de donar als sindicats i al PSOE de cara a bastir una alternativa al Govern del PP. Alhora, els problemes interns dins d'IC implica el trencament de la coalició que IC mantenia amb el PCC. Com a conseqüència, el Grup Parlamentari d'IC perd un parlamentari, un diputat del PCC que passa també al Grup Mixt del Parlament de Catalunya.

En aquesta situació, la posició de les forces polítiques a Catalunya sobre la conveniència o no de fer una nova llei de política lingüística era, a grans trets, la següent. A favor d'iniciar un procés de canvi hi havia CiU, ERC, IC i el PI. Mentre que, en contra, hi havia el PSC i el PP. En aquest marc es produeix la redacció i aprovació de la nova llei.

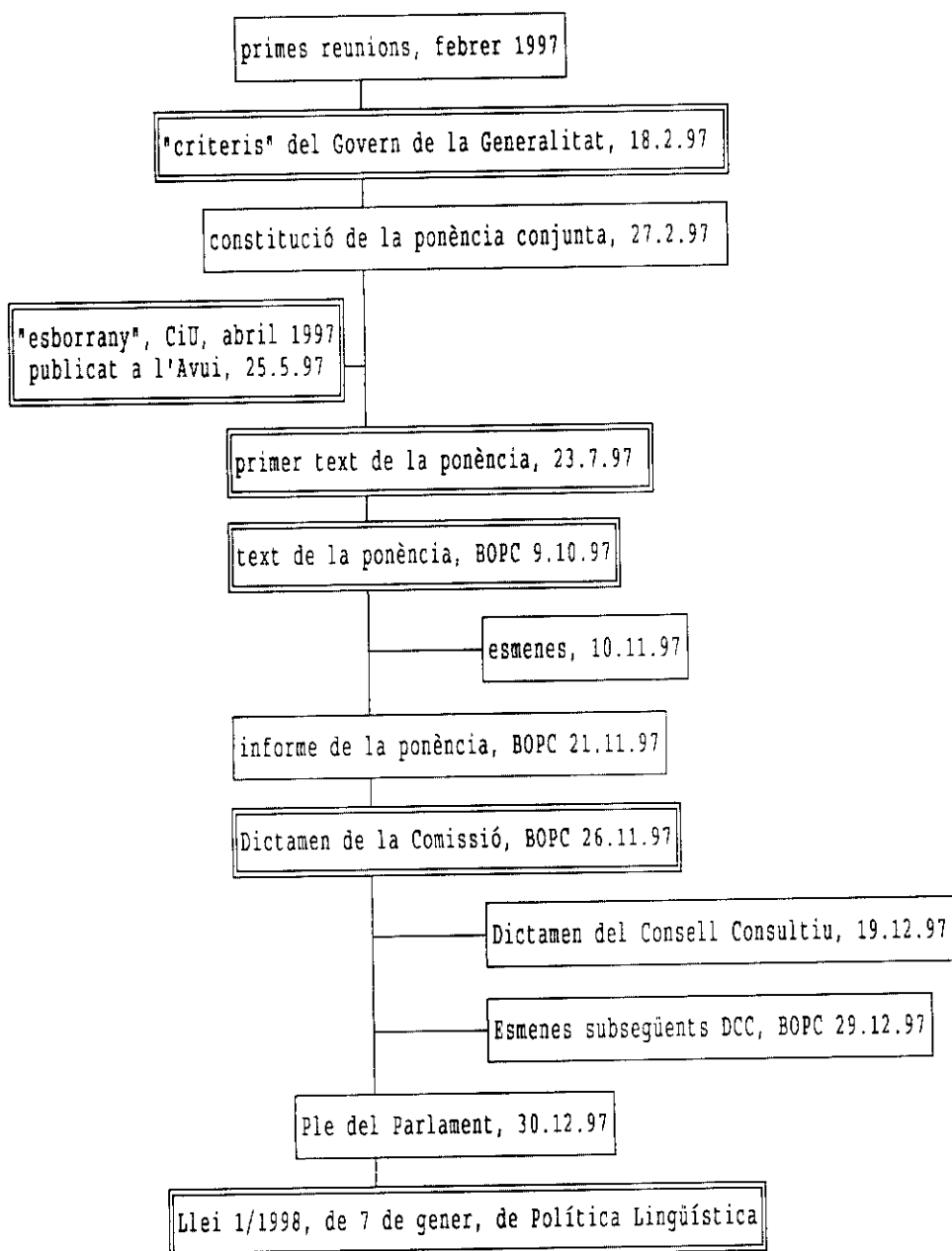
4.1. L'esquema del procés d'elaboració de la Llei de política lingüística.

L'esquema bàsic del procés d'elaboració de la Llei de política lingüística està representat gràficament a la taula 6, seguint la mateixa presentació que l'emprada per a la Llei de 1983, vista a la taula 1.

Entre l'inici dels treballs el febrer de 1997 i l'aprovació de la Llei hi ha sis textos bàsics: els "Criteris" aprovats pel Govern, l'"Esborrany" aportat per CiU als treballs de la ponència, el primer text de la ponència, el text definitiu de la ponència, el Dictamen aprovat per la Comissió de Política Cultural i, sisè, el text de la Llei de política lingüística.

Taula 6 L'esquema del procés d'elaboració de la Llei de Política Lingüística.

Font: Elaboració pròpia.

El primer text és el dels "Criteris" que haurien de seguir eventualment la nova llei de política lingüística. Aquest text, elaborat des de la Direcció General de Política Lingüística, va ser aprovat pel Consell Executiu de la Generalitat a mitjans de febrer i segueix, en bona part, les línies enunciatades en el text fallit de reforma de la LNLC presentat a finals de 1993.

El text dels "Criteris" va acompanyat d'un altre document, que és un informe sobre la necessitat de renovar el marc legal de la política lingüística a Catalunya. En aquest text s'aporten les raons que justifiquen el canvi normatiu, s'analitzen les insuficiències de la LNLC i es proposen algunes vies de solució als problemes detectats. Part d'aquest informe s'inclourà en el text del Preàmbul de la Proposició de llei.

Un cop constituïda la ponència que ha de redactar la proposició de "la llei del català" (en realitat no té aquest nom, però és el nom adoptat per la premsa durant tota la tramitació), i fetes unes primeres reunions, a començaments del mes d'abril CiU aporta a la ponència un "esborrany" de text que, tot i que els articles no estan numerats, té ja la forma de llei. Aquest text és, quant a continguts, molt semblant al text dels "Criteris" aprovats pel Consell Executiu.

El tercer document important en tota la tramitació és el primer redactat de la ponència. En ell s'hi recullen, en base al text de l'Esborrany presentat per CiU, algunes de les aportacions dels altres grups parlamentaris. Hi inclou un preàmbul i el conjunt de la proposició ja tota articulada, amb les corresponents disposicions addicionals, transitòries i finals. Aquest text és acabat per la ponència a finals de juliol i el deixen pendent d'aprovar-lo en una segona lectura a fer després de les vacances d'estiu.

El quart document és el text definitiu de la Ponència, aprovat en segona lectura el 30 de setembre. S'hi han introduït alguns canvis en relació al primer text de la ponència i inclou ja un nom per la proposició: "d'Usos Lingüístics a Catalunya". Aquest text és el primer text oficial publicat pel Parlament en el Butlletí corresponent.

El cinquè document és el text del Dictamen. Aquest text és el resultat del pacte assolit entre els grups parlamentaris a partir del text de la ponència i la incorporació d'algunes de les esmenes presentades. Per tant, el text del Dictamen, aprovat el 25 de novembre, inclou

un text articulat basat en l'articulat de la ponència i modificat amb les esmenes introduïdes per l'acord entre CiU, PSC, IC i el PI: s'hi inclouen les esmenes pactades entre CiU i PSC i presentades conjuntament; les esmenes presentades per CiU; les esmenes d'IC i les esmenes del PI. A banda d'aquest text, el Dictamen també recull les esmenes que els Grups Parlamentaris es reserven per a defensar davant el Ple del Parlament. El text del Dictamen, més les esmenes que es mantenen vives, és través al Consell Consultiu perquè en faci un Dictamen sobre l'adequació de l'articulat i les esmenes mantingudes al bloc de constitucionalitat. El Consell Consultiu emet el seu Dictamen el 19 de desembre.

Atès que el Dictamen Consell Consultiu recomana la modificació d'algunes parts de l'articulat, els quatre grups del "Pacte del sí" acorden, no sense problemes, la presentació d'algunes esmenes que solventin els problemes de possible inconstitucionalitat detectats.

Finalment, el sisè text rellevant és el text definitiu de la Llei de Política Lingüística. Aquest text és bàsicament el text de la proposició de llei aprovat recollit en el Dictamen de la Comissió de Política Cultural, amb les esmenes incorporades durant el debat en el Ple, o sigui, les esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu i algunes poques esmenes que s'havien mantingudes vives fins al Ple. A banda, la literalitat del text de la Llei és convenientment arreglada pels serveis tècnics de la Cambra, que li donen el vist-i-plau des del punt de vista normatiu i tècnicojurídic.

Havent fet una breu descripció del procés, amb la finalitat d'ubicar els textos en el temps, en el proper subapartat s'entrarà a comentar els principals esdeveniments polítics que acompanyen la tramitació d'aquesta proposició de llei.

4.2. Els esdeveniments que acompanyen la tramitació de la llei: una proposta de cronologia.

El resultat final d'aquest procés legislatiu, que es concreta en la Llei 1/1998, de 7 de gener, de Política Lingüística, s'explica a partir, lògicament, de la interacció i la transacció entre els diferents grups parlamentaris al llarg dels mesos, així com de l'impacte causat per diversos fets polítics que succeixen durant aquest període. Tot i que a la taula 7 hi ha una cronologia breu d'aquests deu mesos, pot ser que sigui convenient fer un comentari d'aquells esdeveniments que són més rellevants.

Es pot convenir en establir l'inici d'aquest procés que s'està comentant en el dia que el Conseller de Cultura s'entrevista amb els líders dels partits polítics de l'oposició de cara a presentar-los les línies generals de la proposta de nova llei lingüística a Catalunya.

Malgrat les reticències d'alguns partits, el Parlament havia aprovat per unanimitat feia pocs mesos una proposició no de llei que apuntava la necessitat de renovar el marc legal de la llengua catalana. Així doncs, el mateix dia en el que el Govern aprova els ja esmentats "Criteris", els grups parlamentaris donen el vist-i-plau per a crear una ponència conjunta que elabori una proposició de llei sobre la política lingüística. És important assenyalar que s'opta per una ponència conjunta, sense text previ, en comptes d'esperar que el Govern enviï al Parlament un projecte de llei, per la raó que es vol repetir el procés de 1983, en el qual es va partir, formalment, de zero amb la voluntat de pactar una llei des del consens.

La tramitació parlamentària no té cap problema, atès l'acord general de tots els partits en aquesta qüestió: el 27 de febrer es constitueix la ponència que ha de redactar la Proposició de llei i que ha estat nomenada per la Comissió de Política Cultural del Parlament. Els partits polítics decideixen donar a la ponència una rellevància especial i per això la integren els presidents dels Grups parlamentaris respectius o els seus portaveus. Així, aquests són els

membres de la ponència: Ramon Camp (CiU), Joaquim Nadal (PSC), Antoni Nadal (PSC), Josep Curto (PP), M. Dolors Nadal (PP), Rafael Ribó (IC-EV), Ignasi Riera (IC-EV), Josep Lluís Carod-Rovira (ERC), Àngel Colom (Grup Mixt) i Xavier Bosch (Grup Mixt).

Tot i que el Govern de la Generalitat havia fixat un calendari per a l'aprovació de la nova llei -encara no està clar que en sigui una de nova o bé s'ha de limitar a modificar la vigent-, la mateixa ponència deixa clar que és ella qui ha de fixar-se el seu propi calendari, encara que només sigui per respectar la separació de poders entre legislatiu i executiu. La ponència farà una vintena de reunions formals durant tota la primavera i finals d'estiu, havent-hi les vancances entre mig. A finals del setembre la ponència ja ha elaborat el seu text.

Durant aquests mesos succeeixen diversos fets que mostren el grau de dificultats i de controvèrsies que s'han hagut d'anar superant els partits per pactar la nova "lleï del català".

1) Per començar, cal esmentar les reticències del PP per a constituir la ponència perquè allegaven que mentre CDC i UDC no estessin d'acord entre ells no nomenarien el seu representant.

2) El PP feia referència al seriós enfrontament que va esclatar entre CDC i UDC arran de les declaracions del líder d'UDC en les quals es desmarcava dels principis continguts en els "Criteris" aprovats pel Govern feia pocs dies. La presentació d'aquests principis va comportar algunes mostres de rebuig per part d'alguns sectors de Catalunya i el líder d'UDC va manifestar que ell també en discrepava. Aquesta presa de posició va ser molt mal rebuda pel soci majoritari de la coalició i del govern i inclús va ser interpretada com una manifestació de deslleialtat envers la coalició. Les discrepàncies van durar bastants dies fins que es va poder reconduir la situació.

3) Com a fet destacable, cal considerar la posició del PSC que, com que era contrari

Taula 7 Cronologia bàsica del procés d'elaboració de la Llei de Política Lingüística.

07.02.97	Pujals s'entrevista amb els líders de tots els partits per exposar-los les línies bàsiques de la nova "Llei del català".
18.02.97	Tots els partits donen suport a la creació d'una ponència sobre la "Llei del català". La Mesa del Parlament admet a tràmit la sol·licitud de crear una ponència conjunta. El Govern de la Generalitat aprova un text amb els criteris que hauria de seguir eventualment la nova llei de política lingüística.
21.02.97	Esclata una controvèrsia entre CDC i UDC sobre els "Criteris" de la nova normativa lingüística.
25.02.97	La Mesa del Parlament i la Junta de Portaveus dona "llum verda" a la creació de la ponència.
27.02.97	La Comissió de Política Cultural nomena la Ponència que ha d'elaborar el primer text de la proposició de llei sobre la renovació del marc legal de la llengua a Catalunya. Tots els partits nomenen els seus representants llevat el PP. Es reunirà 19 vegades.
06.03.97	1a reunió de la Ponència. Es fixen les reunions fins el 6.5.97.
20.03.97	2a reunió de la Ponència. Enquesta a <i>La Vanguardia</i> (20.3.97): quasi el 60% dels enquestats considera innecessària una nova normativa. S'hauria d'haver debatut l'informe sobre la Llei vigent. Lluís Jou lliura als partits un informe detallat sobre la Llei de 1983.
03.04.97	3a reunió de la Ponència. Els partits acorden compareixences davant la ponència de diverses entitats. És una proposta d'IC-EV.
08.04.97	4a reunió de la Ponència. CiU lliura a la resta de grups parlamentaris el seu "Esborrany", serà la base a partir de la qual s'ordenaran els debats de la Proposició.
17.04.97	Surt publicat a l' <i>Avui</i> el manifest titulat "Per un nou Estatut Social de la Llengua Catalana".
17.04.97	5a reunió de la Ponència. Primera tanda de compareixences.
18.04.97	6a reunió de la Ponència. Segona tanda de compareixences.
22.04.97	7a reunió de la Ponència. Els partits estan d'acord en què cal renovar el marc legal del català a partir de la Llei de 1983.
29.04.97	Manifest del "Foro Babel".
06.05.97	8a reunió de la Ponència. Tercera tanda de compareixences. Es comença a redactar la proposició de llei.
09.05.97	Esclata la polèmica de les cintes enregistrades durant la discussió de la ponència sobre l'apartat de l'ensenyament.
13.05.97	9a reunió de la Ponència. S'acaba el tema de l'ensenyament obligatori.
14.05.97	Entrevista Pujol i Carod-Rovira.
25.05.97	L' <i>Avui</i> publica l'Esborrany de proposició fet per CiU.
27.05.97	10a reunió de la Ponència. S'acaba el tema de l'ensenyament no obligatori.
03.06.97	11a reunió de la Ponència. Tema: els mitjans de comunicació.
13.06.97	Se celebra un sopar convocat per l'Associació "Les Noves Bases de Manresa", a L'Hospitalet del Llobregat.
15.06.97	El Govern es mostra disposat a flexibilitzar la disponibilitat lingüística.
16.06.97	Reunió Pujol i Serra. CiU retira la disponibilitat lingüística a les petites empreses (menys de cinc treballadors) i el PSC sembla acceptar-ne el principi.
17.06.97	12a reunió de la Ponència. Documents públics.
27.06.97	13a reunió de la Ponència. Etiquetatge.
29.06.97	Els empresaris es comencen a mobilitzar contra l'etiquetatge en català.
01.07.97	14a reunió de la Ponència. Capítol preliminar. El PSC comença a mostrar-se favorable a aprovar una "Llei del català".
08.07.97	15a reunió de la Ponència. La disponibilitat lingüística rebaixada. Reaccions de partits nacionalistes catalans i Omnium Cultural.
11.07.97	Reunió Pujals i Colom.
15.07.97	16a reunió de la Ponència. Es mantenen les sancions indirectes i les quotes.
22.07.97	CiU i PSC pacten acostar posicions sobre el preàmbul.
23.07.97	17a reunió de la Ponència. Text redactat de la "Ponència-1". Discussió sobre el preàmbul: una de les més intenses.
20.09.97	ERC anuncia per primer cop que no descarta votar en contra de la llei.
26.09.97	El Consell General de la Vall d'Aran aprova presentar unes propostes d'esmenes per a protegir més l'aranès.
27.09.97	El País publica el segon manifest del Foro Babel i el manifest de les "Casas Regionales".
29.09.97	18a reunió de la Ponència.
30.09.97	19a reunió de la Ponència. Segona lectura del text de la Ponència s'hi introdueixen alguns canvis respecte el primer text. Es discuteix el Preàmbul. Títol provisional: "Llei d'Usos Lingüístics a Catalunya".
01.10.97	Els tècnics de Brusel·les qüestionen l'etiquetatge en català.
07.10.97	El text de la Ponència és admès a tràmit per la Mesa del Parlament. El text apareix publicat a la premsa (AVUI, per exemple).
09.10.97	El BOPC (núm. 208) publica el text de la Ponència.
15.10.97	Reunió Trias-Nadal per a preparar la reunió entre Pujol i Serra.
21.10.97	Pujals, per acostar-se al PSC, accepta que la Llei contingui menys sancions, menys quotes, ràdios territorialitzades, no disponibilitat lingüística, "avis previ", i més mitjans en la derogació de la Llei de 1983. S'amplia el termini de presentació d'esmenes: passa del 28.10.97 al 7.11.97. És un acord conjunt de l'oposició.
27.10.97	Reunió Trias i Serra per acostar posicions.
28.10.97	En principi, el termini de presentació d'esmenes s'havia d'acabar aquest dia.
03.11.97	Primera trobada Pujol-Serra per pactar la Proposició de llei. Encara hi ha discrepàncies sobre el tema de les sancions. Nova pròrroga de 48 hores per a presentar esmenes: data final 10.11.97.
08.11.97	Acord Pujol-Serra sobre la Llei del català.
09.11.97	Rahola diu que el PI no votarà a favor de la Llei.
10.11.97	Els grups parlamentaris presenten les esmenes a la Proposició de llei.
14.11.97	IC es planteja sumar-se al pacte sobre la Proposició si és a tres bandes.
15.11.97	Després d'una reunió entre Pujol i Colom, en la qual pacten incloure "el deure de conèixer el català", el PI se suma a l'acord PSC-CiU sobre la Proposició.
17.11.97	IC s'incorpora a l'acord sobre la normativa. S'han transaccionat unes 10 esmenes.
19.11.97	Comença el debat parlamentari de les esmenes. La Comissió es reuneix per a ordenar les esmenes.
25.11.97	Colom i Serra pacten sobre la qüestió del "deure" de conèixer el català, que bloquejava l'entrada del PI en l'acord. Al final, s'inclou una referència al Preàmbul. El PI manté, però, una esmena en aquest sentit a l'article 4.
25.11.97	La Comissió de Política Lingüística aprova el Dictamen sobre la Proposició de llei de política lingüística.
26.11.97	El BOPC (núm. 228bis) publica el text del Dictamen de la Proposició de llei aprovat i les esmenes dels grups parlamentaris que es reserven per al Ple (196 esmenes).
26.11.97	La Mesa del Parlament de Catalunya, a instància de tots els Grups Parlamentaris, va acordar sol·licitar un Dictamen al Consell Consultiu sobre el Dictamen de la Comissió de Política Cultural i sobre les esmenes i vots particulars reservats per defensar en el Ple sobre la Proposició de llei de política lingüística.
27.11.97	La sol·licitud de la Mesa entra en el Registre del Consell Consultiu. El Consell Consultiu nomena la Ponència per a preparar el Dictamen: Robert Vergés, José Antonio González Casanova i Joaquim Borrell.
19.12.97	El Consell Consultiu fa públic el seu Dictamen sobre la Proposició de llei de política lingüística. Vuit articles són sospitosos d'inconstitucionalitat. Caldrà fer-hi algun retoc.
23.12.97	CiU, PSC, IC i PI acorden les esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu.
29.12.97	El BOPC (núm. 241bis) publica les esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu.
30.12.97	El Ple del Parlament discuteix i aprova la Llei de Política Lingüística.

a fer una nova llei de política lingüística per innecessària, volia que, abans que res, la ponència discutís la conveniència d'abordar aquesta qüestió. Per això van pressionar perquè

entre els primers treballs de la ponència hi hagués el debat sobre l'informe aprovat pel Govern i que acompanyava el text dels "Criteris".

4) IC va llençar la proposta, acceptada per la resta de partits, que seria convenient ampliar el debat al conjunt de la societat. En funció d'aquesta idea, la ponència va acordar fer una crida a tothom que volgués dir-hi la seva que fés arribar les seves idees a la ponència i, en segon lloc, establir un mecanisme de compareixences de les més diverses entitats davant la ponència. Per això, els integrants de la ponència va pactar un llistat d'entitats i institucions per a rebre'ls i escoltar les seves posicions a l'entorn de la qüestió que s'estava tractant al Parlament. El resultat va ser que en dues reunions (17 i 18 d'abril), la Ponència va rebre més d'una trentena d'aquestes associacions i institucions, cadascuna d'elles d'alguna manera o altra afectada pel contingut de la previsible nova normativa lingüística: l'Institut d'Estudis Catalans, el Consell Social de la Llengua Catalana, el Consell Escolar de Catalunya, l'Institut Joan Lluís Vives (que agrupa les universitats), la Federació de Municipis de Catalunya, l'Associació Catalana de Municipis, el Consell de Cambres de Comerç de Catalunya, el Foment del Treball Nacional, la PIMEC, SEFES, la Confederació de Comerç de Catalunya, l'Associació de Botiguers i Comerciants, l'Associació d'Etiquetatge en Català, CONC, UGT, Unió de Pagesos, USO, CGT, USTEC, CATAAC, Organització de Consumidors i Usuaris, Confederació d'Associacions de Veïns; els Col·legis de Metges, Advocats, Periodistes i Notaris; l'Associació d'Editors en català, l'Associació de Cantants i Intèrprets en català, l'Associació de Publicacions en català, l'Associació d'actors i directors professionals, Òmnium Cultural, la Federació Internacional d'Entitats Catalanes, l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, la Federació de Cases Regionals i Provincials de Catalunya, la Confederació d'Entitats Culturals Regionals a Catalunya i el Sindicat de Periodistes. Les opinions manifestades són molt diverses com ho són les mateixes entitats,

associacions i institucions: des de les entitats favorables a fer un canvi significatiu en la legislació (ADEC o Òmnium Cultural) a les que s'hi oposen per inoportú (les "casas regionales") passant les que mostren bastantes reticències. Amb tot, hi havia una opinió generalitzada de no oposició a fer una nova llei, però quan s'entra en el detall dels continguts, les posicions tendeixen a divergir molt més (*Avui*, 14.5.97).

5) L'extensió del debat més enllà de la seu parlamentària era, d'altra banda, inevitable atesa la rellevància de la qüestió lingüística a Catalunya. La premsa, acomplint el seu paper habitual, també participa en el debat, sovint prenent-hi posicions pròpies com no podia ser altrament. No només fa un seguiment de les discussions, sinó que, en algun cas, publica enquestes que tenen un impacte considerable entre els grups parlamentaris. El cas més clar és el de *La Vanguardia* que el 20.3.97 dona a conèixer una enquesta segons la qual un 57,8% dels enquestats s'oposa a una nova llei del català. Segons es recull a l'enquesta, a la pregunta de si "Els comerços i empreses privades que presten serveis al públic han d'estar obligats a tenir personal que atengui en català" un 48,8% hi està d'acord, un 43,5% en contra i un 7,7% ns/nc. A la pregunta de si "Els comerços i empreses privades que presten serveis al públic han d'estar obligats a tenir personal que atengui en castellà", un 54% hi està d'acord; un 38,5% no, i 7,5% ns/nc. Si "Han d'imposar-se quotes de programació en català a ràdios i televisions", les respostes són que sí un 33,8%, no un 52,7%, i un 13,5% NS/NC. Finalment, si "Han d'estudiar-se sancions per aquells que incompleixin allò estipulat en una norma lingüística", del conjunt dels enquestats un 18,5% diu sí; un 65,2% no, i un 16,3% NS/NC. Completava la informació assenyalant que, per electorats, el 48,1% del votants de CiU està a favor de fer una nova llei; aquest percentatge és superior per al cas d'ERC: el 57,9%; en canvi, un 71,1% dels votants del PP està en contra; un 68,6% d'IC també diu no a la nova llei; i un 63% del PSC. Per acabar, segons l'enquesta, un 23% diu que la llengua

constitueix un problema per a la convivència, mentre que la mateixa enquesta del febrer de 1996 aquest percentatge era del 12,3%. Cal assenyalar que aquestes xifres tenen un impacte considerable. Serveixen per als detractors per carregar contra la inoportunitat de la nova llei, i fan que els més favorables comencin a refredar les seves pretensions inicials. Tanmateix, els ciutadans, segons les enquestes van modulant les seves opinions d'acord amb l'evolució de la tramitació, sigui perquè els continguts es van "suavitzant", sigui perquè van sent cada més persuadits en favor del canvi normatiu. Així, els partidaris de fer una nova llei, que al març eren el 31,3%, el juny ja són el 40,5 i el novembre han arribat al 43,4%, superant per primer cop el grup dels que hi estan en contra (*La Vanguardia*, 8.11.97). Els que hi estaven en contra, van decreixent a mesura que passen els mesos: el 57,8% el març, el 49,7% el juny i el 36,8% el novembre. Els que no saben o no contesten presenten aquesta successió de percentatges: el 10,9%, el 9,8% i el 19,8%.

6) Al debat que canalitza els mitjans de comunicació també hi participen les diverses entitats i associacions de l'anomenada societat civil. Les posicions a l'entorn a aquesta qüestió s'articulen gràcies a la intervenció de diversos col·lectius, els quals donen a conèixer les seves idees en manifestos a l'opinió pública. En el cas del debat de 1997, el debat gira al voltant de dos grans nuclis, amb sengles manifestos respectius. El primer manifest que surt és el promogut per l'Associació "Noves Bases de Manresa" i que es titula "Per un Nou Estatut Social de la Llengua Catalana" (publicat el 17.04.97). La resposta dels sectors contraris a la política lingüística de la Generalitat i, també, a la nova normativa que s'està veient en el Parlament és dóna a través del manifest publicat dies després pels integrants del *Foro Babel*, entitat que agrupa diverses persones i col·lectius que reprenen les posicions polítiques i ideològiques que s'havien donat a conèixer a través del ja esmentat *Manifiesto de los 2.300*, de març de 1981 (Voltas 1996). El *Foro Babel* tindrà un paper destacat perquè té una activitat

constant de sensibilització contra la nova "Llei del català", perquè a finals de setembre publica un segon manifest, i perquè un dels seus capdavanters, líders, és el catedràtic de Dret Constitucional de la UAB Francesc de Carreras, membre del Consell Consultiu de la Generalitat.

En conclusió, tal com es veu a la taula 7, les activitats polítiques i el debat que es genera a l'entorn de la tramitació d'aquesta proposició de llei és prou intens. En un proper apartat s'aniran comentant els canvis que hi ha entre un text i un altre durant aquests deu mesos. Abans, però, és convenient fer una comparació entre el procés d'aprovació de la LNLC de 1983 i la Llei de Política Lingüística de 1998, per veure'n les diferències i les similituds i contribuir a trencar algunes visions no prou ajustades a la realitat dels fets.

4.3. La comparació entre el procés de 1983 i el de 1997: les similituds i les diferències en la construcció del consens polític.

Els processos de 1983 i 1997 presenten algunes similituds i diferències que mereixen ser comentades. De fet, són més les diferències a comentar que les similituds. Quant a les semblances, la més rellevant és que en ambdós processos, el PSC tenia la mateixa posició de partida, que era la negativa a aprovar una llei. Finalment, li acaba donant suport però quan s'ha assegurat que ha aconseguit rebaixar al màxim possible les pretensions de CiU.

A la taula 8 hi ha presentats els dos tràmits legislatius, de manera que la comparació dels elements formals és molt més fàcil i prou il·lustrativa.

El temps de tramitació de la LNLC de 1983 és molt més curt que no pas el tardat per al text de la LPL de 1998. En efecte, mentre que el 1983 van tardar 29 mesos, el 1997 han tardat només un terç d'aquest període, 10 mesos. Aquesta diferència en el temps ja és indicativa de la dificultat d'arribar a un acord entre els partits: va ser molt més difícil, tot i

Taula 8 Comparació del procés de 1997 i 1983.

	1983	1997
Nomenament de la ponència	16.10.80	27.02.97
Text Ponència	19.06.81 BOPC 39, 6.7.81 Text alternatiu PSC Vots particulars	30.9.97 BOPC 208, 9.10.97 Vots particulars
Fi presentació esmenes Número	21.10.81 242 esmenes	10.11.97 257 esmenes (1)
Informe Ponència	4.06.82 BOPC 87, 14.6.82	19.11.97 BOPC 225, 21.11.97
Dictamen Comissió	9.11.82 BOPC 105, 17.11.82 59 esmenes	25.11.97 BOPC 228b, 26.11.97 196 esmenes
Dictamen Consell Consultiu	21.12.82 BOPC 112, 17.01.83	19.12.97
Esmenes subsegüents Dictamen C.Consultiu	70 esmenes (2) BOPC 125, 17.3.83	10 esmenes BOPC 241b, 29.12.97
Esmenes que van Ple - rebutjades Ple Llei	129 esmenes 14 esmenes 6.4.83, DSPC, p-130 BOPC 131, 14.4.83	206 esmenes 143 esmenes 30.12.97, DSPC, p-66 DOGC 2553, 9.1.98

- (1) CiU i el PSC presenten 31 esmenes per duplicat. Si es compten totes, el total fa 288 esmenes.
 (2) Bastantes d'elles estan repetides.

que els continguts eren més modestos, el 1983 que el 1997.

La magnitud del desacord també es manifesta en d'altres elements de la tramitació. Per exemple, el 1983, el PSC va presentar un text complet i alternatiu (com a vot particular) al text aprovat per la ponència, perquè considera que en aquest segon no s'hi havien recollit prou bé les seves aportacions. El 1997, el PSC presenta un vot particular amb unes divergències de fons prou importants, però que són assumides -en bona part, com es veurà més endavant- per CiU. Si bé el 1983 es presenten menys esmenes que el 1997, les diferències de les posicions que reflectien eren molt més grans que les mostrades per les esmenes de 1997 (el cas més simptomàtic era el tema de l'ensenyament, que el 1983 va

enfrentar els partits fins al mateix dia del Ple).

Un tercer element per a comparar la construcció del consens entre ambdós anys es pot trobar en la fixació de quan s'arriba l'acord en els temes fonamentals de cadascuna de les lleis. Per al cas de la LNLC, com ja s'ha vist anteriorment, els principals partits van arribar al Ple amb importants discrepàncies encara en el tema de l'ensenyament, els mitjans de comunicació i els terminis. Aquestes discrepàncies es van resoldre, al final, a partir de votacions, amb majories i minories. Per tant, l'acord es tanca en l'últim moment. Per contra, el 1997, l'acord de les principals forces polítiques en els temes més importants (sancions, etiquetes, la "disponibilitat lingüística" i quotes) és assolit prèviament al Dictamen de la Comissió, per tant, molt abans de l'aprovació de la Llei. A més, durant el Ple no hi ha cap divergència entre els partits que donen suport a la Llei (excepte en el cas de l'esmena d'IC en el preàmbul).

Tal com s'apuntava abans, el 1983, les discrepàncies van arribar fins al ple. Molts articles són aprovats havent pactat una transacció prèviament al Ple o durant el Ple, fins al darrer minut. Així mateix, el 1983, hi ha 14 esmenes rebutjades en votacions, a vegades amb majories diferents i, per tant, corresponen a gairebé tots els partits: tothom cedeix alguna cosa. Moltes altres són retirades en funció de les transaccions que s'anaven fent sobre la marxa. El resultat és que hi ha bastantes noves incorporacions: 15 esmenes amb text nou, i 9 més sorgides de les transaccions entre diverses esmenes anteriors. En conseqüència, hi ha una veritable escenificació de la construcció del pacte, essent el tema de l'ensenyament l'acord més emblemàtic. Per això, després de votar el títol, es va fer una explicació de vot global sobre la qüestió i un breu recés. En canvi, el 1997, el debat és molt més planer. L'acord ja és previ al debat. Les esmenes rebutjades només són 91 d'ERC, 51 del PP, i una d'IC. La resta d'esmenes presentades en el començament del procés o bé han estat

incorporades (una minoria) o bé retirades. Durant el debat de 1997 només una transacció en el Ple.

Les diferències entre 1983 i 1997 també es donen en les votacions. Tal com s'ha vist, el 1983, els desacords arriben fins al Ple i aquests afecten a les principals forces polítiques. En algunes votacions significatives CiU i PSC voten enfrontadament. No és el cas del que succeeix el 1997, quan l'acord entre CiU i PSC és molt ferm des d'abans de fer el Dictamen de la Llei, fins al punt que la incorporació de nous partits a l'acord requereix l'assentiment dels dos signants inicials. Evidentment, cap dels dos partits pot, el 1997, intentar un acord unilateral amb cap altra força durant el Ple.

Taula 9 Les votacions de les lleis 7/1983 i 1/1998.

	Llei 7/1983	Llei 1/1998	Diferències (1998-1983)
Vots a favor	105	102	- 3
% presents	99,1%	79,7%	-19,4
% diputats	77,8%	75,6%	- 2,2
Vots en contra	0	25	+25
% presents	0%	19,5%	+19,5
% diputats	0%	18,5%	
Abstencions	1	1	0
% presents	0,9%	0,8%	+ 0,1
% diputats	0,7%	0,7%	0
Absències	29	7	-22
% diputats	21,5%	5,2%	-16,3

Font: Diari de Sessions del Parlament de Catalunya, 1983 i 1997. Elaboració pròpia.

Les diferències també es donen en les votacions finals, com es mostra a la taula 9.

Tot i que s'ha dit, com una mena de convenció, que el 1983 va haver-hi unanimitat, cal recordar dos elements que la matisen bastant. Un és l'abstenció que hi va haver. El segon és l'elevat nombre d'absències entre els parlamentaris, bastant rellevant atesa la importància

de la Llei que, teòricament, s'estava aprovant. El resultat final és que, en percentatge sobre el total de diputats, la llei de 1983 va tenir escassament una mica més de suport que la de 1997: 105 vots el 1983 per 102 vots el 1997. Ara bé, el que marca la diferència, a part de les absències (mai prou valorades), són els vots en contra que hi ha hagut el 1997. L'explicació de l'existència dels vots en contra en aquesta llei s'ha de trobar en l'anàlisi del context polític. La Llei de 1983 no va tenir vots en contra per tres motius: pels continguts mateixos de la Llei (no anaven més enllà que una despenalització de l'ús del català), perquè el PP no tenia representació en el Parlament de Catalunya, i perquè l'aprovació d'aquesta Llei encara anava dins l'onada de consens polític generat amb l'aprovació de la Constitució i l'Estatut. El 1997, la realitat política és molt diferent. L'Estatut ja fa 18 anys que es va aprovar, la Llei intenta modestament anar una mica més enllà de la simple despenalització de l'ús del català i, tercer, les forces polítiques que diuen "no" són bastant diferents a les del 1983. En efecte, el centre-dreta d'obediència espanyola es troba, el 1997, en el govern i amb una presència forta i desacomplexada a Catalunya; mentre que el 1983 estava en plena recomposició política i partidista. I a l'altra banda, ERC el 1997 és manifesta obertament independentista i amb una voluntat forta d'ubicar-se sense dubtes a l'esquerra de l'espectre polític, sense por d'arribar a una confrontació amb CiU. El 1983 ERC estava bastant debilitada i per mor del seu pacte amb CiU tenia un perfil polític-ideològic bastant desdibuixat.

Per acabar la comparació entre el procés de 1983 i el de 1997 serveix per a assenyalar que una anàlisi continguts dels dos textos legislatius demostra que l'acord tan ràpid de 1997 en relació al de 1983 ha estat a costa d'importants renúncies de CiU. Si es parteix d'allò que volia CiU segons l'"Esborrany" i es contrasta amb el text final de la Llei, hom s'adona que:

- 1) l'anomenada "disponibilitat lingüística" ha desaparegut totalment, tot i que era

"irrenunciable" per a CiU (J.M. Pujals, Avui, 16.5.97);

2) les quotes que s'han mantingut a l'actual llei són molt minses en relació a les que s'establien a l'Esborrany, ja que també abastaven les pel·lícules a les televisions;

3) les sancions, excepte en alguns casos concrets, han desaparegut;

4) finalment, el tema de l'etiquetatge és també prou eloqüent: de les pretensions inicials (etiquetatge almenys en català a molts productes, inclòs les advertències per a la salut en el tabac) s'ha passat a només la presència, almenys, del català en les etiquetes dels productes artesanals, amb denominació d'origen, comarcal o de qualitat i que es distribueixen a Catalunya.

A tall de conclusió, es pot convenir que els resultats finals dels continguts de les dues lleis estan estretament relacionats amb la concepció general de la Llei. Mentre que el 1983, malgrat totes les reticències del PSC, el fer una llei era un compromís de tots els partits i el no fer-la era un fracàs de tots ells; el 1997, la voluntat de fer una nova llei partia sobretot de CiU, de manera que no es podia permetre el luxe d'haver-la de retirar per manca de suport. L'objectiu i compromís de CiU de renovar el marc legal de la política lingüística no és gens compartit per l'altra força política imprescindible per tirar endavant una llei d'aquestes característiques a Catalunya, el PSC. Això fa que el PSC tingui una capacitat de pressió i de negociació molt més gran que no tenia el 1983. Això explica, al capdavall, el perquè arriba un moment que CiU opta per aprovar una llei que, encara que estigui molt lluny de les seves pretensions inicials, li permet sortir del pas sense fer marxa enrera, cosa que li hagués significat un cert desgast polític i electoral.

5. L'anàlisi dels textos més rellevants: de l'*Esborrany* de CiU a la Llei de Política Lingüística.

En aquest apartat s'entará a fer una l'anàlisi dels continguts dels textos més rellevants (l'*Esborrany*, el primer text de la ponència, el text definitiu de la ponència, el text del Dictamen i el text de la Llei) per veure quines són les diferències que hi ha entre dos textos successius i, tot fent referències als esdeveniments polítics que es donen simultàniament en el temps, apuntar les claus que les expliquen. En conseqüència, es tracta d'esbrinar com es va construir el consens que facilita l'aprovació de la Llei de Política Lingüística vigent des de finals de gener de 1998.

Aquesta anàlisi serà presenta en cinc passos, a cadascun dels quals se li dedicarà un apartat diferent.

El primer fa referència als canvis que hi ha entre l'*Esborrany* aportat per CiU i el primer text de la ponència que els partits redacten durant la primavera i començaments de l'estiu. Aquest text és dóna per acabat, encara que amb alguns temes pendents, a la reunió de la ponència del 23 de juliol.

El segon és el que hi ha entre aquest document i el text definitiu de la ponència aprovat el 30 de setembre. Aquest és ja un text complet i surt publicat al BOPC 208, del 9 d'octubre.

El tercer pas va des d'aquest text fins a l'aprovació del text del Dictamen (BOPC 228 bis, 26.11.97). Per arribar-hi, caldrà que CiU i PSC pactin les esmenes que presenten i les que estarien disposats a acceptar dels altres grups. Així mateix, és abans del Dictamen quan es forja l'acord definitiu amb la incorporació d'algunes esmenes d'IC i del PI.

En quart lloc, el Dictamen de la Comissió de Política Cultural és tramès al Consell Consultiu perquè faci un dictamen de la proposició de llei i de les esmenes que es mantenen

per al Ple. Com a conseqüència del Dictamen del Consell Consultiu (19.12.97), els partits signants de l'acord sobre la proposició de llei acorden les esmenes subsegüents que defensaran i pensen aprovar en el Ple (BOPC 241 bis, 29.12.97).

Finalment, el cinquè i definitiu pas és el referent al conjunt del debat en el Ple del Parlament el 30 de desembre, on s'acaba de perfilar els continguts de la llei gràcies a l'acceptació o el rebuig (segons el pacte dels quatre grups parlamentaris) d'algunes de les esmenes que quedaven vives.

5.1. De l'*Esborrany* al primer text de la Ponència.

Els orígens del text de l'*Esborrany* aportat pel grup parlamentari de CiU als debats de la ponència el 8 d'abril es troben en un document titulat "Criteris del Govern per a l'elaboració d'una llei d'ús de les llengües oficials a Catalunya". Aquest document va ser aprovat pel Consell Executiu de la Generalitat el 18 de febrer i és un text breu de 7 pàgines i està dividit en cinc grans capítols.

En el primer apartat es deixa clar que el text a elaborar serà una llei nova, no una reforma de la LNLC. Aquesta aproximació és un trencament amb l'opció que s'havia pres el 1993 de reformar la LNLC i és el primer punt de discrepància amb el PSC, ja que aquest partit, com a màxim, considera que la LNLC s'ha de mantenir vigent, tal vegada amb algunes reformes (inclús Joaquim Nadal arriba a proposar que se li afegixin esmenes a l'estil de la Constitució dels Estats Units). Com a propòsit general, el nou text legislatiu, malgrat que conservarà l'estructura i parts importants de la LNLC, incorporarà els avenços aconseguits a partir de les diverses sentències del Tribunal Constitucional, així com algunes referències

a camps que el 1983 s'havien quedat al marge: el món socioeconòmic, les comunicacions, les indústries culturals i l'enginyeria lingüística. En el segon capítol s'esmenta una proposta de títol: "Llei d'Ús de les Llengües Oficials a Catalunya". Tot i així, en l'àmbit de la premsa i en els debats aquesta proposició es coneixerà com a "Llei del Català". En el tercer capítol, titulat "Fonaments jurídics materials", s'expliquen les línies bàsiques i els principis generals en aquesta política: el concepte de llengua oficial i de llengua pròpia, quins són els drets individuals i quins són els principis rectors. Així mateix, fa també una referència a quina a ser la política lingüística en relació a l'aranès. El quart capítol, integrat per un parell de paràgrafs, és el que recull la proposta d'estructura de la nova llei: "entre 35 i 40 articles, cada un amb un títol i distribuït en punts numerats, i, a més, comptarà entre deu i quinze disposicions addicionals, finals i transitòries". A més, s'estableix que "l'articulat serà distribuït en capítols dedicats a principis generals, l'ús institucional, la toponímia i l'antroponímia, l'ensenyament, els mitjans de comunicació i les indústries culturals, l'activitat socioeconòmica i l'acció de foment". Aquesta estructura provisional es mantindrà al llarg de tota la tramitació fins al punt que serà la que es concretarà definitivament en la Llei. Finalment, en el cinquè capítol hi ha una primera aproximació del què hauria de ser el contingut específic de cadascun dels articles previstos.

Aquest text va ser aprovat juntament amb un informe del Govern sobre la LNLC, on es justifica la necessitat de fer una nova llei atesa les mancances i les insuficiències d'un text legislatiu aprovat el 1983. Aquest informe, que serà discutit en les primeres reunions de la ponència, està dividit en tres grans parts. A la primera part s'inclou una introducció on s'analitza el marc jurídic del català, l'evolució social de l'ús i coneixement del català, les llacunes de la Llei de 1983 en diversos camps (a la funció pública, al món socioeconòmic, les comunicacions, les indústries culturals), les raons de tècnica jurídica que justifiquen fer

una nova llei i no una reforma de la vigent, la jurisprudència del Tribunal Constitucional que caldria incorporar al nou text. A la segona part, més breu, es fa una anàlisi general de l'aplicació de la Llei 7/1983 i un primer balanç de l'aplicació del Pla General de Normalització Lingüística aprovat a finals de 1995. Finalment, a la tercera part, l'informe entrar a comentar, article per article, tota la LNLC, i hi afegeix una valoració del seu acompliment.

Un cop coneguts aquest parell de textos del Govern (els Criteris i l'Informe) els partits tenen ja prou elements per a prendre posicions en relació a la qüestió. El PP es manifesta totalment en contra de l'orientació que pot prendre la nova llei de política lingüística i considera que no cal tocar res. Per altra banda, ERC veu massa inconcreció en les propostes del Govern, tot i que defensa la necessitat d'una nova llei, molt més ambiciosa i que aconsegueixi ser prou útil per a garantir un cert avenç en la normalització lingüística. En aquesta mateixa línia s'ubica el PI, tot i que el grau de crítica envers la proposta governamental és lleugerament menor a la que ha fet ERC. Molt semblantment es posiciona IC, si bé fa molta més incidència en la necessitat que a banda de la Llei cal que el Govern prevegui la utilització de recursos suficients per a tirar-la endavant. Finalment, el PSC no accepta la necessitat de fer una nova llei, perquè pensa que l'actual no està esgotada. En tot cas, el PSC és molt crític amb alguna de les propostes que ha enunciat el Govern: l'anomenat principi de "disponibilitat lingüística", les quotes i les sancions previstes. A un altre nivell, l'associació Òmnium Cultural considera que aquesta proposta és un pas enrere perquè en comptes de parlar de "normalització lingüística" parla de "l'ús de les llengües oficials a Catalunya".

Un cop comencen els treballs de la ponència, fixat ja el calendari de reunions i acceptada la proposta d'IC de promoure les compareixences de diverses entitats, associacions

i institucions, els partits debaten la necessitat de renovar el marc legal de la política lingüística. Atès que el Govern de la Generalitat volia acabar aquest procés amb una relativa celeritat perquè la perllongació del debat podia significar un considerable desgast per a les seves posicions, el 8 d'abril CiU presenta a la ponència el seu propi *Esborrany* de proposició de llei a partir del qual els ponents es posen a treballar. Aquest text no és res més que els "Criteris", convenientment articulats.

L'*Esborrany*, en relació a la LNLC, és un avenç substancial, ja que és més complet i reforça, a més, les possibilitats de la normalització del català en molts àmbits que eren absents a la LNLC. Entre les incorporacions més rellevants cal esmentar les següents:

1) el principi de la disponibilitat lingüística. Es preveu que caldrà emprendre les mesures necessàries per garantir que tothom pugui ser a atès i correspost en la llengua oficial que hagi triat a multitud d'àmbits: a tots els nivells de l'Administració (inclosa la de l'Estat i la de Justícia, i a les empreses de serveis públics). Aquest principi implica que el català ha d'estar present arreu, inclús en els menús dels restaurants i les cartes de vins.

2) el català ha de ser la llengua d'ús normal, intern i extern, a l'administració de la Generalitat, el govern local, les corporacions públiques catalanes, les institucions i les empreses que en depenen i els concessionaris dels seus serveis.

3) el català ha de ser la llengua d'ús normal, intern i extern, a l'ensenyament en tots els seus nivells educatius. El català ha de ser la llengua vehicular en l'ensenyament obligatori (alguns ho interpreten com la consolidació de la mal anomenada "immersió lingüística"), tot i que es respecta el dret a rebre el primer ensenyament en la llengua habitual (una de les dues oficials). En definitiva, es tracta d'adaptar a la Llei el model de conjunció lingüística aplicat a Catalunya i que ha comptat amb el vist-i-plau del Tribunal Constitucional.

4) en els mitjans de comunicació hi ha alguns avenços importants perquè es preveu

que el català ha de ser la llengua normalment emprada, inclosa la publicitat, en els de titularitat de la Generalitat de Catalunya, els gestionats per les corporacions locals i els de gestió privada d'àmbit autonòmic. A més, s'estableixen unes determinades quotes per a l'emissió d'obres originàries en català en les televisions locals, a banda que les "emissions de pel·lícules, sèries televisives o documents doblats o subtitulats a una llengua diferent de l'original s'han d'oferir almenys doblades o subtitulades, respectivament, en llengua catalana". També es preveu que el 50% del temps de producció pròpia, inclosos els informatius, ha de ser en català. Finalment, les emissores de radiodifusió de concessió de la Generalitat han de garantir que, com a mínim, el 50% del temps d'emissió sigui en llengua catalana.

5) quant a la funció pública, tots el personal al servei de l'administració pública ha d'estar capacitat i posseir un grau de coneixement de les dues llengües oficials, tant en l'expressió oral com en l'escrita, que el faci apte per a desenvolupar les seves funcions. En el procés de selecció s'haurà d'acreditar aquest coneixement.

6) quant a l'etiquetatge, hi ha la pretensió que totes dades obligatòries de les etiquetes dels productes alimentaris envasats, llevat dels de producció artesanal, i de productes tòxics o verinosos que es distribueixin a Catalunya han de constar, necessàriament com a mínim en les dues llengües oficials a Catalunya (aquesta norma també es vol aplicar als avisos relacionats amb els perjudicis que causa el consum de tabac a la salut humana que consten en els paquets de tabac oferts al públic). A més, aquest tipus de dades dels productes artesanals o amb denominació d'origen, comarcal o de qualitat han de constar necessàriament com a mínim en català, és a dir, no cal hi siguin en castellà.

7) finalment, s'estableixen les anomenades "garanties de compliment", que fan referència les eventuais sancions per als transgressors de la norma; i alguns terminis per a la

plena aplicació de la llei.

Amb els debats de la ponència, les pretensions de CiU contingudes en aquest *Esborrany* són successivament retallades per les pressions d'altres grups polítics. El resultat és el text de juliol de 1997, que és el primer text de la ponència. Els canvis a l'articulat són apreciables, tant en la forma del text (s'hi inclouen articles nous, com per exemple, tot un capítol preliminar que es mantindrà fins al text definitiu de la llei i que és una "repesca" de part de l'articulat de la LNLC), com en el fons. En efecte, al text primer de la ponència es comença a limitar el principi de disponibilitat lingüística, ja que se circumscriu a l'àmbit de l'Administració. Aquesta primera cessió de CiU fa que ERC i el PI s'oposin a fer excepcions a la disponibilitat.

Altres canvis que hi ha són del següent caire. S'incorpora el tema de la unitat del català; i en els procediments administratius, si es vol en castellà ja no cal sol·licitar-ho expressament com s'establia segons l'*Esborrany*. A més, en l'àmbit de la justícia, a l'*Esborrany*, no es podia al·legar desconeixement del català si no és veritat, car si era mentida, hi ha sanció. Tot això ha desaparegut al primer text de la ponència. En l'ensenyament, es canvien els termes ja que ara ja es parla d'ensenyament no universitari en comptes d'obligatori. En els especialitzats, al text inicial es volia que la llengua vehicular, d'ús normal, fos el català. A la ponència, s'hi preveu només l'ensenyament del català. Als mitjans de comunicació, desapareix les referències que, en determinats mitjans, inclosa la publicitat ha de ser en català. Així mateix, a l'*Esborrany* es deia que les mitjans de comunicació havien de promoure la cultura catalana (sens dubte referint-se a l'expressada en català). Al primer text de la ponència es precisa més: s'han de promoure les "expressions culturals en llengua catalana". Així mateix, s'hi mantenen les quotes previstes i s'hi afegeix el tema del 25% de la cançó en català.

En altres camps, els canvis també són significatius. Ha desaparegut les referències als "menús en català", als avisos en català dels perjudicis del tabac. En canvi, hi ha un cert avenç en el tema de l'etiquetatge, quan en els productes alimentaris, tòxics i verinosos amb el català ja n'hi ha prou. Un altre avenç és que en els centres de suport per a la normalització lingüística esmentats a l'*Esborrany*, a la ponència-1 s'estableixen amb més precisió que han de tenir els recursos suficients, a la vegada que es fa referència al Consorci per a la Normalització Lingüística.

Un altre canvi afecta a les garanties de compliment, on han desaparegut les referències que afecten als professionals.

Finalment, la darrera gran diferència és en el Preàmbul. En efecte, a l'*Esborrany* no n'hi havia, mentre que al primer text de la ponència sí i s'ha fet a partir del que hi havia a la LNLC de 1983 i algunes reflexions incloses als Criteris aprovats pel Govern. La discussió del preàmbul va ser certament important, sobretot en allò referent al tema de la immigració. El PSC volia la supressió de qualsevol esment, potser sense ser conscient que el text proposat era una reproducció literal del text del preàmbul de la LNLC de 1983. Val a dir, però, que el PSC, al seu torn, durant el debat de 1983 havia presentat una esmena que deia que "En tercer lloc, aquest segle hi ha hagut un fort corrent migratori, castellanoparlant, i, sota la dictadura, Catalunya no pogué oferir a aquest corrent estructures laborals, urbanístiques, escolars, culturals, etc., d'incorporació i aportació a la societat catalana; estructures que haurien existit en una situació de normalitat democràtica" (Vot particular del PSC a la proposició de llei de 1983, BOPC 39, 6.7.81, pàgina 1147).

El debat del primer text de la ponència es va interrompre durant les vacances d'estiu i durant el setembre es va reprendre per tal de fer una segona i definitiva lectura del text de la proposició de llei.

Quedaven pendents alguns "serrells" en el preàmbul, en el títol de la llei i en algun que altre articulat. Evidentment, el fet que la ponència estés redactant un text articulat no s'ha d'interpretar que hi hagués un acord entre tots els grups parlamentaris sobre el contingut de l'articulat. Ans al contrari, l'únic que s'estava pactant era un terreny de joc comú a partir del qual presentar les esmenes. Per això, tots els grups parlamentaris mantenien punts importants de discrepància amb el que s'estava redactant. En efecte, una de les discussions més intenses que hi va haver durant aquestes primeres setmanes va ser quan el PP va intentar reobrir el debat de la llengua a l'ensenyament, proposant un model totalment oposat a l'actual. Rafael Ribó (IC) va denunciar molt durament les propostes i les preses de posició del PP, cosa que va ser negat per aquest partit. Per a demostrar les seves acusacions sobre el joc del PP, Ribó va mostrar que disposava de les cintes magnetofòniques on hi havia enregistrades les intervencions del PP sobre aquesta qüestió. L'escàndol va ser considerable, ja que les sessions de la ponència tenen un caràcter de confidencialitat per tal de facilitar el debat.

Tot i que les discrepàncies entre els partits encara eren molt grans, en aquesta fase hi ha un primer acostament entre els dos partits que estan obligats a entendre's, en aquesta qüestió, a Catalunya: CiU i el PSC. En efecte, el primer acord entre ambdós es produeix a la primera setmana de juliol, quan pacten rebaixar les implicacions previstes i derivades del principi de disponibilitat, ja que estableixin que no afecti en l'àmbit de fora de l'Administració. A canvi, el PSC accepta definitivament la necessitat de renovar el marc legal de la política lingüística, si bé es manté ferm en la defensa que la LNLC no s'ha de derogar. Aquesta primera renúncia comporta que ERC i el PI diguin que cada cop se'ls fa més difícil votar a favor de la llei.

5.2. Del primer text de la Ponència al text definitiu de la ponència i els vots particulars dels grups parlamentaris.

Els treballs de la ponència van quedar interromputs durant l'estiu, quan la ponència havia fet un primer document al qual els grups parlamentaris havien afegit les seves reserves. La represa dels treballs estan emmarcats en un augment de la temperatura del debat sobre la llei. Per una banda, ERC anuncia que es comença a plantejar la possibilitat de votar en contra de la proposició de llei si no hi ha canvis substancials, mentre que el *Foro Babel* publica un segon manifest, amb expressions molt dures contra l'actual redactat de la proposició de llei.

La segona lectura de l'articulat es fa relativament ràpida perquè tot havia estat molt debatut abans de les vacances. Amb tot, hi ha algunes diferències entre aquests dos textos de la ponència:

1) quant a l'aranès, s'hi incorporen, d'una banda, una part de les demandes que havia fet el Consell General de la Vall d'Aran en relació als mitjans de comunicació (a proposta d'ERC), però de l'altra l'article de l'aranès queda redactat de manera que es perd el reconeixement de la seva oficialitat a la Vall d'Aran (això es fa per no tenir problemes de constitucionalitat).

2) es confirma la "suavització" de la disponibilitat lingüística.

3) quant als ensenyaments especialitzats, ara ja només hi ha ensenyament del català als centres dependents de la Generalitat. Pel que fa al professorat, se suprimeixen les referències al fet que la normativa reguladora de l'accés al professorat ha d'establir els mecanismes i les condicions necessàries per a complir les condicions necessàries per a complir el que s'estableix a la llei, és a dir, que el professorat ha de conèixer les dues llengües oficials i estar en condicions de poder fer-ne ús en la tasca docent.

4) quant a les quotes de doblatge en català en el cinema, s'incorpora una aportació del

PSC en virtut de la qual aquestes no podran superar el cinquanta per cent.

5) sobre l'ús del català per part de les empreses concessionaries, aquestes només l'hauran d'emprar quan gestionin o explotin el servei concedit. I, en relació a les empreses concertades, ja no cal el català, com a mínim, instruccions d'ús, embalatge, etiquetatge, tal com es deia abans de l'estiu.

En conseqüència, les diferències entre el juliol i el setembre són força apreciables. Malgrat les "cessions" de CiU per acostar-se al principal partit de l'oposició, la distància entre ambdós és encara massa gran com perquè la proposició de llei tingui un suport definitiu. L'intent d'acostament entre CiU i PSC provoca, simultàniament, un lent allunyament de CiU i ERC i, en menor mesura, el PI. IC es mou dins els acords possibles entre CiU i PSC, mentre que el PP va endurint la seva oposició al text discutit.

A banda de la discussió de l'articulat, el resultat de la qual implica els canvis ja comentats, les dues reunions de la ponència del setembre es centrar sobretot en el text del preàmbul. Tot i que no té, aquesta part de la llei, valor normatiu, sí que té un considerable contingut simbòlic, per això els partits es miren tant els seus continguts. Abans de l'estiu, en relació al preàmbul ja hi havia hagut alguna diferència important en el tema de la immigració, i és aquí quan el debat puja més de to.

El PSC pressiona fort per a suprimir qualsevol referència a la immigració. Així mateix, també s'intenta treure qualsevol referència al fet que la situació precària actual de la llengua catalana també es deu als anys de persecució política que ha sofert. En un primer moment, CiU i el PSC acorden suprimir els esments a la immigració i a la persecució política i incorporar-hi un nou redactat que inclogués les aportacions que han fet a la cultura catalana molts dels ciutadans de llengua materna castellana; i que el tema de la immigració quedés recollit subtilment com als "canvis demogràfics de les darreres dècades". L'intent de suprimir

la qüestió de la persecució política fa que ERC es posi forta en no acceptar-ho i amenaça de retirar-se de la ponència si això finalment no apareix al preàmbul. CiU i PSC accepten la demanda d'ERC i es manté.

El text de la Ponència publicat en el BOPC està acompanyat pels vots particulars dels partits que es transformaran en esmenes a partir d'aquell moment.

Entre els temes que estaven pendents, el PSC discrepa del títol de la proposició ("Llei d'Usos lingüístics a Catalunya", proposat per IC); no està d'acord que sigui una llei nova, sinó que vol que sigui una modificació de la LNLC i així es faci constar en el títol; està en contra de les quotes i les sancions; s'oposa al principi de disponibilitat lingüística, que no vol que afecti ni tan sols als funcionaris; i, finalment, en el tema de l'ensenyament, vol deixar clar que l'extensió de l'ús del català com a llengua vehicular no vagi més enllà de l'ensenyament obligatori. Per la seva banda, el PP té una posició molt reticent a la proposició i sembla que hi predomini ja la voluntat d'abstenir-se en la votació final. Tanmateix, el diputat i senador Vidal Quadras ja diu que cal votar no. El PP s'oposa a l'extensió en l'ensenyament obligatori del que ells anomenen la "immersió lingüística"; a les sancions; a les quotes i totes les disposicions previstes en l'etiquetatge. ERC valora malament els acords primers entre CiU i PSC perquè pensa que dil·luïxen els continguts inicials de la proposició i diu que, com a molt s'abstindrà en la votació, tot i que es comença a plantejar votar-hi negativament. ERC vol, entre d'altres coses, que es mantinguin les quotes en els mitjans de comunicació, inclosa la publicitat, i que el principi de la disponibilitat lingüística no es toqui i es deixi com al començament. Per la seva banda, IC està globalment d'acord amb el text de la ponència, al qual se li ha posat el títol proposat per IC. Amb tot, ha volgut incloure una esmena en el text del Preàmbul en la que es remarca que entre les moltes causes de la precarietat de la situació del català hi ha les actituds de bona part de la burgesia catalana.

Aquesta esmena és rebutjada per la ponència i IC la mantindrà al llarg de tota la tramitació fins arribar al Ple. Serà l'esmena coneguda popularment per l'"esmena Cambó". Finalment, el PI advoca perquè el principi de la disponibilitat lingüística estigui recollit amb molta més claredat, és a dir, que els ciutadans tinguin el dret a ser correspostos en la llengua oficial que hagin triat.

Com a conclusió final, el text de la ponència compta, a grans trets (tots els partits hi presentaran esmenes), amb el suport de CiU, IC i el PI i amb les fortes reticències del PSC, el PP i ERC, si bé, lògicament per motius diferents.

Un cop fet públic el text de la ponència, el debat sobre la proposició de llei entra amb tota la seva força en els mitjans de comunicació, per exemple, surt publicat a *l'Avui* (7.10.97). És en aquest moment que s'inicia el tema de la discussió sobre les previsions en relació a l'etiquetatge per part de la patronal (sobretot de l'alimentació) i de les institucions comunitàries amb seu a Brussel·les, les quals no veuen amb bons ulls que el Parlament de Catalunya pugui fixar l'etiquetatge en català en molts productes.

5.3. De la Ponència al text del Dictamen de la Comissió de Política Cultural.

Un cop aprovat i publicat el text de la Ponència, la tramitació de la proposició de llei sobre els usos lingüístics a Catalunya entra en una nova fase. Els grups parlamentaris transformen els seus vots particulars en esmenes que poden presentar i, després de fer un informe sobre el conjunt d'esmenes rebudes, els grups parlamentaris pacten un Dictamen que inclou un text articulat eventualment modificat per les esmenes acceptades i incorporades, i les esmenes que, havent estat rebutjades, els grups parlamentaris mantenen vives per a ser debatudes en el Ple del Parlament. Aquest període va des començaments d'octubre fins a finals de novembre. És un període caracteritzat per les negociacions intenses a diverses bandes entre els diferents partits amb l'objectiu d'acostar posicions i, si pot ser, arribar al Ple del Parlament amb un text consensuat al màxim. Aquesta negociació interpartidista té, lògicament, una forta repercussió mediàtica, ja que la premsa es fa un ampli ressò dels punts d'acord i de discrepància que hi va havent entre les forces polítiques.

Aquest període es pot dividir, a efectes de procés polític, en dues grans fases:

1) la que hi ha fins el moment de presentar les esmenes, que és quan CiU i PSC arriben a un acord.

2) després de presentar les esmenes, s'entra en una segona fase. CiU i PSC miren d'eixamplar l'acord i tracten d'incorporar-hi la resta de partits. Només aconsegueixen que s'hi sumin IC i el PI.

L'acord entre CiU i Serra: el 8 de novembre de 1997.

En aquesta primera fase, CiU aboca els seus esforços en trobar algun punt d'acord amb el principal partit de l'oposició al Parlament i que, també, és el partit més votat a les

eleccions generals i a les municipals. Tothom és molt conscient que una llei sense l'acord bàsic de CiU i el PSC té unes expectatives de ser realitat molt baixes i encara més ho és la seva futura aplicació sense problemes insalvables. En conseqüència, si CiU vol tenir una llei de política lingüística cal que vagi més enllà de l'estricta aritmètica parlamentària (que, d'altra banda, li permetria tenir una llei amb el suport només o bé d'ERC o d'IC) i pacti amb el PSC.

Després de múltiples reunions entre el PSC i CiU a diversos nivells, el 21 d'octubre el conseller Pujals ha bastit les bases de l'acord amb el PSC a partir de reconsiderar el tema de les quotes (es revisen a la baixa, es faran en funció de l'audiència del mitjà), de les sancions (no n'hi haurà per als individus concrets, i hi haurà un avís previ); es renuncia al principi de la disponibilitat lingüística, i es matisa el tema de la derogació de la LNLC. Tot i aquesta aproximació de CiU, el PSC encara no en té prou: té discrepàncies sobre el tema de les sancions i sobre el títol de la proposició.

Finalment, després d'ampliar el període de presentació d'esmenes, el 8 de novembre Jordi Pujol i Narcís Serra arriben a un acord definitiu. El pacte consisteix en presentar conjuntament un seguit de 31 esmenes que modifiquen substancialment allò previst al text de la Ponència. Tot i que el text íntegre de les esmenes és recollit a la taula 10, convé resumir els fonaments d'aquest acord:

1) la disponibilitat lingüística desapareix totalment, es substueix inclús aquesta expressió per "habilitació" i encara referida als funcionaris.

2) no hi ha sancions als individus, hi haurà un avís previ per part de l'administració i només els funcionaris tenen previstes que se'ls puguin aplicar, eventualment, algunes "garanties de compliment", sempre amb la finalitat de garantir els drets lingüístics dels ciutadans.

Taula 10 Les esmenes introduïdes arran del pacte entre Jordi Pujol i Narcís Serra.

- 1) Incís 1.2 b): "i del castellà sense cap discriminació per als ciutadans".
  - 2) Incís 2.1: "i la singularitza com a poble".
  - 3) Incís 2.2. a): "de les corporacions públiques, (...)".
  - 4) Nou apartat 2.3: "El que disposa el punt 2 implica especial compromís de les institucions per promocionar-ne el coneixement i fomentar-ne l'ús entre els ciutadans, amb independència del caràcter oficial del català i del castellà".
  - 5) Incís 3.2: "(...) les activitats públiques i privades sense discriminació."
  - 6) A l'apartat 5.1 es canvia "disponibilitat" per "habilitació" a la funció pública.
  - 7) Incís 9.3: se substitueix un llistat d'entitats per "totes les altres corporacions públiques".
  - 8) Incís 10.2: "no pot comportar cap perjudici o despesa al sol·licitant ni retards (...)".
  - 9) Incís 11.2: "de les universitats públiques".
  - 10) A l'article 12.2 se suprimeix el pronom "hi", que elimina el principi de la disponibilitat lingüística en l'Administració de l'Estat a Catalunya.
  - 11) A l'article 13.2 se suprimeix el pronom "hi", que elimina el principi de la disponibilitat lingüística en l'Administració de Justícia a Catalunya.
  - 12) Nou apartat 21.4: "En l'ensenyament postobligatori l'administració educativa fomentarà polítiques de programació i docència, que garanteixin perfeccionar el coneixement i l'ús de les dues llengües per tal que els joves adquireixin el bagatge instrumental i cultural propi d'aquests ensenyaments".
  - 13) Nou apartat 22.4: "En cas necessari, les universitats poden establir criteris específics d'ús lingüístic en les activitats relacionades amb compromisos internacionals".
  - 14) Incís 25.1: "En aquest marc, els mitjans dependents de les corporacions locals podran tenir en compte les característiques de llur audiència".
  - 15) Incís 25.2: "les expressions culturals de Catalunya i en especial les que es produeixen en llengua catalana".
  - 16) Nou apartat 26.1: "Sense perjudici de l'aplicació de la Llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable, les entitats a què fa referència la llei esmentada han de garantir que com a mínim el cinquanta per cent del temps d'emissió de programes de producció pròpia de qualsevol mena i dels altres teleserveis que ofereixin sigui en llengua catalana".
  - 17) Incís 26.3: "si bé el Govern de la Generalitat pot modificar per reglament aquest percentatge atenent les característiques de llur audiència".
  - 18) Incís 26.5: "(...) hi hagi una presència adequada de cançons produïdes per artistes catalans i que (...)".
  - 19) A l'article 31, es canvia "comunicacions orals" per "comunicacions megafòniques".
  - 20) A l'article 31, s'hi introdueix que les notificacions escrites s'han de fer "almenys" en català. 21) Incís 32.3: "els cartells d'informació general de caràcter fix (...)".
  - 22) A la Disp. Addicional 5a: "Aquesta Llei no preveu sancions per als ciutadans. Tanmateix:"
  - 23) A la Disposició Addicional 5a, apartat 1, se suprimeix l'expressió "i es sanciona".
  - 24) A la Disposició Addicional 5a, apartat 3, es canvia "i 32" per "i 32.3".
  - 25) A la Disposició Addicional 5a, s'hi afegeix un apartat 4: "Per tal de facilitar l'aplicació equitativa d'aquesta disposició, no s'iniciarà cap actuació administrativa com a conseqüència del que s'estableix en els apartats 2 i 3 sense que l'administració competent hagi realitzat una comunicació prèvia a les empreses i les entitats que en siguin responsables, per tal de fer-los conèixer la legislació vigent".
  - 26) A la Disposició Transitòria 2a, sobre l'adaptació empresarial, s'hi afegeix que "Aquest termini serà de cinc anys per als empresaris autònoms".
  - 27) A la Disp. Transitòria 3a, sobre les emissores de radiodifusió i televisió, se suprimeix l'apartat 2 del text de la Ponència, que feia referència als terminis per a complir la llei.
  - 28) Supressió de tota la Disposició Derogatòria del text de la Ponència.
  - 29) Nova Disp. Final 3a, de Substitució i vigència de normes.
  - 30) Una esmena al text del Preàmbul.
-

3) es limiten fortament les quotes i es preveu que es puguin modular, en el cas de les

ràdios de concessió autonòmica, per reglament en funció de llur audiència (el PSC havia proposat en funció del territori, *Avui*, 5.6.97).

4) a les empreses de servei públic, en la ponència el català s'exigia en les comunicacions orals. Com que el PSC s'hi oposava, s'acorda finalment que només serà a les comunicacions "megafòniques".

5) a l'ensenyament, el PSC vol deixar clar que no s'estengui la malanomenada "immersió" a tot l'ensenyament no universitari, més enllà de l'obligatori. Per això, van forçar l'apartat que fa referència a l'ensenyament postobligatori.

6) pel que fa a les sancions, el PSC volia que no n'hi hagués cap referència. Atès que CiU no podia ja rebaixar més el text de la ponència s'acorda una transacció. Es fa una menció explícita que no hi haurà cap sanció als ciutadans, i és afegit en el preàmbul. En l'àmbit del personal de l'administració se suprimeix la referència a la sanció. Així mateix, no obstant, el PSC acaba acceptant el tema de l'"avís previ", que serà rebutjat pel Consell Consultiu en el seu Dictamen.

7) quant a la retolació, es pacta el català només en els rètols de caràcter fix.

8) el període d'adaptació a la nova normativa s'allarga per als professionals.

9) el PSC tria un nou títol per a la proposició: "Llei de Política Lingüística".

A banda d'aquest acord entre Pujol i Serra, CiU pacta amb el PSC que presentarà pel seu compte unes esmenes pròpies sobre dos aspectes de la llei que convé modificar (reproduïdes a la taula 11). El primer és que CiU vol recollir millor les demandes fetes pel Consell General de Vall d'Aran sobre l'aranès (emissores ràdio, a la Vall d'Aran, mínims d'aranès; cançons en aranès; caldrà acreditar el coneixement de l'aranès per a treballar en els ens locals de la Vall d'Aran).

Taula 11 Les esmenes introduïdes per CiU al text de la Ponència.

- 1) Addició a l'article 26.5: "cançons interpretades en llengua catalana o en aranès".
- 2) Nou apartat, 26.6: "Les emissores a què fa referència aquest article que emeten o distribueixen per a la Vall d'Aran han de garantir una presència significativa de la llengua aranesa en la seva programació".
- 3) Nou redactat de l'article 34.2: "Les dades obligatòries i les informacions voluntàries addicionals que figuren en l'etiquetatge de productes catalans que gaudeixen de denominació d'origen, de denominació comarcal o de denominació de qualitat i dels productes artesanals han d'ésser necessàriament, com a mínim, en català" (1)
- 4) Nou redactat de l'article 34.3: "El Govern de la Generalitat ha de regular per reglament la informació als consumidors i usuaris de sectors determinats així com l'etiquetatge i les instruccions d'ús dels productes industrials i comercials que es distribueixen en l'àmbit territorial de Catalunya, i d'una manera especial els dels productes alimentaris envasats, els perillosos, els tòxics i el tabac, per garantir-hi la presència progressiva del català seguint els principis d'aquesta llei, de les normes de la Unió Europea i de la resta de l'Ordenament jurídic".
- 5) A la Disposició Final Primera, en la proposta de modificació de l'article 264.2 de la Llei de la Llei 8/1987, de 15 d'abril, s'hi introdueix el següent incís: "(...) En el procés de selecció, s'ha d'acreditar el coneixement del català i en els ens locals de la Vall d'Aran també de l'aranès, tant en l'expressió oral com en l'escripta (...)".

Nota: (1) Esmenat a partir de les recomanacions del Consell Consultiu.

El segon és que CiU necessita trobar una sortida al mal pas en que ha caigut en relació al tema de l'etiquetatge en català. Aquest era un tema "estrella" de l'*Esborrany* inicial però, tot i que es va veure bastant rebaixat a la ponència, ha comportat molts problemes. Per un cantó, sectors molt influents de l'empresariat han pressionat moltíssim perquè es modifiqui una normativa que els farà augmentar els costos de producció. Per un altre cantó, des de Brussel·les s'adverteix a la Generalitat que la normativa podria ser contradictòria amb l'ordenament jurídic europeu. Davant la possibilitat de veure la nova normativa recorreguda o bé pels empresaris o bé des de Brussel·les, CiU fa marxa enrera i es replanteja tota la qüestió de les etiquetes d'acord amb unes esmenes que presenta, que impliquen una reformulació de tot l'article per adaptar-lo a la normativa espanyola i europea, sobretot).

El pacte de CiU i el PSC es dona abans del finiment del període d'esmenes de manera que els permet presentar el gruix del seu acord amb esmenes duplicades. Els altres partits presenten les seves pròpies esmenes i seran incorporats després d'aquest tràmit parlamentari.

L'extensió de l'acord: la incorporació d'IC i del PI.

Els dos signants del pacte tenen la voluntat d'estendre'l a la resta de forces polítiques, si és possible, per tal que la nova llei compti amb el màxim consens. No obstant, l'ampliació del pacte no pot ser a qualsevol preu, ja que no pot afectar el contingut de l'acord primer entre CiU i PSC. És a dir, els socialistes tenen capacitat de "veto" i, per tant, en tot cas, les aportacions dels altres grups s'afegiran aquest primer nucli del consens. Aquest principi queda ben palès amb la incorporació del PI, quan pretén sumar-se a l'acord si s'hi afegeix a l'articulat una referència a la igualtat de drets i deures lingüístics. Tot i que CiU arriba a un acord amb el PI sobre aquest tema, els socialistes fan ús de la seva capacitat de vetar la iniciativa i només ho accepten en el Prèambol, que, com diu el Consell Consultiu "no té capacitat normativa".

Tot i que CiU i el PI arriben a un ràpid acord en virtut del qual aquesta darrera formació política s'incorpora al consens bàsic, formalment IC és el tercer integrant de l'acord. A la taula 12 hi ha recollides les esmenes que IC aconsegueix incorporar al text de la ponència. Totes elles són el resultat d'una transacció entre IC i el bloc integrat per CiU i el PSC.

Del contingut de les esmenes incorporades per IC, per bé que lògicament acceptades per CiU i el PSC, es pot concloure que signifiquen un avenç clar en relació al pacte Pujol-Serra de començaments de novembre.

Finalment, el darrer integrant al pacte que s'incorpora definitivament és el PI. Tot i que el PI i CiU havien arribat a un acord molt abans, no és fins que Colom i Serra pacten que el PI es pot dir que ja hi està definitivament inclòs. Aquest fet no és produït fins el dia 25 de novembre, quan la Comissió fa públic el seu dictamen sobre la proposició de llei.

Taula 12 Les esmenes d'IC transaccionades i incorporades a la Llei.

- 1) Nou apartat 1.3: "També és objectiu d'aquesta Llei assolir la igualtat pel que fa als drets i deures lingüístics dels ciutadans promovent les accions necessàries i remoyent els obstacles que avui la dificulten" (1).
- 2) Nou apartat 4.3: "Tothom pot adreçar-se a l'Administració de la Generalitat i al Síndic de Greuges sol·licitant que, en l'àmbit de les seves competències, actuï per garantir els seus drets lingüístics de forma específica".
- 3) Incís en l'article 5.1: "La Generalitat ha de garantir els drets lingüístics dels ciutadans i ciutadanes i l'ús normal ...".
- 4) Incís en l'article 5.2: "La Generalitat ha de fer actuacions d'emparament (...) en tots els àmbits adoptant les mesures necessàries i destinant-hi els recursos suficients".
- 5) Nou apartat 14.5: "Els despatxos dels fedataris públics han d'estar en condicions d'atendre els ciutadans i ciutadanes en qualsevol de les dues llengües oficials i han de comptar amb personal que en tingui un coneixement adequat i suficient per a desenvolupar les funcions pròpies del seu lloc de treball".
- 6) Nou apartat 17.4: igual que a l'anterior per a les oficines dels registres.
- 7) Nou apartat 36.3: "Els convenis col·lectius de treball i els pactes d'empresa podran contenir clàusules lingüístiques per tal de fomentar el coneixement del català pels treballadors i garantir-ne l'ús als centres de treball i als contractes laborals, fulls de salaris i altra documentació. El Govern de la Generalitat haurà d'estimular que els convenis col·lectius incorporin aquestes clàusules".
- 8) Nou apartat 39.3: "El Govern de la Generalitat ha d'informar cada any al Parlament de les actuacions de política lingüística i dels resultats obtinguts en el marc dels instruments esmentats en els punts 1 i 2".
- 9) Nou incís a la Disposició Final Sisena, la que fa referència a les dotacions econòmiques: "(...) recursos suficients amb atenció especial al cost d'un sistema educatiu plurilingüe, d'una administració en règim de doble oficialitat i de la difusió cultural en una llengua d'àmbit restringit, i tenint en compte també les necessitats objectives de distribució territorial i sectorial".
- 10) Nova disposició addicional, la setena, sobre les "Funcions de vigilància i impuls": "La Generalitat vetllarà pel respecte dels principis continguts a l'ordenament constitucional i estatutari i en aquesta llei en la normativa i l'actuació administrativa dels altres poders públics de l'Estat, i impulsarà la modificació legislativa de les normes estatals que siguin un obstacle per a l'ús del català en tots els àmbits o limitin la plena igualtat lingüística dels ciutadans".
- 11) Una esmena (la 270, BOPC 225, 21.11.97) en el paràgraf sisè del Preàmbul

Nota: (1) El text definitiu a la Llei ha estat "corregit" pels serveis del Parlament.

De les esmenes del PI incorporades, la majoria són una transacció, com en el cas d'IC, però n'hi ha algunes que s'incorporen literalment (en general, són les d'estil). Malgrat que el PI havia maldat per incorporar a l'articulat la igualtat de drets i deures lingüístics, el PSC aconsegueix forçar el PI que accepti que aquesta referència es quedi al Preàmbul i encara en un redactat convenientment redactat. Amb tot, el PI anuncia que manté aquesta esmena fins al debat del Ple, i espera el resultat del Dictamen del Consell Consultiu sobre aquesta qüestió. En tot cas, i en funció de com acabi anant tot el procés, el PI diu que es

reserva el sentit del vot final. A la taula 13 hi ha reproduïdes les esmenes del PI al text de la ponència i que han estat acceptades per CiU i el PSC. Com en el cas d'IC, la incorporació d'aquestes esmenes signifiquen un lleuger avenç, en alguns pocs camps, en les expectatives de la normalització lingüística.

Taula 13 Les esmenes del Grup Mixt incorporades a la Llei.

- 1) Incís 11.2: "(...) i de l'Administració de Justícia (...).
- 2) Títol article 16, s'hi afegeix "de treball".
- 3) Incís 17.2: "(...) es fan en llengua catalana llevat d'indicació contrària de qui el presenta al registre" (1).
- 4) Nou apartat 17.6: "Els formularis i altres impresos que estiguin a disposició del públic a les oficines dels registres han d'ésser redactats, almenys, en català".
- 5) Nou apartat 25.4: "El Govern de la Generalitat ha de facilitar la correcta recepció a Catalunya de les televisions d'altres territoris que emeten en llengua catalana".
- 6) Incís al 28.4: "El Govern de la Generalitat ha d'afavorir, estimular i fomentar: (...)"
- 7) Incís al 35.2: "(...) via pública amb l'objectiu que esdevingui normalment utilitzat en el sector".
- 8) Títol article 36, s'hi afegeix "i laboral".
- 9) Nou apartat 36.2: "El Govern de la Generalitat, els sindicats i les organitzacions empresarials han d'estimular i fomentar l'ús del català als centres de treball, a les relacions laborals i als convenis col·lectius, pactes d'empresa i contractes de treball". (2)
- 10) Nou apartat 36.4: "Els rètols i les informacions als treballadors de caràcter fix i amb contingut lingüístic que han de constar a l'interior dels centres de treball han de figurar almenys en català". (3)
- 7) Incís al 37.1: ""El Govern de la Generalitat ha d'afavorir i fomentar (...)"
- 8) Incís a l'apartat 2 de la Disposició addicional Segona, sobre els convenis de col·laboració amb institucions d'altres territoris de llengua catalana: "(...) en matèria de política lingüística, per assegurar amb les mesures adequades la promoció, ús i protecció de la llengua catalana i per obtenir la generalització (...)".

Notes:

- (1) Per indicació del Consell Consultiu, aquesta esmena és esmenada i es retorna al text de la Ponència "en la llengua indicada per qui el presenta al registre".
  - (2) Per indicació del Consell Consultiu, aquesta esmena és esmenada. Només és el Govern de la Generalitat qui ha d'estimular i fomentar l'ús del català als centres de treball. En relació als sindicats i a les organitzacions empresarials, la Generalitat n'ha de promoure la seva participació directa per a assolir aquest objectiu.
  - (3) La redacció final d'aquest apartat ha estat esmenada pels serveis tècnics del Parlament.
-

No obstant el contingut literal d'aquestes esmenes, són valorades com a molt importants pel PI, fins al punt que li fan variar el sentit del seu vot, és a dir, passa de l'abstenció al sí. En efecte, després del pacte entre CiU i PSC, el PI havia anunciat que no

hi votaria a favor (*Avui*, 9.11.97), però ara ja es mostra favorable al text de la proposició.

Els resultats finals.

El text resultant del Dictamen de la Comissió de Política Cultural (BOPC 228 bis, 26.11.97) és ja molt semblant al text final de la Llei.

El text del Dictamen és, doncs, el text de la ponència modificat per les aportacions del pacte CiU-PSC, les esmenes de CiU, les d'IC i les del PI. Els dos altres partits amb representació al Parlament de Catalunya veuen com cap de les seves esmenes és incorporada al text del Dictamen i, per tant, queden pendents per al debat del Ple.

En el cas de les esmenes d'ERC, n'hi ha 15 de les 99 que va presentar al text de la ponència que, en principi, haurien estat acceptades per CiU, però finalment no són incorporades al text del Dictamen. Per a ERC, les esmenes que té pendents es poden resumir en 10 punts que considera irrenunciables per donar suport a la proposició de llei: "universalització dels drets i deures lingüístics dels ciutadans; incorporació de bonificacions i desgravacions per accions de normalització lingüística; mesures per al desenvolupament del català al món laboral; als ensenyaments no reglats (autoescoles, titulacions nàutiques) que es garanteixi que la meitat de l'oferta educativa sigui en català; l'establiment d'una quota de com a mínim el 25% d'exhibició en català de cinema doblat o subtitulat; més català al món de la informàtica; més presència del català en la informació als consumidors; aplicació de l'etiquetatge i establiment de terminis; donar al català caràcter oficial als congressos i actes públics que es fan a Catalunya; i, potenciar l'estructura del Consorci de Normalització Lingüística on ho exigeixi la situació sociolingüística" (*Avui*, 18.11.97). La no acceptació dels mateixos fa que ERC es vegi cada cop més abocada a votar en contra de la nova llei.

Per acabar aquest procés, el text del Dictamen, juntament amb les esmenes pendents és tramès al Consell Consultiu de la Generalitat perquè en faci un Dictamen sobre l'adequació a la Constitució i a l'Estatut.

A la taula 14, hi ha un resum final de la tramitació de les esmenes presentades pels diferents grups parlamentaris al llarg del procés.

Taula 14 Les esmenes presentades a partir del text de la Ponència.

	Presentades a la Ponència	Acceptades Dictamen	Retirades Dictamen	Es mantenen per al Ple	Retirades en el Ple	Acceptades pel Ple	Rebutjades pel Ple
CiU (1)	5	5	0	--	--	--	--
CiU (2)	31	31	0	--	--	--	--
PSC	31	31	0	--	--	--	--
PP	56	0	3	53	0	2	51
IC	30	9 (3)	0	21	20	0	1
ERC	99	0	0	99	0	8	91
PI	36	12 (4)	1	23	23	--	--
DCC (5)	--	--	--	--	0	10	0
TOTAL	288	61	4	196	43	20	143

Notes:

(1) Tres esmenes fan referència a l'aranès i dues a l'etiquetatge.

(2) Són les pactades entre Jordi Pujol i Narcís Serra. El PSC també les presenta.

(3) Són una transacció entre el text de la Ponència i IC.

(4) Vuit són una transacció i quatre s'accepten íntegrament.

(5) Esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu. Estan pactades entre CiU, PSC, IC i Grup Mixt.

Font: Elaboració pròpia.

De les 288 esmenes presentades al text de la Ponència dins el termini previst, 196 es mantenen "vives" per al Ple. D'aquestes, 99 són d'ERC, 53 del PP, 23 del Grup Mixt (el PI) i 21 d'IC. A més, el Ple també debatrà la incorporació de les esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu que puguin presentar els grups parlamentaris. Al final, com es veu a la taula, només s'incorporen durant el Ple 10 de les 196 esmenes que encara estaven

pendents. Com a conclusió, i abans d'entrar en el comentari del debat parlamentari en el proper apartat, pot ser convenient assenyalar que queda ben clar que l'acord de la llei es forja en aquesta etapa del procés, és a dir, en la redacció del Dictamen de la Comissió.

5.4. El Dictamen del Consell Consultiu.

Aprovat el Dictamen, la mesa del Parlament acorda, a instància de tots els grups parlamentaris, sol·licitar un dictamen sobre la constitucionalitat de la proposició de llei de política lingüística al Consell Consultiu. A més, també van demanar que el Consell es pronunciés sobre l'adequació a la Constitució de les esmenes que els grups parlamentaris mantenen per a ser defensades davant el Ple del Parlament. El 27, el Consell Consultiu rep la sol·licitud i nomena una ponència de tres persones encarregada de fer el primer informe sobre aquesta qüestió (Robert Vergés, José Antonio González Casanova i Joaquim Borrell). Un cop fet aquest informe, el Consell Consultiu, compost per 7 membres nomenats pel president de la Generalitat i designats, cinc pel Parlament de Catalunya, per majoria de 3/5, i dos pel Govern de la Generalitat, elaborarà i aprovarà el seu Dictamen (Albertí i altres 1992). Aquest tràmit és una mesura de precaució per evitar futurs problemes d'inconstitucionalitat de les lleis. Aquests Dictàmens tenen un valor consultiu, per tant, no vinculant per al Parlament. Se segueix habitualment i la seva transcendència és sobretot jurídica, tot i que en determinats casos té un impacte polític considerable. Aquest és el cas d'aquesta proposició de llei que, a més, es troba agreujat pel fet que un dels membres d'aquest Consell és membre destacat i impulsor del *Foro Babel*. Aquest fet provoca les reticències d'alguns partits, que temen que la participació d'aquesta persona pugui servir per

a decantar el Dictamen cap a posicions que determinin la inconstitucionalitat d'alguns preceptes de la nova normativa.

El contingut del Dictamen.

El Dictamen del Consell Consultiu és un text llarg que fa una anàlisi rigorosa de la constitucionalitat de la proposició de llei de política lingüística i de les esmenes que els grups parlamentaris mantenen per al debat del Ple del Parlament.

Taula 15 Resum del Dictamen del Consell Consultiu.

	Inconstitucionals (1)	Constitucionalitat dependent de la interpretació
Articles	2.2 b); 17.2; 30.2; 31; 32.3 (rètols); 34.2; 36.2	7
Esmenes	15, 16, 44, 46, 53, 67, 70, 76, 80, 86, 89, 95, 96, 98, 101, 110, 112, 128, 129, 134, 136, 161	20, 48, 51, 84, 119, 120
Vot particular F. de Carreras	9.1; 9.3; 10.1; 32.3; 36.4	
Vot particular A. Bassols		És constitucional 17.2

Nota:

(1) Els grups parlamentaris de CiU, PSC, IC i Mixt presenten esmenes subsegüents al Dictamen en el sentit proposat pel Consell Consultiu en tots els articles assenyalats excepte el 17.2, que només esmenen el segon incís.

El Dictamen és emès el 19 de desembre i en ell, el Consell Consultiu estima que, en grans línies, la proposició de llei de política lingüística s'ajusta al marc constitucional espanyol si bé hi ha alguns punts concrets susceptibles de ser inconstitucionals. A aquests

punts, que estan reproduïts a la taula 15, el Consell Consultiu proposa la via de com superar els problemes de constitucionalitat que hi ha trobat, sovint amb una redacció alternativa. A més, el Dictamen inclou dos vots particulars de dos membres que discrepen en algun aspecte del document aprovat pel Consell Consultiu. El primer és el plantejat per Francesc de Carreras, qui estima que els articles 9.1 i 10.1 són inconstitucionals al no permetre altra llengua oficial que el català; també ho seria el 9.3 perquè no modula prou bé la intensitat de la norma en relació a les administracions que no són la Generalitat. Així mateix, considera no constitucionals els articles 32.3 i 36.4 perquè regulen àmbits de l'esfera privada. El segon vot particular és el plantejat per Agustí Bassols, exconseller de la Generalitat, que discrepa del Dictamen en considerar que l'article 17.2 és plenament constitucional.

A banda de dictaminar sobre el conjunt de l'articulat (el preàmbul no l'analitza perquè no té valor jurídic), també es pronuncia sobre les esmenes dels grups parlamentaris.

De totes elles, n'hi havia dues que tenien una especial transcendència: les que, si bé amb redactats una mica diferents, proposaven que la llei recollís el deure de conèixer el català a Catalunya. Havien estat presentades per ERC i el PI i són la clau de volta del règim lingüístic a Catalunya. En efecte, per igualar els drets i deures lingüístics dels ciutadans i ciutadanes de Catalunya caldria que, com a mínim, el coneixement del català a Catalunya fos un deure de la mateixa manera que ho és el coneixement del castellà en el conjunt de l'Estat. Per tant, el Consell Consultiu havia de dictaminar fins a quin punt era possible dins el bloc de constitucionalitat establir aquest deure lingüístic. El Consell Consultiu estableix que el deure de conèixer el català només existeix en relació a uns determinats ciutadans en el moment actual (alguns funcionaris i, sobretot, els escolaritzats a partir d'un cert període), si bé en el futur, quan la política de normalització lingüística hagi produït els resultats que es busquen, podria tenir un àmbit molt més ampli, quasi generalitzat.

Pel que fa a la resta de les esmenes, el Consell Consultiu també dona la seva opinió, amb el resultat que es mostra a la taula 16.

Taula 16 La constitucionalitat de les esmenes segons Grup Parlamentari.

	Esmenes Ple	Constitucionals	Inconstitucionals	Segons interpretació
PP	50	50 (100%)	--	--
IC	20	19 (95%)	1 (5%)	0
ERC	83	65 (78,3%)	14 (16,9%)	4 (4,8%)
Mixt	23	14 (60,9%)	7 (30,4%)	2 (8,7%)
TOTAL	176	148 (84,1%)	22 (12,5%)	6 (3,4%)

Nota: Només les esmenes a l'articulat (exclòs Preàmbul i Títol).

Cal destacar que totes les esmenes del PP són dictamines com a constitucionals, cosa que no és d'estranyar atès que la majoria van en el sentit o bé de suprimir articles o bé en la d'afegir arreu on hi hagi un esment a la llengua catalana un esment a la castellana. Així mateix, IC presenta el percentatge més alt de constitucionalitat en les seves esmenes perquè fan referència, sobretot, a precisions en el text de caire tècnic.

Per contra, en el cas d'ERC el percentatge d'esmenes rebutjades pel Consell Consultiu és molt més elevat (prop del 17%), si bé no arriba al 30,4% del PI. La raó principal d'aquests percentatges és que ambdós grups presentaven esmenes que clarament intentaven superar el marc constitucional espanyol.

Les esmenes subsegüents.

Un cop sabut el Dictamen del Consell Consultiu, els quatre grups parlamentaris integrants del "bloc" que dona suport a la proposició de llei es reuneixen per a pactar les

esmenes subsegüents al Dictamen, per intentar "blindar" la futura llei davant possibles recursos d'inconstitucionalitat.

El PSC es planteja eliminar qualsevol referència a les sancions, però la seva existència ha comptat amb el vist-i-plau del Consell Consultiu. Finalment, el PSC les accepta davant la inamovable posició de la resta de grups.

A part d'aquesta petita discrepància, els quatre grups pacten deu esmenes, tenint en compte totes les indicacions llevat d'una, la que fa referència a la primera part de l'article 17.2.

El text complet de les esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu presentades per CiU, PSC, IC i el PI són a la taula 17.

Aquestes 10 esmenes serveixen per a evitar l'eventualitat d'un recurs d'inconstitucionalitat i, a la vegada, comporten una certa "rebaixa" del contingut de la Llei en relació al Dictamen aprovat per la Comissió a finals de novembre. En efecte, amb la primera esmena, queda en mans de l'Administració de l'Estat fixar l'abast de l'ús del català en el seu àmbit. Una segona reculada important és amb l'esmena cinc, quan restringeix la catalanització a la senyalització dels establiments. Una tercera és en el ja "rebaixat" àmbit de l'etiquetatge, que preveu la imposició del català només en aquells productes concrets que es distribueixen a Catalunya. Finalment, el Dictamen del Consell Consultiu obliga a fer un cert replantejament de tota la qüestió de les sancions, per la via de l'eliminació de l'"avís previ" i de la supressió del punt referit al personal al servei de l'Administració.

Un cop presentades aquestes esmenes, només queda el darrer pas en la tramitació de la proposició de llei: el debat i l'aprovació en el Ple del Parlament.

Taula 17 Esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu.

- 1) Addició a l'article 2.2. B): "(...) per l'Administració de l'Estat a Catalunya en la forma que ell mateixa determini, per les altres institucions (...)".
- 2) Modificació a l'article 17.2: "(...) Si el document és bilingüe es fan en la llengua indicada per qui el presenta al registre".
- 3) Addició a l'article 30.2: "(...) a rebre-les en castellà, o si és el cas en català, si ho demanen".
- 4) Modificació i addició a l'article 31. A l'apartat 2, "(...) persones residents a Catalunya per les empreses i entitats a que fa referència l'apartat 1, incloses les factures (...)". Un nou apartat 3, "El que disposa l'apartat 2 en relació a les factures i els altres documents de tràfic s'entén sens perjudici de la competència de l'Estat per a organitzar els serveis esmentats quan els presta directament o per mitjà de les seves empreses o entitats".
- 5) Modificació i addició a l'article 32.3: "La senyalització [abans deia 'els rètols'] i els cartells d'informació (...) han d'ésser redactats, almenys, en català. Aquesta norma no s'aplica a les marques, als noms comercials i als rètols emparats per la legislació de la propietat industrial".
- 6) Addició a l'article 34.2: "(...) dels productes artesanals que es distribueixen en l'àmbit territorial de Catalunya han d'ésser necessàriament, com a mínim, en català".
- 7) Supressió i addició a l'article 36.2. El nou redactat queda així: "El Govern de la Generalitat ha d'estimular i fomentar l'ús del català als centres de treball, a les relacions laborals i als convenis col·lectius, pactes d'empresa i contractes de treball i promourà la participació directa dels sindicats i les organitzacions empresarials per assolir aquest objectiu".
- 8) Supressió del punt 1 de la Disposició Addicional Cinquena, que feia referència a les Garanties de compliment en relació al personal al servei de l'Administració.
- 9) Supressió del punt 4 de la Disposició Addicional Cinquena, que feia referència al tema de l'anomenat "avís previ" abans d'iniciar un procediment per a una sanció administrativa.
- 10) Addició d'una nova Disposició Addicional Vuitena: "Règim de la Funció Pública. Els preceptes d'aquesta llei vinculen el personal al servei de l'Administració d'acord amb les normes reguladores de la Funció Pública".

Font: BOPC número 241 bis, 29.12.97.

5.5. Del text del Dictamen a la Llei: el debat en el Ple del Parlament.

El debat de la proposició de llei en el Ple del Parlament el dia 30 de desembre és l'única etapa d'aquest procés que es va començar, formalment, el febrer anterior.

Aquest apartat està dividit en tres grans blocs:

1) el plantejament general que els Grups Parlamentaris fan del debat i la mecànica que el regirà;

2) el debat i les votacions de les esmenes

3) el debat i les votacions de l'articulat.

El plantejament general dels Grups Parlamentaris i la mecànica del debat.

Els grups parlamentaris van arribar a un acord sobre la manera com s'havia de desenvolupar el debat i com s'havien de fer les votacions previstes, amb una voluntat explícita de fer-lo el més àgil possible i evitar, de passada, allargar-lo excessivament.

El resultat assolit és prou diferent al debat que hi va haver el 1983, per bé que el grau de consens existent el 1997 en aquesta fase de la tramitació facilitava molt la tasca de simplificar l'aprovació de la proposició de llei. Així, mentre que el 1983 durant el debat en el Ple encara es van acabar de pactar alguns extrems de la llei, inclús a través de transaccionals, i es va obligar a fer una multitud de votacions a cada article amb les seves esmenes corresponents, el 1997 tot va ser molt més senzill.

El primer que van acordar els grups parlamentaris, sens dubte amb un fort interès del quatre que formaven el "bloc del sí", era com votar la multitud d'esmenes que encara eren "vives". Així, el total d'esmenes s'agrupen en funció dels vots previsibles i anunciats que

podrien rebre en el Ple. El resultat és que les esmenes presentades per un grup parlamentari es votaran totes juntes, agrupades, llevat dues condicions:

1) atès que el "bloc del sí" ja ha acordat tot el que es podia incorporar i ha sortit publicat en el Dictamen, les esmenes dels dos grups que es fora de l'anomenat consens i que el bloc assumeix se segregaran del "paquet";

2) que un grup parlamentari vulgui una votació separada d'alguna de les esmenes.

Pel que fa al debat en sí sobre les esmenes, més enllà de les votacions, els grups van pactar que hi hauria una intervenció global per a cada grup en la qual aquest pren posicionament sobre les esmenes, sigui o bé per a defensar les que presenta o bé sigui per a intervenir en contra de les esmenes d'altres grups. Amb aquesta decisió es volia evitar entrar en un foc creuat entre grups sobre les esmenes respectives. A més, cada grup parlamentari pot dividir la seva intervenció entre diversos oradors.

Així doncs, el conjunt del debat de la proposició de llei té dues parts: la primera sobre les esmenes (ara comentat) i una segona part en el que hi ha un debat centrat en l'articulat i que es produeix un cop fetes les votacions sobre les esmenes i abans de votar l'articulat, les diferents disposicions, el preàmbul, el títol i la totalitat de la proposició (DSPC, 30.12.97). En aquesta segona part intervenen, per a fixar el posicionament del seu grup parlamentari, els respectius presidents o portaveus: Fidel Lora (Grup Mixt, PCC), Àngel Colom (Grup Mixt, PI), Josep-Lluís Carod-Rovira (ERC), Rafael Ribó (IC), Josep Curto (PP), Joaquim Nadal (PSC) i Ramon Camps (CiU). En aquestes intervencions, els representants dels grups parlamentaris reiteren, un cop més, les raons que han anat exposant al llarg de tot el procés d'elaboració de la llei que estaven aprovant i, per tant, seria bastant superflu repetir un cop més les seves argumentacions (vegeu el Diari de Sessions del Parlament de Catalunya del 30 de desembre).

En els propers apartats es detallarà com es van produir les votacions de les esmenes i de l'articulat.

Les votacions de les esmenes i de l'articulat.

Començant per les esmenes, cal recordar que n'hi havia per debatre 206, 196 presentades pels diferents grups parlamentaris al text de la ponència i 10 més subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu.

El debat, d'acord amb els criteris fixats pels Grups parlamentaris, va ser el següent. Primer, va intervenir el representant del PP (Josep Curto) per a defensar el conjunt de les esmenes del seu partit. Després, va intervenir els representants d'IC. El primer d'ells (Ignasi Riera) va defensar les esmenes que mantenia per a ser votades, mentre que el segon representant (Rafael Ribó) va aprofitar el temps per a valorar negativament l'opció que el PP havia mantingut durant el debat. En tercer lloc, van participar tres diputats d'ERC (Bargalló, Ferrer i Gironès, Huguet) que, repartint-se el temps d'intervenció, es van dedicar a defensar les 99 esmenes que sotmetien a consideració de la Cambra. A continuació, va intervenir un diputat del PI (Bosch) qui, a banda de defensar les seves esmenes, va aprofitar el temps per a criticar l'actitud dels representants del partit sota les sigles del qual havia estat elegit diputat. Al final de la seva intervenció, el diputat del Grup Mixt va retirar totes les esmenes que havia estat defensant. Per a defensar les esmenes subsegüents al Consell Consultiu presentades per les quatre forces polítiques del "bloc del sí", va intervenir el diputat Antoni Dalmau del PSC. Per acabar el debat sobre les esmenes va parlar el diputat Ramon Camp (CiU) qui va voler dedicar el temps disponible a blasmar el posicionament pres pel PP i,

sobretot, d'ERC. Just abans de passar a les votacions de les esmenes, IC va retirar totes les seves llevat d'una, la coneguda com a "esmena Cambó", prevista per al preàmbul de la Llei.

Taula 18 Votació de les esmenes al Dictamen.

Esmenes (1)	Vots a favor	Vots en contra	Abstenció
Núms. 81 i 144 (PP, acceptades pel "bloc")	117	9 (ERC)	0
Resta del PP	14 (PP)	112	0
Núm. 180 (IC)	23 (IC, ERC, mixt)	104	0
Núm. 15 (ERC)	13 (ERC, PI)	115	1 (PCC)
Núms. 4, 25, 103, 104, 151, 181, 190 i 193 (ERC, acceptades pel "bloc")	114	16 (PP)	0
Resta d'ERC	9	118	1 (PCC)
Subsegüents DCC (2)	103	26 (PP, ERC, 1 PSC)	0

Nota:

(1) Publicades al BOPC número 228 bis, 26.11.97.

(2) BOPC número 241 bis, 29.12.97.

La votació de les esmenes va ser relativament senzilla i no va deparar cap sorpresa. Tots els grups parlamentaris van votar com estava previst. A la taula 18 hi ha un resum de les votacions que afectaven a les esmenes.

Com que el "bloc del sí" va acceptar, en darrer moment, algunes esmenes d'altres grups, el nombre de votacions va pujar fins a 7: les esmenes acceptades del PP, la resta d'esmenes del PP, l'esmena d'IC, l'esmena d'ERC (votació separada sol·licitada pel mateix grup), les esmenes d'ERC acceptades pel "bloc", la resta d'esmenes d'ERC i, finalment, les esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu.

Les esmenes acceptades pel "bloc" i presentades pel PP i ERC estan reproduïdes a la taula 19: 2 són del PP i 8 més corresponen a ERC. Una d'aquestes esmenes és fruit de la

transacció feta en el Ple entre ERC i el "bloc del sí".

Taula 19 Les esmenes del PP i ERC incorporades pel Ple del Parlament.

- 1) Addició a l'article 1.2 c): "del coneixement del català a tots els ciutadans i ciutadanes". [ERC]
- 2) Addició a l'article 5.1: "als drets i deures lingüístics en tots els àmbits". [ERC]
- 3) Supressió a l'article 24.1: "en la tasca docent. [d'acord amb la normativa vigent] (suprimit)". [PP].
- 4) Addició d'un nou apartat a l'article 28.1: "La producció, l'edició i la distribució de material escrit i auditiu en llengua catalana destinat a persones invidents, i a una oferta cultural bàsica, en català, per a aquest mateix sector". [ERC]
- 5) Nova lletra en l'apartat següent en aquest mateix article per raons òbvies. [ERC]
- 6) Addició a l'article 37.1: "les activitats laborals, professionals, mercantils, (...)". [PP]
- 7) Addició a l'article 39.2: "que ha d'ésser revisat cada cinc anys, per tal d'adequar" (1). [ERC]
- 8) Tres esmenes més d'ERC al Preàmbul.

Nota:

(1) L'esmena va ser transaccionada en el Ple. ERC volia "cada quatre anys".

Aquestes esmenes no signifiquen cap avenç substantiu a l'acord assolit pels quatre grups parlamentaris de l'anomenat "bloc del sí". Ni molt menys compensen les petites "rebaixes" que impliquen les esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu incorporades durant el Ple. La resta d'esmenes d'aquests dos grups són rebutjades: 51 del PP i 91 d'ERC.

L'única esmena provinent d'un grup del "bloc del sí" que se sotmet a votació, ja que totes les altres ja havien estat retirades (20 d'IC i 23 del PI), és rebutjada per la majoria del Parlament.

Finalment, la darrera votació referent a les esmenes és la de les esmenes subsegüents al Dictamen de Consell Consultiu i pactades entre els quatre grups parlamentaris del "bloc del sí". Com estava previst, són aprovades amb el suport dels diputats presents d'aquests quatre grups i el rebuig del PP i d'ERC. Aquestes 10 esmenes més les 10 acceptades d'ERC i el PP són els únics canvis que hi ha a la proposició de llei respecte al text del Dictamen.

Després del debat i la votació de les esmenes, es va passar a votar l'articulat de la proposició de llei.

La votació de l'articulat i de la resta de la Llei.

Amb la voluntat de simplificar el debat abans comentada, els grups parlamentaris també van acordar com s'havia de fer la votació de l'articulat. Sabent què és el que farien els grups parlamentaris, van decidir agrupar els articles (o apartats dels mateixos) segons els resultats previstos. Atès que el "bloc del sí" votaria afirmativament a tots els articles, les combinacions possibles alternatives depenien d'allò que farien el PP i ERC. En efecte, com que el PP i ERC podien votar a favor, en contra o abstenir-se, les combinacions totals eren nou (PP sí, ERC sí; PP sí, ERC no; PP sí, ERC abstenció; PP no, ERC sí; PP no, ERC no; PP no, ERC abstenció; PP abstenció, ERC sí; PP abstenció, ERC no; i PP abstenció, ERC abstenció).

En funció dels acords previs, hi va haver vint votacions sobre el text de la proposició de la llei: 10 sobre les agrupacions fetes en l'articulat; 8 sobre les disposicions addicionals, transitòries i finals; 1 que afectava al Preàmbul i al Títol; i, la darrera, la votació final al conjunt del text. Els resultats d'aquestes vint votacions són a la taula 20, la qual permet veure quina va ser la posició de cada grup a cada votació.

Del conjunt d'articles (i apartats d'articles) que es van votar, només 7 van comptar amb el suport unànim de la Cambra: 5.2; 7; 11.1; 15.1; 15.2; 15.4; i 19 (vegeu taula 21, per al seu text íntegre).

A més dels articles, també es van votar, òbviament, les disposicions diverses. De totes elles, només dues (la Tercera i la Quarta) van comptar amb el suport de tots els grups.

Pel que fa a la resta de votacions, en les quals el "bloc" vota sempre sí, ERC i PP

Taula 20 Les votacions de la Llei de Política Lingüística.

Votació	A favor	En contra	Abst.	PP	ERC
1	104	14	9	no	abst.
2.1; 3; 4.2; 4.3; 8; 12.1; 13.1; 13.3; 14.1; 14.2; 14.4; 16; 17.5; 18; 22.1; 22.3; 23.1; 24.1; 24.2; 25.3; 29; 34.1; 39	117	9	0	sí	no
2.2; 2.3; 4.1; 9; 10; 12.2; 13.2; 13.4; 13.5; 14.3; 14.5; 17.1; 17.2; 17.3; 17.4; 17.6; 22.2; 22.4; 23.2; 24.3; 26; 31; 32; 33; 34.2; 34.3; 35; 36	104	22	0	no	no
5.1; 11.2; 11.3; 15.3; 15.5; 20; 21; 30	112	12	0	no	sí
5.2; 7; 11.1; 15.1; 15.2; 15.4; 19	125	0	0	sí	sí
6; 27	112	0	13	abst.	sí
23.3; 25.1; 25.2; 25.4; 38	104	9	13	abst.	no
28.1; 28.2	113	0	13	abst.	sí
28.3	104	13	9	no	abst.
37	117	0	9	sí	abst.
Disp. Ad. 1a i 2a	113	12	0	no	sí
Disp. Ad. 3a i 4a	125	0	0	sí	sí
Disp. Ad. 5a	103	23	0	no	no
Disp. Ad. 6a	104	9	13	abst.	no
Disp. Ad. 7a	104	0	22	abst.	abst.
Disp. Trans. 1a, 2a, 3a	104	22	1	no	no
Disp. Finals 1a i 3a	104	14	9	no	abst.
Disp. Final 2a	113	0	13	abst.	sí
Preàmbul i Títol	104	23	0	no	no
Votació final	102	25	1	NO	NO

s'abstenen o voten no, a vegades coincidint en el sentit del vot, tal com es veu a la taula 22.

En aquesta taula s'aprecia clarament que la majoria d'articles (o disposicions) van comptar amb el rebuig tant del PP com d'ERC, si bé per motius diferents. En tots els casos, ERC considerava que la Llei es quedava "curta" mentre que el PP sostenia que anava molt més enllà del que és convenient, segons ells, per a Catalunya.

Taula 21 Articles i disposicions aprovats per unanimitat.

- 1) 5.2: "la Generalitat ha de fer actuacions d'emparament, de protecció i de promoció i foment de l'ús de la llengua catalana en tots els àmbits amb l'adopció de mesures necessàries i la destinació dels recursos suficients"
  - 2) 7: "Reconeixement i protecció de l'aranès".
  - 3) 11.1: "El personal al servei de les administracions, les corporacions i les institucions públiques de Catalunya ha de tenir un nivell de coneixement adequat i suficient de les dues llengües oficials, tant en l'expressió oral com en l'escrita, que el faci apte per a desenvolupar les funcions pròpies del seu lloc de treball.
  - 4) 15.1: "La llengua no és requisit de forma dels documents privats. Per tant, són vàlids els redactats en qualsevol idioma, sens perjudici de les traduccions que les lleis civils, mercantils o processals exigeixin per a exercutar-los, en el cas que l'idioma no sigui oficial a Catalunya".
  - 5) 15.2: "Els documents privats, contractuals o no, qualsevol que en sigui la naturalesa, redactats en qualsevol de les dues llengües oficials a Catalunya són vàlids i no requereixen cap traducció per a exigir-ne judicialment o extrajudicialment el compliment en l'àmbit territorial de Catalunya".
  - 6) 15.4: "Són vàlids els títols valor de tota mena, inclosos els que representen accions de societats mercantils, redactats en qualsevol de les dues llengües oficials".
  - 7) 19: "L'onomàstica".
  - 8) Disposicions Addicionals Tercera ("Projecció exterior") i Quarta ("La grafia normativa dels noms i els cognoms catalans").
-

Segons les xifres totals, el PP es va oposar frontalment a més de la meitat dels articles votats; mentre que per a ERC aquest percentatge fins el 68,5%. Tanmateix, no seria correcte concloure d'aquests percentatges el grau de proximitat o de rebuig a la llei, ja que aquest s'ha de considerar més pel contingut de les esmenes presentades que no pas el nombre d'esmenes. En aquest sentit, es pot afirmar que el PP, al defensar esmenes que són un clar retrocés respecte la LNLC de 1983 està molt més lluny de la nova llei que no ERC. Aquest partit va optar per votar negativament tots aquells articles als quals havia presentat una esmena, per això el percentatge de rebuig és tan alt. Val a dir que, en tot cas, les esmenes d'ERC anaven orientades a aprofundir, segons el seu parer, les oportunitats per a fer una política de normalització lingüística més eficaç. Amb el sentit del seu vot, ERC pretén demostrar la insuficiència de la proposta que s'està aprovant. En canvi, el PP vol deixar clar que la Llei els sembla massa agosarada en favor del català.

A la votació final, les posicions dels partits van quedar absolutament clares: CiU, el

Taula 22 Els diferents sentit del vot del PP i ERC.

Combinació	Quantitat d'articles o apartats d'articles	Percentatge
PP sí, ERC sí	9	9,8
PP sí, ERC no	23	25,0
PP sí, ERC abstenció	2	2,2
PP no, ERC sí	9	9,8
PP no, ERC no	34	40,0
PP no, ERC abstenció	4	4,3
PP abstenció, ERC sí	4	4,3
PP abstenció, ERC no	6	6,5
PP abstenció, ERC abstenció	1	1,1
TOTAL	92	100,0
Total ERC no	63	68,5
Total PP no	47	51,1

Font: Elaboració pròpia.

PSC, IC i el PI van votar afirmativament; el PP i ERC van votar en contra; i el PCC es va abstenir. No va significar cap sorpresa: tots els grups van votar allò que havien anat anunciant els dies precedents, llevat del cas del diputat del PCC, ja que havia donat suport a tot l'articulat en les votacions anteriors.

6. Les conclusions: la Llei 1/1998 obre noves perspectives pas en la normalització lingüística.

Un cop descrit i analitzat, a grans trets, el procés d'elaboració del nou marc legal de la política lingüística a Catalunya, en aquest apartat s'inclouen les reflexions finals.

El balanç del contingut de la Llei.

A l'hora de fer un balanç del conjunt del procés, per saber si el que s'ha obtingut compensa els esforços i els recursos de tot tipus esmerçats, es poden prendre diversos punts de referència. En funció de quin s'adopti per fer aquesta avaluació, la determinació de fins a quin nivell la Llei aprovada el 30 de desembre és un avenç o no en la política de normalització lingüística encetat a començaments de la dècada dels 70, amb la introducció de l'ensenyament obligatori del català a l'escola.

Efectivament, si el punt de contrast és la LNLC aprovada el 1983, la Llei de 1998 és, sens dubte, un pas prou considerable, constatació prou evident a partir de la comparació literal d'ambdós textos legals. Ara bé, si l'avaluació és feta a partir de les pretensions inicials (és a dir, d'acord amb el que hi havia previst en el text de l'*Esborrany*), els resultats són molt més minsos, ja que la Llei de Política Lingüística queda molt per sota d'aquestes primeres propostes. Les diferències del text aprovat amb el de l'*Esborrany* són nombroses i substantives.

El principi de disponibilitat ha desaparegut del tot en el text final (inclús el mateix nom ja no apareix). Amb la nova llei, s'ha "aconseguit" establir que els ciutadans de Catalunya poden dirigir-se en la llengua oficial que vulguin en tots els àmbits de l'administració. Però poden ser contestats en l'altra llengua oficial. Atesa la situació

sociolingüística de Catalunya, és molt més probable que un ciutadà parli en català i li contestin en espanyol, que no pas que parli en espanyol i li contestin en català.

Quant al català a l'etiquetatge, el retrocés és clamorós: el català només ha de ser present a les etiquetes d'uns determinats productes (els catalans, distribuïts a Catalunya i que gaudeixin de denominació d'origen, comarcal o de qualitat o els productes artesanals). En canvi, en els propòsits inicials pràcticament tots els productes havien d'estar etiquetats en català i havien de tenir, almenys, en català les instruccions d'ús.

Pel que fa a les quotes de llengua catalana a les emissores de radiodifusió de concessió atorgada per la Generalitat, la Llei estableix que les emissores han de garantir que com a mínim el cinquanta per cent del temps d'emissió sigui en llengua catalana, però el Govern pot, per reglament, rebaixar aquesta quota atenent les característiques de llur audiència. Aquest darrer incís no estava previst a l'*Esborrany*. Tanmateix, la Llei ha inclòs una quota del 25% de cançons interpretades en llengua catalana.

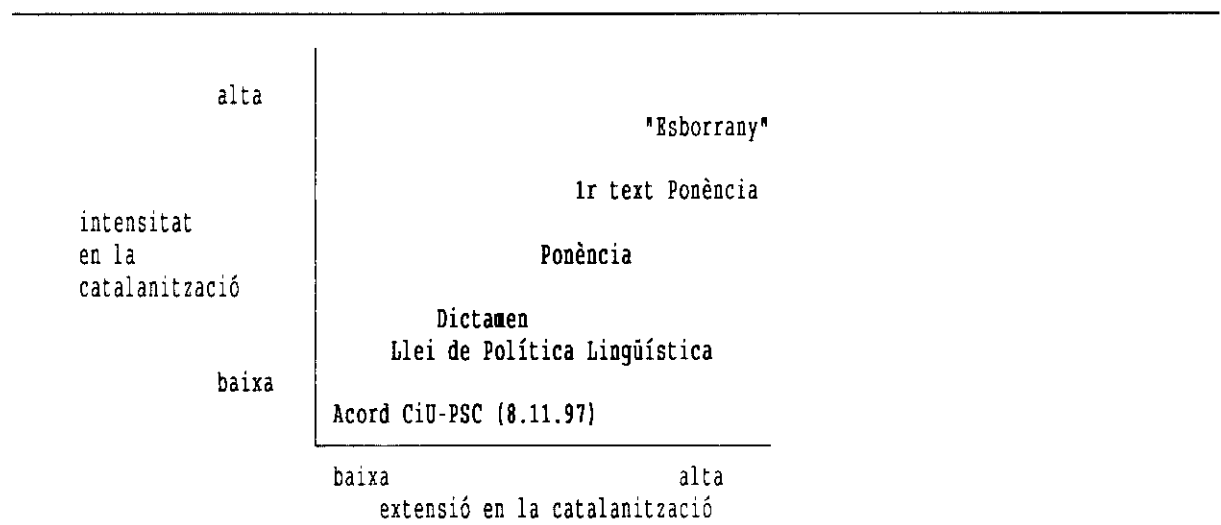
En contrapartida, l'avaluació del què s'ha aconseguit cal que tingui en compte que CiU ha assolit un objectiu que s'havia posat i que qualificava com a bàsic i irrenunciable. Aquest objectiu, a més, va estar a punt, durant un cert temps (a meitats del procés), de ser abandonat: fer una Llei de política lingüística i, en conseqüència, no haver d'experimentar una derrota política en haver de retirar la proposició inicial. A més, aquesta nova llei permet l'avenç en alguns camps: hi ha quotes de català als mitjans de comunicació que depenen, directament o indirecta, de la Generalitat; en l'antroponímia i la toponímia la presència de la catalanització està més assegurada; s'han consolidat en rang de llei les posicions guanyades en favor de la normalització lingüística gràcies a algunes sentències del Tribunal Constitucional que han avalat disposicions que s'havien fet en lleis o reglaments recorreguts anys enrera (especialment, en el camp de l'accés a la funció pública i en el camp de la

catalanització de l'ensenyament); i, per acabar aquest breu llistat, la presència del català en els registres i les notaries té alguns nous instruments valuosos.

A mode d'il·lustració, es pot presentar un gràfic on hi ha ubicats, en un pla, els set textos que han s'han anat fent al llarg de la tramitació: l'*Esborrany*, el primer text de la ponència, el text definitiu de la ponència, el text de l'acord CiU-PSC, el text del Dictamen que inclou també les esmenes d'IC i el PI, el text del Dictamen amb la incorporació de les esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu i, per acabar, el text de la Llei.

Aquest pla es defineix a través de dos eixos. En un eix s'ubiquen els sis textos segons el nivell d'intensitat en la catalanització; mentre que el segon fa el mateix però segons el nivell d'extensió (el nombre d'àmbits) de la catalanització. Tanmateix, hi ha una relació estreta entre ambdues variables, de tal manera que aquell text en el qual l'extensió és més elevada també és més elevada la intensitat; i a l'inrevés també.

Taula 23 Ubicació dels cinc "textos bàsics" en l'eix "intensitat" i l'eix "extensió" de la catalanització.

Font: Elaboració pròpia. Posicions relatives i indicatives.

A la taula 23, hi ha la representació gràfica alludida. De més a menys, l'ordre és el

següent. El text més ambiciós és, sens dubte, el text de l'*Esborrany*. El segon és el primer text de la ponència, seguit del text definitiu de la ponència. Es toca fons, en els dos eixos, amb el text resultant de l'acord entre CiU i PSC. No obstant, el text del Dictamen és lleugerament millor que l'anterior perquè hi ha les incorporacions d'IC i del PI. El següent pas en la tramitació, el pas pel Consell Consultiu implica un cert retrocés en el nivell assolit amb l'acord a "a quatre bandes". Finalment, les incorporacions de les esmenes del PP i ERC no aconsegueixen apujar massa el llistó fixat per les esmenes subsegüents al Consell Consultiu. En conclusió, el text definitiu és una mica millor que el text de l'acord bàsic entre el PSC i CiU, però bastant pitjor als primers documents (*Esborrany* i els textos de la ponència).

Els "costos" de l'aprovació de la Llei 1/1998.

Sempre que es fa una avaluació dels resultats obtinguts cal tenir, també, com a referència els costos que ha comportat assolir-los. La Llei de Política Lingüística suposa, en efecte, un determinat avenç respecte la LNLC de 1983, però s'hi han invertit tants esforços polítics que és plausible de preguntar-se si ha valgut la pena.

Tres elements són el contrapès als guanys assolits amb els continguts de la nova llei.

El primer és que el debat s'ha acabat -bé que provisionalment- amb la consolidació d'un partit polític que, per primer cop, se situa fora del consens lingüístic les bases del qual són en el pacte de la transició democràtica a Catalunya. En efecte, dels dos partits que voten en contra de la Llei (el PP i ERC), el PP ho fa perquè considera que la nova Llei va massa enllà del que ells voldrien perquè al·leguen que decanta el bilingüisme "natural" de Catalunya en favor del català. Però el que és més significatiu és que amb les seves propostes

mantingudes al llarg de tota la tramitació de la proposició de llei, el PP tendeix a defensar un retrocés respecte a la Llei de 1983 i, inclús, l'Estatut d'Autonomia, quan, per exemple, volen canviar el model lingüísticoescolar o bé consideren que el castellà (o espanyol) és també llengua pròpia de Catalunya.

El segon element és que durant el debat, bastant intens en l'àmbit polític i de la premsa, s'han destapat uns certs "tabús" que, pel bé de la convivència, s'havien mantingut apaivagats des de la Transició. Tot allò referent a quina és la llengua pròpia de Catalunya, quin paper ha de jugar el castellà a Catalunya, quina és la definició de cultura catalana, si es pot parlar encara d'immigració o no, etc, són temes que s'han posat damunt la taula, i la resposta als quals no ha estat encara acordada entre totes les parts debatents. Un exemple de la controvèrsia sobre aquestes qüestions és el redactat final de l'article 25.2 on diu que els mitjans de radiodifusió i de televisió gestionats per la Generalitat i per les corporacions locals de Catalunya han de promoure les expressions culturals de Catalunya, especialment les que es produeixen en llengua catalana. A l'*Esborrany* inicial es parlava de "promoure la cultura catalana", amb el benentès implícit que és la cultura que es fa a en llengua catalana. Algú va tenir molt interès en remarcar que aquesta associació ja no és ben bé com es concebia en els primers textos.

I, el tercer element és que l'aprovació d'aquesta Llei ha mostrat ben clarament que s'ha "tocat sostre", és a dir, que hi ha la percepció que s'ha expremut al màxim allò que permet el bloc de constitucionalitat espanyol per a intentar fer una política de normalització lingüística del català mínimament efectiva. Gairebé tothom és molt conscient que la desigualtat de drets i deures lingüístics entre els ciutadans de l'Estat espanyol és deguda a la mateixa Constitució; i que el fet que tothom tingui el deure de conèixer el castellà a Catalunya però no tingui el deure de conèixer el català a Catalunya (per no dir de conèixer-lo

a Castella) basteix un règim lingüístic que pateix de manca d'equitat, alhora que és un llast perquè el català esdevingui la llengua normal de Catalunya de la mateixa manera que ho és el castellà a Valladolid. Si mai es vol tornar a reemprendre un canvi normatiu per equilibrar el tractament jurídic del català i del castellà a Catalunya, caldrà inevitablement plantejar una reforma de l'actual Constitució espanyola. Finalment, aquest debat ha servit per a demostrar que inclús en el tema de la llengua pròpia de Catalunya, el Parlament de Catalunya no té prou poder com per decidir segons el seu propi criteri.

La posició global en relació a la Proposició de Llei dels grups parlamentaris al llarg de la tramitació de la Llei.

Un tercer focus per a les reflexions finals és fer un comentari sobre la continuïtat o els canvis dels partits polítics en llur posició global en cada etapa del procés d'elaboració de la nova llei. En aquesta qüestió, es tracta de constatar fins a quin punt els grups parlamentaris diuen acceptar o rebutjar els diferents textos exclusivament segons si aquests són més o menys propers als postulats que defensen en el debat. En principi, és esperable que un partit acabi donant suport a un determinat text si el seu contingut s'adiu o s'acosta mínimament als seus plantejaments i a l'inrevés, com més crític sigui el partit en relació a un text concret, més probable és que expressi un rebuig més gran, sigui anunciant una abstenció o, inclús, el vot negatiu. Per tant, el capteniment de qualsevol grup hauria de seguir l'esquema següent: si en un document donat es planteja l'abstenció i el següent és, segons els seus criteris "pitjor" que l'anterior, hauria d'optar, en conseqüència, per votar en contra. I, de la mateixa manera, si el document posterior s'acosta als seus criteris, el partit s'hauria de decantar més clarament pel vot afirmatiu. Molt sovint, al llarg de la tramitació, no tots els grups parlamentaris

segueixen fidelment aquesta lògica en la presa de posició envers els textos successius de la proposició de llei. Les posicions que han anat prenent els grups parlamentaris es comentaran a continuació.

Començant per CiU, que vota "sí" a tots els documents, malgrat ha vist molt rebaixades les seves intencions inicials, només es pot dir que ha actuat segons l'esquema previst si és té en compte que, al llarg del procés, ha canviat el seu objectiu inicial. En efecte, tot i que moltes de les seves pretensions són derrotades en el debat polític, aconsegueix, però, el seu objectiu principal: fer una nova llei de política lingüística que "apuja" a nivell de llei disposicions de rang inferior i permet un cert avenç, pobre, tímid, respecte la del 1983. I, a més, aconsegueix "arrossegar" i vincular a aquest acord de mínims el PSC.

El principal partit de l'oposició a Catalunya, el PSC acaba votant sí al final del procés, malgrat era, al començament, molt contrari a aprovar una nova llei de política lingüística. La seva postura també s'adiu a l'esquema previst en la mesura que, tot i que hagi hagut d'aprovar una llei, l'ha rebaixat tant com ha pogut, fins a fer-la acceptable per a bona part de les seves bases electorals. No obstant, la seva posició no serà del tot còmoda, perquè tindrà alguns problemes per a "vendre-la" entre sectors del seu entorn polític.

Quant al PP, que acaba votant en contra de la llei, s'aparta d'aquesta lògica com es constata en l'evolució del seu capteniment sobre el que anuncien que votaran finalment. En conseqüència, es podria sostenir bastant fàcilment que la seva posició obeiria més aviat a un clar intent de marcar moltes distàncies amb CiU i erigir-se com a referent de determinats sectors contraris a la normalització lingüística a Catalunya. El seu vot no deixa de ser una mica sorprenent, perquè la llei aprovada està molt per sota no només de l'esborrany de CiU sinó també de la Ponència, quan aleshores el PP es plantejava l'abstenció. Quan el text es

rebaixa i, per tant, s'acosta al PP (s'eliminen les sancions als individus i la disponibilitat lingüística), en comptes de confirmar la seva abstenció, el PP es decanta pel "no".

Per la seva banda, IC, que vota "sí" a la proposició de llei, torna seguir el model previst a l'inici d'aquest apartat. Al començament, malgrat algunes discrepàncies solucionables, accepta les grans línies de l'*Esborrany*. El seu objectiu en la tramitació serà la de voler introduir-hi algunes garanties per a la correcta implementació de la Llei. Quan ho va aconseguir a la Ponència, aquest fet li confirma la seva opció pel "sí". Quan CiU i el PSC pacten, IC no està massa conforme amb les rebaixes fixades, però aconsegueix redreçar suficientment el text amb la incorporació d'algunes esmenes seves. Amb elles, el text de la proposició recupera algunes posicions en favor de la catalanització. Per això, els canvis són prou importants per a IC com per donar el vot afirmatiu al text definitiu. Per altra banda, cal tenir en compte que si bé hauria volgut més en la llei, no pot quedar-se fora del consens atesa la situació política que travessa: està en plena escissió, un sector que retreu a la direcció d'IC, entre altres coses, que té un perfil massa nacionalista català. És comprensible, doncs, que IC tampoc no vulgui aparèixer massa propera a ERC, tot i que té uns mínims que ha de veure satisfets.

Pel que fa ERC, que acaba decatant-se per votar en contra de la Llei, es pot dir que tampoc s'aparta del que es podia preveure inicialment. Tot i que la seva postura ha estat durament criticada des de les files del "bloc del sí" per maximalista i, inclús "fonamentalista", ERC ja es va mostrar molt reticent a donar suport a la nova normativa quan es va conèixer el primer *Esborrany* de CiU. Quan la ponència va fer el primer text, ERC ja s'ubicava molt clarament entre l'abstenció i el "no". Les successives rebaixes, fins arribar al fons amb el pacte Pujol i Serra, l'aboquen al vot en contra. Els petits guanys introduïts per IC i el PI, no són suficients per tornar a l'abstenció, i més quan cap de les esmenes d'ERC

(ni les més secundàries) és acceptada en el Dictamen. Potser, a mode d'hipòtesi, el "no" d'ERC legitimaria el "sí" d'altres forces al redactat final. El "sí" d'ERC (o almenys l'abstenció) al redactat final, dificultaria consegüentment el sí d'altres partits: si això ho accepten els independentistes, vol dir que altres no ho poden acceptar tan fàcilment.

Una evolució diferent és la que es concreta en l'opció del PI. Efectivament, amb l'*Esborrany*, el PI es mostra moderadament satisfet i sembla que optaria pel "sí". Quan hi ha les "rebaixes", apunta que es decantaria per l'abstenció. Inclús quan pacten CiU i PSC, el PI confirma que optarà per l'abstenció. Ara bé, els petits avenços deguts a les pròpies esmenes i les d'IC semblen haver estat suficients i prou satisfactoris com per decantar-se finalment pel "sí", tot i que el text està per sota al text de la ponència, al qual volien abstenir-se. Per tant, sembla evident que a banda del contingut en sí de la llei caldria intentar trobar alguna altra raó que expliqués el canvi del sentit del vot del PI, de l'abstenció davant l'*Esborrany* al "sí" entusiasta a la Llei.

Finalment, del segon partit integrant del Grup Mixt (el PCC), es pot dir que el comportament expressat a través del seu diputat, tot i votar a favor de tots i cadascun dels articles, en la votació final s'absté. Segurament és una manera que té el PCC de ressaltar el seu propi perfil polític en un moment que està impulsant una nova organització política que es proposa estrényer els lligams amb IU en el conjunt de l'Estat i que està integrada per persones i col·lectius no precisament massa defensors del què implica la normalització lingüística del català al Principat de Catalunya. Com en el cas del PI, en la seva posició hi ha alguns elements paradoxals si es té en compte només els continguts literals dels documents emprats durant la tramitació de la llei.

Com a conclusió general d'aquest epígraf es podria dir que, malgrat el que puguin assegurar els líders de tots els partits polítics, els grups parlamentaris han acabat expressant

el seu vot a partir de criteris que surten de l'estricta debat dels continguts literals de la proposició de llei de política lingüística.

Les perspectives en l'aplicació de la Llei 1/1998.

Per acabar aquest apartat final, és convenient plantejar quines són les perspectives que s'albiren en l'aplicació de la Llei 1/1998, en funció de l'experiència proporcionada per la llei anterior de 1983.

En primer lloc, és prou evident que bona part de l'èxit de qualsevol política lingüística depèn també de la implementació de la Llei que li dona cobertura jurídica. En aquest context, tal com es va veure en alguns àmbits en el procés de 1983, el sentit que prengui la implementació d'aquesta nova fase de la política lingüística serà conseqüència de la voluntat política del Govern i de l'entorn que la condiciona. El Govern de la Generalitat haurà d'aplicar una llei que compta, des dels seus inicis, amb l'oposició oberta d'un partit que compta amb el 17% dels vots a Catalunya, és al Govern de l'Estat; amb l'oposició de diversos col·lectius i associacions pretesament "problingüistes" i amb les reticències (per no dir també oposició) de les entitats que agrupen alguns sectors procedents de la immigració espanyola a Catalunya. Per als sectors esperançats en la nova llei perquè obri noves perspectives tímidament favorables a l'extensió social de l'ús del català a Catalunya, el fet que el dia que entra en vigor la nova llei el President de la Generalitat es reuneixi amb el líder de les *Casas Regionales* per assegurar-li que l'aplicació és farà amb molta cura i sense ferir ningú, no pot omplir-los de confiança en la traducció dels propòstis de la nova llei en un impuls tangible i decidit de l'ús social del català.

En segon lloc, la implementació d'aquesta llei també estarà condicionada pel fet de si és recorreguda davant els tribunals de justícia. Tal com va passar el 1983, l'aplicació de la llei va estar, en part, afectada pels conflictes judicials. En efecte, va estar pendent d'un recurs d'inconstitucionalitat que es va solucionar el 1986. Llavors, la Llei de la Funció Pública també va ser recorreguda pel tema lingüístic el 1985 i la Sentència va ser el 1991. Finalment, el Tribunal Suprem va qüestionar la constitucionalitat de la LNLC pel que fa al seu desplegament en l'ensenyament el 1993 i no es va resoldre fins el 1994.

Aquesta possibilitat no pot ser descartada per raons òbvies. Els sectors contraris al procés de normalització lingüística estan preparant-se per a recórrer la primera disposició que desplegi la Llei i que ells considerin convenients. Qualsevol decret podrà ser, lògicament, recorregut davant els tribunals ordinaris de justícia, la qual cosa obre la via perquè el conflicte judicial arribi fins al Tribunal Constitucional. No cal dir que un eventual conflicte d'aquest tipus no anirà només pel terreny del debat de la doctrina jurídica sinó que, més aviat, serà portat al terreny del combat politicoideològic.

Bibliografia.

ALBERTÍ, E. i altres (1992): **Manual de Dret Públic de Catalunya**. Generalitat de Catalunya, Institut d'Estudis Autònoms, Barcelona.

ARGELAGUET, J. (1996): **L'impacte dels partits en la política lingüística de la Generalitat de Catalunya en l'ensenyament obligatori**. Tesi Doctoral. Departament de Ciència Política i Dret Públic. Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra.

ARGENTE, J., i altres (1979): **"Una nació sense estat, un poble sense llengua?"**. Els Marges, número 15. Barcelona.

BOYER, H. (1992): "Resistència i reconquesta sociolingüístiques: aspectes de la normalització del català a la Catalunya autònoma", a *Treballs de Sociolingüística Catalana*, núm. 10, pàgs. 51-76.

CARDÚS, S. (1995): **Política de paper. Premsa i poder a Catalunya. 1981-1992**. Edicions La Campana, Barcelona.

COLOMINES, J. (1992): **La llengua nacional de Catalunya**. "Temes d'actualitat", número 5. Generalitat de Catalunya. Barcelona.

DEPARTAMENT DE CULTURA (1995): **Pla General de normalització lingüística. Aprovat pel Govern de la Generalitat de Catalunya el dia 7 de març de 1995**. Generalitat de Catalunya, Barcelona.

DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA (1983a): **Llibre Blanc de la Direcció General de Política Lingüística**. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona.

DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA (1983b): **La campanya per a la Normalització Lingüística de Catalunya**. Departament de Cultura, Barcelona.

FERRER, J. (ed.) (1984): **La llengua d'un poble**. Quaderns d'Alliberament, 8-9. Edicions de la Magrana. Barcelona.

FONT, J. i FERRER, M. (1998): "Els factors de vot en les eleccions autonòmiques de 1995" a **Comunicació política i comportament electoral**, editat per Josep Gifreu i Francesc Pallarès, Editorial Mediterrània, Barcelona.

LAMUELA, X. (1994): **Estandardització i establiment de llengües**. Edicions 62, Barcelona.

MARÍ, I. (coord.) (1992): **La llengua als Països Catalans**. Fundació Jaume Bofill. Barcelona.

MARTÍ i CASTELL, J. (1984): "Què és el 'normal' en la normalització lingüística. Algunes qüestions a l'entorn de la Llei de Normalització Lingüística a Catalunya", a *Revista de*

Llengua i Dret, núm. 3, pàgines 65-98.

MATAS, J. (1991): "El model lingüístic dels partits polítics catalans en la redacció de l'Estatut d'Autonomia de 1979". *Revista de Llengua i Dret*. Número 16. Desembre. Pàgs. 121-137.

MILIAN i MASSANA, A. (1992): **Drets lingüístics i dret fonamental a l'educació. Un estudi comparat: Itàlia, Bèlgica, Suïssa, el Canadà i Espanya.** Institut d'Estudis Autònoms. Barcelona.

MIRAMBELL, A. (1987): "La necessitat de modificació de la Llei 7/1983, de 18 d'abril, de Normalització Lingüística a Catalunya". *Revista de Llengua i Dret*. Pàgines 117-131.

MOLL, A. (1984): "Els tràmits preliminars de la redacció de la Llei de Normalització Lingüística a Catalunya". *Revista de Llengua i Dret*, número 3, abril. Pàgines 3-9.

MONNÉ, E. i SELGA, L. (1991): **Història de la Crida a la Solidaritat.** Edicions la Campana. Barcelona.

MURGADES, J. (1996): **Llengua i discriminació.** Curial, Barcelona.

PADRÓS, X.; altres (1992): **El desplegament autonòmic a Catalunya.** Departaments de Cultura i Ensenyament. Institut d'Estudis Autònoms. Barcelona.

PARÍS, N. (1994): **La conflictivitat competencial. Normalització lingüística.** Institut d'Estudis Autònoms, Barcelona.

PARTIDO POPULAR: **El programa electoral (1995).**

PARTIT DELS SOCIALISTES DE CATALUNYA (1984): **Els socialistes i la llengua.** Barcelona.

PARTIT SOCIALISTA UNIFICAT DE CATALUNYA (1980): **"Criteris per a un estatut de la llengua catalana.** Document de Treball: presentat als mitjans de comunicació el 17 de juliol de 1980.

PRATS, M.; RAFANELL, A.; ROSSICH, A. (1990): **El futur de la llengua catalana.** Editorial Empúries. Barcelona.

PUIG SALELLAS, J.M. (1991): "La situació jurídica de la llengua catalana avui". Anuari de l'IEC, Lliçó d'inauguració del curs 1989-90, Barcelona.

RENIU i TRESSERRAS, M. (1990): "Un nou impuls a la política lingüística". a Departament de Cultura (1990).

Segon Congrés Internacional de la Llengua Catalana (1986): **"Convocatòria, Constatacions, Resolució i Declaració"**. Barcelona.

VALLVERDÚ, F. (1992): **L'ús del català: un futur controvertit**. 2ª edició. Edicions 62. Barcelona.

VERNET, J. (1991): "La necessària modificació de la Llei de NL", *Revista de Catalunya*, núm. 56.

VOLTAS, E. (1996): **La guerra de la llengua**. Ed. Empúries, Barcelona.

Apèndix.

Cronologia bàsica del procés d'elaboració de la Llei de Política Lingüística.

- 07.02.97 Pujals s'entrevista amb els líders de tots els partits per exposar-los les línies bàsiques de la nova "Llei del català".
- 18.02.97 Tots els partits donen suport a la creació d'una ponència sobre la "Llei del català". La Mesa del Parlament admet a tràmit la sol·licitud de crear una ponència conjunta. El Govern de la Generalitat aprova un text amb els criteris que hauria de seguir eventualment la nova llei de política lingüística.
- 21.02.97 Esclata una controvèrsia entre CDC i UDC sobre els "Criteris" de la nova normativa lingüística.
- 25.02.97 La Mesa del Parlament i la Junta de Portaveus dóna "llum verda" a la creació de la ponència.
- 27.02.97 La Comissió de Política Cultural nomena la Ponència que ha d'elaborar el primer text de la proposició de llei sobre la renovació del marc legal de la llengua a Catalunya. Tots els partits nomenen els seus representants llevat el PP. Es reunirà 19 vegades.
- 06.03.97 1a reunió de la Ponència. Es fixen les reunions fins el 6.5.97.
- 20.03.97 2a reunió de la Ponència. Enquesta a *La Vanguardia* (20.3.97): quasi el 60% dels enquestats considera innecessària una nova normativa. S'hauria d'haver debatut l'informe sobre la Llei vigent. Lluís Jou lliura als partits un informe detallat sobre la Llei de 1983.
- 03.04.97 3a reunió de la Ponència. Els partits acorden compareixences davant la ponència de diverses entitats. És una proposta d'IC-EV.
- 08.04.97 4a reunió de la Ponència. CiU lliura a la resta de grups parlamentaris el seu "Esborrany", serà la base a partir de la qual s'ordenaran els debats de la Proposició.
- 17.04.97 Surt publicat a l'*Avui* el manifest titulat "Per un nou Estatut Social de la Llengua Catalana".
- 17.04.97 5a reunió de la Ponència. Primera tanda de compareixences.
- 18.04.97 6a reunió de la Ponència. Segona tanda de compareixences.
- 22.04.97 7a reunió de la Ponència. Els partits estan d'acord en què cal renovar el marc legal del català a partir de la Llei de 1983.
- 29.04.97 Manifest del "Foro Babel".
- 06.05.97 8a reunió de la Ponència. Tercera tanda de compareixences. Es comença a redactar la proposició de llei.
- 09.05.97 Esclata la polèmica de les cintes enregistrades durant la discussió de la ponència sobre l'apartat de l'ensenyament.
- 13.05.97 9a reunió de la Ponència. S'acaba el tema de l'ensenyament obligatori.
- 14.05.97 Entrevista Pujol i Carod-Rovira.
- 25.05.97 L'*Avui* publica l'Esborrany de proposició fet per CiU.
- 27.05.97 10a reunió de la Ponència. S'acaba el tema de l'ensenyament no obligatori.
- 03.06.97 11a reunió de la Ponència. Tema: els mitjans de comunicació.
- 13.06.97 Se celebra un sopar convocat per l'Associació "Les Noves Bases de Manresa", a L'Hospitalet del Llobregat.
- 15.06.97 El Govern es mostra disposat a flexibilitzar la disponibilitat lingüística.
- 16.06.97 Reunió Pujol i Serra. CiU retira la disponibilitat lingüística a les petites

- empreses (menys de cinc treballadors) i el PSC sembla acceptar-ne el principi.
- 17.06.97 12a reunió de la Ponència. Documents públics.
- 27.06.97 13a reunió de la Ponència. Etiquetatge.
- 29.06.97 Els empresaris es comencen a mobilitzar contra l'etiquetatge en català.
- 01.07.97 14a reunió de la Ponència. Capítol preliminar. El PSC comença a mostrar-se favorable a aprovar una "Llei del català".
- 08.07.97 15a reunió de la Ponència. La disponibilitat lingüística rebaixada. Reaccions de partits nacionalistes catalans i Omnium Cultural.
- 11.07.97 Reunió Pujals i Colom.
- 15.07.97 16a reunió de la Ponència. Es mantenen les sancions indirectes i les quotes.
- 22.07.97 CiU i PSC pacten acostar posicions sobre el preàmbul.
- 23.07.97 17a reunió de la Ponència. Text redactat de la "**Ponència-1**". Discussió sobre el preàmbul: una de les més intenses.
- 20.09.97 ERC anuncia per primer cop que no descarta votar en contra de la llei.
- 26.09.97 El Consell General de la Vall d'Aran aprova presentar unes propostes d'esmenes per a protegir més l'aranès.
- 27.09.97 *El País* publica el segon manifest del Foro Babel i el manifest de les "Casas Regionales".
- 29.09.97 18a reunió de la Ponència.
- 30.09.97 19a reunió de la Ponència. Segona lectura del **text de la Ponència** s'hi introdueixen alguns canvis respecte el primer text. Es discuteix el Preàmbul. Títol provisional: "Llei d'Usos Lingüístics a Catalunya"
- 01.10.97 Els tècnics de Brusselles qüestionen l'etiquetat en català.
- 07.10.97 El text de la Ponència és admès a tràmit per la Mesa del Parlament. El text apareix publicat a la premsa (AVUI, per exemple).
- 09.10.97 El BOPC (núm. 208) publica el text de la Ponència.
- 15.10.97 Reunió Trias-Nadal per a preparar la reunió entre Pujol i Serra.
- 21.10.97 Pujals, per acostar-se al PSC, accepta que la Llei contingui menys sancions, menys quotes, ràdios territorialitzades, no disponibilitat lingüística, "avís previ", i més matís en la derogació de la Llei de 1983. S'amplia el termini de presentació d'esmenes: passa del 28.10.97 al 7.11.97. És un acord conjunt de l'oposició.
- 27.10.97 Reunió Trias i Serra per acostar posicions.
- 28.10.97 En principi, el termini de presentació d'esmenes s'havia d'acabar aquest dia.
- 03.11.97 Primera trobada Pujol-Serra per pactar la Proposició de llei. Encara hi ha discrepàncies sobre el tema de les sancions. Nova pròrroga de 48 hores per a presentar esmenes: data final 10.11.97.
- 08.11.97 Acord Pujol-Serra sobre la Llei del català.
- 09.11.97 Rahola diu que el PI no votarà a favor de la Llei.
- 10.11.97 Els grups parlamentaris presenten les esmenes a la Proposició de llei.
- 14.11.97 IC es planteja sumar-se al pacte sobre la Proposició si és a tres bandes.
- 15.11.97 Després d'una reunió entre Pujol i Colom, en la qual pacten incloure "el deure de conèixer el català", el PI se suma a l'acord PSC-CiU sobre la Proposició.
- 17.11.97 IC s'incorpora a l'acord sobre la normativa. S'han transaccionat unes 10 esmenes.
- 19.11.97 Comença el debat parlamentari de les esmenes. La Comissió es reuneix per a ordenar les esmenes.
- 25.11.97 Colom i Serra pacten sobre la qüestió del "deure" de conèixer el català, que

- bloquejava l'entrada del PI en l'acord. Al final, s'inclou una referència al Preàmbul. El PI manté, però, una esmena en aquest sentit a l'article 4.
- 25.11.97 La Comissió de Política Lingüística aprova el **Dictamen** sobre la Proposició de llei de política lingüística.
- 26.11.97 El BOPC (núm. 228bis) publica el text del Dictamen de la Proposició de llei aprovat i les esmenes dels grups parlamentaris que es reserven per al Ple (196 esmenes).
- 26.11.97 La Mesa del Parlament de Catalunya, a instància de tots els Grups Parlamentaris, va acordar sol·licitar un Dictamen al Consell Consultiu sobre el Dictamen de la Comissió de Política Cultural i sobre les esmenes i vots particulars reservats per defensar en el Ple sobre la Proposició de llei de política lingüística.
- 27.11.97 La sol·licitud de la Mesa entra en el Registre del Consell Consultiu. El Consell Consultiu nomena la Ponència per a preparar el Dictamen: Robert Vergés, José Antonio González Casanova i Joaquim Borrell.
- 19.12.97 El Consell Consultiu fa públic el seu Dictamen sobre la Proposició de llei de política lingüística. Vuit articles són sospitosos d'inconstitucionalitat. Caldrà fer-hi algun retoc.
- 23.12.97 CiU, PSC, IC i PI acorden les esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu.
- 29.12.97 El BOPC (núm. 241bis) publica les Esmenes subsegüents al Dictamen del Consell Consultiu.
- 30.12.97 El Ple del Parlament discuteix i aprova la **Llei de Política Lingüística**.

Llei 1/1998, de 7 de gener de 1998, de política lingüística.

Preàmbul

I. Significat i situació de la llengua catalana.

La llengua catalana és un element fonamental de la formació i la personalitat nacional de Catalunya, un instrument bàsic de comunicació, d'integració i de cohesió social dels ciutadans i ciutadanes, amb independència de llur origen geogràfic, i el lligam privilegiat de Catalunya amb les altres terres de parla catalana, amb les quals forma una comunitat lingüística que ha aportat al llarg dels segles, amb veu original, una valuosa contribució a la cultura universal. A més, ha estat el testimoni de fidelitat del poble català envers la seva terra i la seva cultura específica.

Forjada originàriament en el territori de Catalunya, compartida amb altres terres en les quals rep també denominacions populars i fins i tot legals diverses, la llengua catalana ha estat sempre la pròpia del país i, com a tal, s'ha vist afectada negativament per alguns esdeveniments de la història de Catalunya, que l'han portada a una situació precària. Aquesta situació és deguda a diversos factors, com són la persecució política que ha patit i la imposició legal del castellà durant més de dos segles i mig; les condicions polítiques i socioeconòmiques en què es produïren els canvis demogràfics de les darreres dècades, i, encara, el caràcter de llengua d'àmbit restringit que té, similar al d'altres llengües oficials d'Europa, especialment en el món actual, en què la comunicació, la informació i les indústries culturals tendeixen a la mundialització.

Com a resultat, doncs, de totes aquestes circumstàncies, la situació sociolingüística de Catalunya és avui complexa. La realitat d'una llengua pròpia que no ha assolit la plena normalització i que té un nombre de parlants relativament petit en el context internacional conviu amb el fet que molts dels ciutadans i ciutadanes del territori de Catalunya tenen com a llengua materna la castellana, en la qual han contribuït, tot sovint, a enriquir de manera significativa la mateixa cultura catalana, contribució feta així mateix per altres ciutadans i ciutadanes en altres llengües. Aquesta realitat, doncs, exigeix una política lingüística que ajudi eficaçment a normalitzar la llengua pròpia de Catalunya i que, alhora, garanteixi un respecte escrupulós als drets lingüístics de tots els ciutadans i ciutadanes.

II. El marc jurídic

El marc jurídic actual de la llengua catalana és determinat per la Constitució espanyola del 1978 i per l'Estatut d'autonomia de Catalunya del 1979.

La primera, tot reconeixent la diversitat dels pobles que integren l'Estat espanyol, estableix a l'article 3 que "el castellà és la llengua espanyola oficial de l'Estat" i que, com a tal llengua oficial, "tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i el dret d'usar-la". A més, la Constitució diu que "les altres llengües espanyoles seran també oficials en les respectives comunitats autònomes d'acord amb els seus estatuts".

L'Estatut d'autonomia, en l'article 3, disposa: "1. La llengua pròpia de Catalunya és el català. 2. L'idioma català és l'oficial de Catalunya, així com també ho és el castellà, oficial a tot l'Estat espanyol. 3. La Generalitat garantirà l'ús normal i oficial d'ambdós idiomes, prendrà les mesures necessàries per tal d'assegurar llur coneixement i crearà les condicions que permetin d'arribar a llur igualtat plena quant als drets i deures dels ciutadans de Catalunya. 4. La parla aranese serà objecte d'ensenyament i d'especial respecte i protecció."

Aquestes disposicions estatutàries foren desenvolupades per la Llei 7/1983, del 18 d'abril, de normalització lingüística a Catalunya, d'enorme transcendència en la història de la llengua, que va comportar la despenalització del català i en catorze anys de vigència ha permès que se n'estengués el coneixement entre la gran majoria de la població i una política concertada entre tots els sectors de la societat, que s'ha materialitzat en el procés de normalització lingüística.

En el temps de vigència de la Llei s'han produït canvis transcendents: en el camp tecnològic, s'ha generalitzat l'ús de la informàtica i de les autopistes de la informació; en el camp cultural i comercial, s'ha establert la llibertat de comerç, que ha generalitzat els préstecs culturals, especialment en el món de les comunicacions i de l'audiovisual; en el camp polític, d'una banda Espanya s'ha incorporat a la Comunitat Econòmica Europea, avui Unió Europea, regida pel principi del multilingüisme, i d'altra banda la Generalitat ha assumit moltes de les competències previstes en l'Estatut; en el camp social i

sociolingüístic, s'ha generalitzat el coneixement del català generalització que no sempre ha comportat un augment similar en els usos públics i s'ha produït un canvi notable en els fluxos migratoris. També hi ha hagut una important evolució del dret lingüístic al nostre país, deguda en part a la jurisprudència del Tribunal Constitucional i en part a la legislació catalana i als estudis doctrinals. Finalment, cal destacar el contingut de diverses resolucions del Parlament Europeu: la del 30 de novembre de 1987, sobre les llengües i cultures de les minories regionals i ètniques a la Comunitat Europea; la de l'11 de desembre de 1990, sobre la situació de les llengües a la Comunitat i la de la llengua catalana, i la del 9 de febrer de 1994, sobre les minories culturals i lingüístiques de la Comunitat Europea. També cal destacar la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries, adoptada com a convenció pel Comitè de Ministres del Consell d'Europa el 5 de novembre de 1992, i la Declaració universal dels drets lingüístics, aprovada per la Conferència Mundial de Drets Lingüístics el 6 de juny de 1996, a Barcelona, que va comptar amb el suport unànime del Congrés dels Diputats i del Parlament de Catalunya.

III. Els objectius d'aquesta Llei.

Totes aquestes circumstàncies han fet aconsellable de modificar i actualitzar la Llei del 1983 i de renovar l'acord polític i social que hi va haver aleshores, per a poder consolidar el procés impulsat per la Llei de normalització lingüística en l'àmbit de l'administració i de l'ensenyament, adaptar a les necessitats d'avui la regulació dels mitjans de comunicació i les indústries culturals i establir una normativa lingüística destinada al món socioeconòmic, tot plegat amb l'objectiu d'avançar en la generalització del coneixement complet i de l'ús normal de la llengua catalana, la qual cosa ha de permetre donar un nou impuls a l'ús social de la llengua.

La modificació i l'actualització de la Llei del 1983 han de permetre també consolidar el compromís estatutari d'arribar a la plena igualtat pel que fa als drets i els deures lingüístics i, de manera especial, els de conèixer les dues llengües oficials i usar-les, cosa que comporta que, d'acord amb el marc estatutari vigent, els ciutadans i ciutadanes de Catalunya hauran de conèixer la llengua catalana i la castellana i tindran el dret d'usar-les.

Per a continuar aquest impuls, esdevé també del tot indispensable modificar la normativa estatal i l'europea, i refermar les polítiques de foment i les dotacions pressupostàries corresponents.

IV. El contingut i l'estructura d'aquesta Llei.

Aquesta Llei formula els conceptes jurídics de llengua pròpia i de llengua oficial. Així, el concepte de llengua pròpia aplicat a la catalana obliga els poders públics i les institucions de Catalunya a protegir-la, a usar-la de manera general i a promoure'n l'ús públic a tots els nivells. El concepte de llengua oficial aplicat al català i al castellà garanteix als ciutadans i ciutadanes els drets subjectius, que són proclamats explícitament, a aprendre les dues llengües, a poder usar-les lliurement en totes les activitats públiques i privades, a ésser atesos en la que escullin en llurs relacions amb les administracions i, de manera gradual i progressiva, amb tots els agents socials que ofereixen serveis al públic, i a no ésser discriminats per raó de llengua. Tenint en compte aquests principis, la Llei regula l'ús de les dues llengües oficials a Catalunya, i estableix mesures d'emparament i promoció de l'ús del català per a aconseguir-ne la normalització i mesures de foment per a garantir-ne la presència en tots els àmbits.

En l'àmbit oficial i administratiu, aquesta Llei estableix que les administracions i les institucions catalanes han d'emprar de manera general el català, sens perjudici del dret dels ciutadans i ciutadanes a adreçar-s'hi en la llengua oficial que triïn, i proclama la plena validesa de tota la documentació pública i privada en qualsevol de les dues llengües oficials, amb plena independència de l'una respecte a l'altra, en tots els àmbits, inclosos l'Administració de l'Estat, l'Administració de justícia i els registres públics.

Pel que fa a l'ensenyament, aquesta Llei garanteix a tota la població el ple coneixement de les dues llengües i, alhora, garanteix que l'alumnat no sigui discriminat ni separat en grups diferents per raó de la llengua, tot mantenint el sistema de conjunció lingüística aplicat a l'empara de la Llei de 1983, i d'acord amb la jurisprudència del Tribunal Constitucional. També estableix mesures de foment de la docència universitària en català.

En l'àmbit dels mitjans de comunicació, i en el marc de les competències de la Generalitat, regula l'ús del català en les emissores de radiodifusió i de televisió, per tal de garantir la presència de la

llengua pròpia en l'espai radiofònic i televisiu, i estableix mesures de foment de la premsa escrita. Pel que fa a les indústries culturals, manté i reforça les mesures de foment que ja establia la Llei de normalització lingüística per a la cinematografia, el llibre, la cançó i les arts de l'espectacle, i incorpora referències a la informàtica, les xarxes de comunicació telemàtiques i els productes d'enginyeria lingüística, que han esdevingut la base del tractament de la informació en tots els camps.

Pel que fa a l'àmbit socioeconòmic, adopta mesures de regulació de la presència de la llengua catalana i de foment de l'ús d'aquesta llengua en tots els camps en què, per raons de mercat o d'altres, no es garanteixen prou. D'aquesta manera, les empreses públiques, les concessionàries i les de serveis públics s'incorporen activament al procés de normalització lingüística, amb la finalitat de garantir els drets lingüístics dels consumidors i consumidoras. L'objectiu és aconseguir, en el món econòmic, una situació d'equitat entre les dues llengües de manera progressiva, a mesura que tots els ciutadans i ciutadanes de Catalunya vagin adquirint un coneixement complet de la llengua catalana, i sempre per mitjà de la concertació social propiciada des de la Generalitat.

Finalment, aquesta Llei reconeix i empara i fomenta l'ensenyament i l'ús de l'aranès a la Vall d'Aran, amb una referència a la Llei 16/1990, del 13 de juliol, sobre el règim especial de la Vall d'Aran, i amb ple respecte per les competències de les institucions pròpies de la Vall d'Aran.

Aquesta Llei té caràcter indicatiu per als ciutadans i ciutadanes i només crea obligacions per a les administracions i per a determinades empreses si el caràcter de servei públic de llur activitat i la protecció dels drets lingüístics dels ciutadans i ciutadanes ho fan aconsellable. D'aquesta manera, només poden ésser objecte d'actuació administrativa, d'acord amb la normativa sectorial aplicable, els funcionaris i funcionàries i les empreses esmentades si incompleixen les obligacions establertes per aquesta Llei.

Pel que fa a l'estructura, aquesta Llei consta de trenta-nou articles, vuit disposicions addicionals, tres de transitòries i tres de finals. L'articulat es distribueix en set capítols, que regulen els principis generals (capítol preliminar), l'ús institucional (capítol I), l'onomàstica (capítol II), l'ensenyament (capítol III), els mitjans de comunicació i les indústries culturals (capítol IV), l'activitat socioeconòmica (capítol V), i l'impuls institucional (capítol VI). Segueix, per tant, l'estructura de la Llei 7/1983, a la qual s'addicionen els capítols específicament destinats a l'onomàstica i a l'activitat socioeconòmica.

CAPÍTOL PRELIMINAR

Principis generals

Article 1

L'objecte d'aquesta llei

1. L'objecte d'aquesta llei és el desenvolupament de l'article 3 de l'EAC, per tal d'emparar, fomentar i normalitzar l'ús de la llengua catalana en tots els àmbits, i l'ús de l'aranès a la Vall d'Aran, i de garantir l'ús normal i oficial del català i del castellà.

2. Els objectius principals d'aquesta Llei són:

- a) Emparar i fomentar l'ús del català per tots els ciutadans i ciutadanes.
- b) Donar efectivitat a l'ús oficial del català i del castellà sense cap discriminació per als ciutadans i ciutadanes.
- c) Normalitzar i fomentar l'ús del català en l'Administració, l'ensenyament, els mitjans de comunicació social, les indústries culturals i el món socioeconòmic.
- d) Assegurar l'extensió del coneixement del català a tots els ciutadans i ciutadanes.

3. És també un objectiu d'aquesta llei assolir la igualtat pel que fa als drets i deures lingüístics dels ciutadans i ciutadanes, amb la promoció de les accions necessàries i la remoció dels obstacles que avui la dificulten.

Article 2

La llengua pròpia

1. El català és la llengua pròpia de Catalunya i la singularitza com a poble.

2. El català, com a llengua pròpia, és:

a) La llengua de totes les institucions de Catalunya, i en especial de l'Administració de la Generalitat, de l'Administració local, de les corporacions públiques, de les empreses i els serveis públics, dels mitjans de comunicació institucionals, de l'ensenyament i de la toponímia.

b) La llengua preferentment emprada per l'Administració de l'Estat a Catalunya en la forma que aquesta mateixa determini, per les altres institucions i, en general, per les empreses i les entitats que

ofereixen serveis al públic.

3. El que disposa l'apartat 2 implica un compromís especial de les institucions per a promocionar-ne el coneixement i fomentar-ne l'ús entre els ciutadans, amb independència del caràcter oficial del català i del castellà.

Article 3

Les llengües oficials

1. El català és la llengua oficial de Catalunya, així com també ho és el castellà.

2. El català i el castellà, com a llengües oficials, poden ésser emprades indistintament pels ciutadans i ciutadanes en totes les activitats públiques i privades sense discriminació. Els actes jurídics fets en qualsevol de les dues llengües oficials tenen, pel que fa a la llengua, plena validesa i eficàcia.

Article 4

Els drets lingüístics

1. D'acord amb l'article 3 de l'Estatut d'autonomia, i en el marc d'una política activa de la Generalitat per a crear les condicions que permetin d'arribar a la igualtat plena quant als drets i deures lingüístics, a Catalunya tothom té el dret a:

a) Conèixer les dues llengües oficials.

b) Expressar-se en qualsevol de les dues llengües oficials, oralment i per escrit, en les relacions i els actes públics i privats.

c) Ésser atès en qualsevol de les llengües oficials en els termes que aquesta Llei estableix.

d) Emprar lliurement qualsevol de les dues llengües oficials en tots els àmbits.

e) No ésser discriminat per raó de la llengua oficial que empra.

2. Tothom pot adreçar-se als jutjats i als tribunals per a obtenir la protecció judicial del dret a emprar la seva llengua.

3. Tothom pot adreçar-se a l'Administració de la Generalitat i al Síndic de Greuges sol·licitant que, en l'àmbit de llurs competències, actuïn per garantir-li els drets lingüístics de forma específica.

Article 5

Els principis rectors de l'actuació de la Generalitat

1. La Generalitat ha de garantir els drets lingüístics dels ciutadans i ciutadanes, l'ús normal i oficial del català i del castellà, l'ensenyament de les dues llengües a tota la població, la capacitació i l'habilitació lingüístiques del personal al servei de les administracions i la igualtat plena dels ciutadans i ciutadanes quant als drets i deures lingüístics en tots els àmbits.

2. La Generalitat ha de fer actuacions d'emparament, de protecció i de promoció i foment de l'ús de la llengua catalana en tots els àmbits, amb l'adopció de les mesures necessàries i la destinació dels recursos suficients.

Article 6

La unitat de la llengua catalana

1. La llengua catalana és un patrimoni que Catalunya comparteix amb altres territoris amb els quals constitueix una mateixa comunitat lingüística. La Generalitat ha de vetllar per la protecció de la unitat del català i ha de fomentar l'ús i la projecció exterior del català.

2. D'acord amb la legislació vigent, correspon a l'Institut d'Estudis Catalans l'autoritat lingüística.

Article 7

Reconeixement i protecció de l'aranès

L'aranès, varietat de la llengua occitana pròpia de la Vall d'Aran, es regeix, pel que fa a l'ús, per la Llei 16/1990, del 13 de juliol, sobre el règim especial de la Vall d'Aran, i, supletòriament, pels preceptes d'aquesta Llei, els quals mai no poden ésser interpretats en perjudici de l'ús de l'aranès.

CAPÍTOL I

L'ús institucional

Article 8

La publicació de les normes

1. Les lleis que aprova el Parlament de Catalunya es publiquen, en edicions simultànies en català i en castellà, en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya. Correspon al Parlament de fer-ne la versió oficial castellana.

2. La publicació en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, si escau, de les disposicions

generals i les resolucions del Govern, de l'Administració i les institucions de la Generalitat i les de les administracions locals de Catalunya es fa en edicions simultànies en català i en castellà.

Article 9

La llengua de les Administracions de Catalunya

1. La Generalitat, les administracions locals i les altres corporacions públiques de Catalunya, les institucions i les empreses que en depenen i els concessionaris de llurs serveis han d'emprar el català en llurs actuacions internes i en la relació entre ells. També l'han d'emprar normalment en les comunicacions i les notificacions adreçades a persones físiques o jurídiques residents en l'àmbit lingüístic català, sens perjudici del dret dels ciutadans i ciutadanes a rebre-les en castellà si ho demanen.

2. El Govern de la Generalitat ha de regular, mitjançant disposicions reglamentàries, l'ús del català en les activitats administratives de tots els òrgans de la seva competència.

3. Les corporacions locals i les universitats han de regular l'ús del català en l'àmbit de les competències respectives, d'acord amb el que disposa l'apartat 1. També l'han de regular, en aquest mateix sentit, totes les altres corporacions públiques.

Article 10

Els procediments administratius

1. En els procediments administratius tramitats per l'Administració de la Generalitat, per les administracions locals i per les altres corporacions de Catalunya s'ha d'emprar el català, sens perjudici del dret dels ciutadans i ciutadanes a presentar documents, a fer manifestacions i, si ho sol·liciten, a rebre notificacions en castellà.

2. L'Administració ha de lliurar a les persones interessades que ho sol·licitin, en la llengua oficial demanada, una testimoniança traduïda d'allò que els afecta. La sol·licitud de traducció no pot comportar cap perjudici o despesa al sol·licitant ni retards en el procediment ni suspendre'n la tramitació i els terminis establerts.

Article 11

La capacitat lingüística del personal al servei de les administracions de Catalunya

1. El personal al servei de les administracions, les corporacions i les institucions públiques de Catalunya ha de tenir un nivell de coneixement adequat i suficient de les dues llengües oficials, tant en l'expressió oral com en l'escripta, que el faci apte per a desenvolupar les funcions pròpies del seu lloc de treball.

2. Per tal de fer efectiu el que disposa l'apartat 1, el Govern de la Generalitat ha de garantir l'ensenyament del català al personal al servei de l'Administració de la Generalitat, de les corporacions locals de Catalunya, de les universitats públiques, i de l'Administració de Justícia de Catalunya i fomentar mesures de reciclatge d'aquest personal.

3. En el procés de selecció per a accedir a places de personal de l'Administració de la Generalitat, de l'Administració local i de l'administració i els serveis de les universitats, inclòs el personal laboral, s'ha d'acreditar el coneixement de la llengua catalana, tant en l'expressió oral com en l'escripta, en el grau adequat a les funcions pròpies de les places de què es tracti, en els termes establerts en la legislació de la funció pública.

Article 12

L'administració de l'Estat

1. Són vàlides les actuacions administratives dels òrgans i els ens de l'Administració de l'Estat, tant les orals com les escrites, fetes a Catalunya en qualsevol de les dues llengües oficials, sense necessitat de traducció.

2. Tothom té dret a relacionar-se, oralment i per escrit, amb l'Administració de l'Estat a Catalunya en la llengua oficial que esculli, a ésser atès, i no se li pot exigir cap mena de traducció.

Article 13

Les actuacions judicials

1. Són vàlides les actuacions judicials, tant les orals com les escrites, fetes en qualsevol de les dues llengües oficials, sense necessitat de traducció.

2. Tothom té dret a relacionar-se, oralment i per escrit, amb l'Administració de justícia en la llengua oficial que esculli, a ésser atès, i no se li pot exigir cap mena de traducció.

3. Tothom qui ho sol·liciti ha de rebre en la llengua oficial demanada les testimoniances de les sentències i els actes resolutoris que l'afecten, sense retards per raó de llengua.

4. El que disposen els apartats 1, 2 i 3 és aplicable als tribunals eclesiàstics i als arbitrals.

5. En la provisió de places del personal al servei de l'Administració de justícia dependent de la

Generalitat s'ha d'aplicar el que disposa l'article 11, d'acord amb la normativa específica corresponent, en els termes que siguin establerts per reglament.

Article 14

Els documents públics

1. Són vàlids els documents públics atorgats en qualsevol de les dues llengües oficials.
2. Els documents públics s'han de redactar en la llengua oficial que esculli l'atorgant, o, si són més d'una persona, en la que acordin. Si no hi ha acord pel que fa a la llengua, l'escriptura o el document s'ha de redactar en totes dues llengües oficials.
3. Abans de redactar el document, s'ha de preguntar explícitament a les persones atorgants quina llengua escullen; en cap cas la tria de l'una o de l'altra no ha de comportar retard en la redacció i l'autorització del document. Si no s'escull expressament la llengua, es redacta en català.
4. Els fedataris públics han de lliurar en castellà o en català, segons que ho sol·liciti la persona interessada, les còpies i les testimoniances, i han de traduir, quan calgui, els respectius documents i matrius sota llur responsabilitat. En la nota de la matriu i al peu de la còpia ha de constar el fet de la traducció, però no cal protocol·litzar-la.
5. Els despatxos dels fedataris públics han d'estar en condicions d'atendre els ciutadans i ciutadanes en qualsevol de les dues llengües oficials i han de comptar amb personal que en tingui un coneixement adequat i suficient per a desenvolupar les funcions pròpies del seu lloc de treball.

Article 15

Els documents civils i mercantils

1. La llengua no és requisit de forma dels documents privats. Per tant, són vàlids els redactats en qualsevol idioma, sens perjudici de les traduccions que les lleis civils, mercantils o processals exigeixin per a exercutar-los, en el cas que l'idioma no sigui oficial a Catalunya.
2. Els documents privats, contractuals o no, qualsevol que en sigui la naturalesa, redactats en qualsevol de les dues llengües oficials a Catalunya són vàlids i no requereixen cap traducció per a exigir-ne judicialment o extrajudicialment el compliment en l'àmbit territorial de Catalunya.
3. Els documents a què es refereix l'apartat 2 s'han de redactar en la llengua oficial que les parts acordin. Nogensmenys, si es tracta de contractes d'adhesió, normats, contractes amb clàusules tipus o amb condicions generals, s'han de redactar en la llengua que escullin els consumidors i consumidores i han d'estar a disposició immediata dels clients i clientes en exemplars separats en català i en castellà.
4. Són vàlids els títols valor de tota mena, inclosos els que representen accions de societats mercantils, redactats en qualsevol de les dues llengües oficials.
5. Els xecs, els pagarés, els talonaris i altres documents oferts per les entitats financeres a llurs clients i clientes han d'ésser redactats, si més no, en català.

Article 16

Els convenis col·lectius de treball

1. Són vàlids els convenis col·lectius de treball redactats en qualsevol de les dues llengües oficials.
2. Els convenis col·lectius de treball s'han de redactar en la llengua oficial que acorden les parts, i si no hi ha acord, en les dues llengües oficials i en exemplars separats.

Article 17

Els registres públics

1. Són vàlids els assentaments registrals fets en qualsevol de les dues llengües oficials.
2. En tots els registres públics de Catalunya, llevat dels que tenen només caràcter administratiu, els assentaments s'han de fer en la llengua oficial en què és redactat el document o en què es fa la manifestació. Si el document és bilingüe, es fan en la llengua indicada per qui el presenta al registre.
3. Els registradors han de lliurar les certificacions en la llengua oficial emprada en la petició.
4. Les oficines dels registres han d'estar en condicions d'atendre els ciutadans i ciutadanes en qualsevol de les dues llengües oficials i han de comptar amb personal que en tingui un coneixement adequat i suficient que el faci apte per a desenvolupar les funcions pròpies del seu lloc de treball.
5. S'ha de garantir que a l'oficina del registre es pugui fer amb immediatesa i fiabilitat, oralment o per escrit, la interpretació i la traducció de qualsevol assentament a la llengua oficial sol·licitada per la persona interessada.
6. Els formularis i altres impresos que estiguin a disposició del públic a les oficines dels registres han d'ésser redactats, almenys, en català.

CAPÍTOL II
L'onomàstica

Article 18
La toponímia

1. Els topònims de Catalunya tenen com a única forma oficial la catalana, d'acord amb la normativa lingüística de l'Institut d'Estudis Catalans, excepte els de la Vall d'Aran, que tenen l'aranesa.

2. La determinació de la denominació dels municipis i les comarques es regeix per la legislació de règim local.

3. La determinació del nom de les vies urbanes i els nuclis de població de tota mena correspon als ajuntaments, i la dels altres topònims de Catalunya, al Govern de la Generalitat, incloses les vies interurbanes, sigui quina en sigui la dependència.

4. Les denominacions a què es refereixen els apartats 2 i 3 són les legals a tots els efectes i la retolació s'hi ha d'acordar. Correspon al Govern de la Generalitat de reglamentar la normalització de la retolació pública, respectant en tots els casos les normes internacionals que han passat a formar part del dret intern.

Article 19
L'antroponímia

1. Els ciutadans i ciutadanes de Catalunya tenen dret a l'ús de la forma normativament correcta en català de llurs noms i cognoms i a la inclusió de la conjunció i entre els cognoms.

2. Les persones interessades poden obtenir la constància de la forma normativament correcta en català de llurs noms i cognoms en el Registre Civil, qualsevol que en sigui la data de la imposició, per simple manifestació a la persona encarregada, amb aportació dels documents que n'acreditin la correcció lingüística, els quals s'han d'establir per reglament.

3. Aquesta norma és aplicable als noms i als cognoms aranesos respecte a la normativa lingüística aranesa.

CAPÍTOL III
L'ensenyament

Article 20
La llengua de l'ensenyament

1. El català, com a llengua pròpia de Catalunya, ho és també de l'ensenyament, en tots els nivells i les modalitats educatius.

2. Els centres d'ensenyament de qualsevol grau han de fer del català el vehicle d'expressió normal en totes les seves activitats docents i administratives, tant les internes com les externes.

Article 21
L'ensenyament no universitari

1. El català s'ha d'utilitzar normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament no universitari.

2. Els infants tenen dret a rebre el primer ensenyament en llur llengua habitual, ja sigui aquesta el català o el castellà. L'Administració ha de garantir aquest dret i posar els mitjans necessaris per a fer-lo efectiu. Els pares o els tutors poden exercir-lo en nom de llurs fills instant que s'apliqui.

3. L'ensenyament del català i del castellà ha de tenir garantida una presència adequada en els plans d'estudi, de manera que tots els infants, qualsevol que sigui llur llengua habitual en iniciar l'ensenyament, han de poder utilitzar normalment i correctament les dues llengües oficials al final de l'educació obligatòria.

4. En l'ensenyament postobligatori l'administració educativa fomentará polítiques de programació i docència, que garanteixin perfeccionar el coneixement i l'ús de les dues llengües per tal que tots els joves adquireixin el bagatge instrumental i cultural propi d'aquests ensenyaments.

5. L'alumnat no ha d'ésser separat en centres ni grups classe diferents per raó de la seva llengua habitual.

6. Hom no pot expedir el títol de graduat en educació secundària a cap alumne que no acrediti que té els coneixements orals i escrits de català i castellà propis d'aquesta etapa.

7. L'acreditació del coneixement del català no pot ésser exigida en el cas d'alumnes que han estat dispensats d'aprendre'l durant l'ensenyament o una part d'aquest, o que han cursat l'ensenyament obligatori

fora del territori de Catalunya, en les circumstàncies que el Govern de la Generalitat ha d'establir per reglament.

8. L'alumnat que s'incorpori tardament al sistema educatiu de Catalunya ha de rebre un suport especial i addicional d'ensenyament del català.

Article 22

L'ensenyament universitari

1. En els centres d'ensenyament superior i universitari, el professorat i l'alumnat tenen dret a expressar-se en cada cas, oralment o per escrit, en la llengua oficial que prefereixin.

2. El Govern de la Generalitat, les universitats i les institucions d'ensenyament superior, en l'àmbit de les respectives competències han d'adoptar les mesures pertinents per tal de garantir i fomentar l'ús de la llengua catalana en tots els àmbits de les activitats docents, no docents i de recerca, incloses les lectures de tesis doctorals i la realització d'oposicions.

3. Les universitats de Catalunya han d'oferir cursos i altres mitjans adequats per a assegurar que l'alumnat i el professorat perfeccionin la comprensió i el coneixement de la llengua catalana.

4. En cas necessari, les universitats poden establir criteris específics d'ús lingüístic en les activitats relacionades amb compromisos internacionals.

Article 23

La formació permanent i els ensenyaments de règim especial

1. En la programació de cursos de formació permanent d'adults és preceptiu l'ensenyament del català i del castellà.

2. En els centres d'ensenyament de règim especial d'idiomes és preceptiu oferir l'ensenyament de les dues llengües oficials.

3. En els centres d'ensenyament de règim especial dependents de la Generalitat en què no s'ensenyi llengua s'han d'oferir cursos de llengua catalana als alumnes que en tinguin un coneixement insuficient.

Article 24

El professorat

1. El professorat dels centres docents de Catalunya de qualsevol nivell de l'ensenyament no universitari ha de conèixer les dues llengües oficials i ha d'estar en condicions de poder fer-ne ús en la tasca docent.

2. Els plans d'estudi per als cursos i els centres de formació del professorat han d'ésser elaborats de manera que els alumnes assoleixin la plena capacitació en les dues llengües oficials, d'acord amb les exigències de cada especialitat docent.

3. El professorat dels centres d'ensenyament universitari de Catalunya ha de conèixer suficientment les dues llengües oficials, d'acord amb les exigències de la seva tasca docent. Aquesta norma no és aplicable al professorat visitant i a altres casos anàlegs. Correspon a les universitats d'establir els mecanismes i els terminis pertinents per al compliment d'aquest precepte.

CAPÍTOL IV

Els mitjans de comunicació i les indústries culturals

Article 25

Els mitjans de radiodifusió i televisió públics

1. En els mitjans de radiodifusió i de televisió gestionats per la Generalitat i per les corporacions locals de Catalunya la llengua normalment emprada ha d'ésser la catalana. En aquest marc, els mitjans dependents de les corporacions locals podran tenir en compte les característiques de llur audiència.

2. Sens perjudici de l'aplicació del que disposen els apartats 1 i 5 de l'article 26, els mitjans a què fa referència l'apartat 1 de l'article present han de promoure les expressions culturals de Catalunya, especialment les que es produeixen en llengua catalana.

3. La Corporació Catalana de Ràdio i Televisió ha de garantir la programació regular d'emissions radiofòniques i televisives en aranès per a la Vall d'Aran.

4. El Govern de la Generalitat ha de facilitar la correcta recepció a Catalunya de les televisions d'altres territoris que emeten en llengua catalana.

Article 26

Els mitjans de radiodifusió i televisió de concessió

1. Sense perjudici de l'aplicació de la Llei 8/1996, de 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable, les entitats a què fa referència la llei esmentada han de garantir que

com a mínim el cinquanta per cent del temps d'emissió de programes de producció pròpia de qualsevol mena i dels altres teleserveis que ofereixin sigui en llengua catalana.

2. Les disposicions de l'apartat 1 són aplicables als concessionaris de televisions de gestió privada d'àmbit territorial de Catalunya.

3. Les emissores de radiodifusió de concessió atorgada per la Generalitat han de garantir que com a mínim el cinquanta per cent del temps d'emissió sigui en llengua catalana, bé que el Govern de la Generalitat, atenent les característiques de llur audiència, pot modificar per reglament aquest percentatge.

4. El Govern de la Generalitat ha d'incloure l'ús de la llengua catalana en percentatges superiors als mínims establerts com un dels criteris en l'adjudicació de concessions d'emissores de televisió per ones terrestres, de canals de televisió distribuïda per cable i de les emissions de radiodifusió.

5. Les emissores de radiodifusió i de televisió han de garantir que en la programació de música cantada hi hagi una presència adequada de cançons produïdes per artistes catalans i que com a mínim el vint-i-cinc per cent siguin cançons interpretades en llengua catalana o en aranès.

6. Les emissores a què fa referència aquest article que emeten o distribueixen per a la Vall d'Aran han de garantir una presència significativa de l'aranès en llur programació.

Article 27

Els mitjans de comunicació escrits

1. En els mitjans de comunicació escrits i en les publicacions periòdiques editades per la Generalitat i per les corporacions locals la llengua normalment emprada ha d'ésser la catalana.

2. El Govern de la Generalitat ha de fomentar i pot subvencionar les publicacions periòdiques de difusió general redactades totalment o majoritàriament en català.

3. El Govern de la Generalitat i les corporacions locals han de fomentar i poden subvencionar les publicacions periòdiques d'àmbit local o comarcal redactades totalment o majoritàriament en català.

4. Les subvencions a què fan referència els apartats 2 i 3 ha de seguir criteris objectius de difusió, comercialització i ús del català, dins les previsions pressupostàries i sota control parlamentari o dels plens de les corporacions locals.

Article 28

Les indústries culturals i les arts de l'espectacle

1. El Govern de la Generalitat ha d'afavorir, estimular i fomentar:

a) La creació literària i científica en català, la difusió dins i fora de l'àmbit lingüístic propi i la traducció a altres llengües d'obres literàries i científiques en català, i la traducció al català d'obres escrites en altres idiomes.

b) L'edició, la distribució i la difusió de llibres i de publicacions periòdiques en català.

c) La producció cinematogràfica en català i el doblatge i la subtitulació en català de pel·lícules d'expressió original no catalana, i la distribució, en qualsevol format, i l'exhibició d'aquests productes.

d) La producció, la distribució i la difusió dels enregistraments sonors i el material audiovisual en català.

e) La producció i la representació de les arts de l'espectacle en català.

f) La creació, la interpretació i la difusió de música cantada en català.

g) La producció, l'edició i la distribució de material escrit i auditiu en llengua catalana destinat a persones invidents, i una oferta cultural bàsica, en català, per a aquest mateix sector.

h) Qualsevol altra manifestació cultural pública en català.

2. Totes les mesures que s'adoptin per a fomentar les indústries culturals i d'altres que es puguin considerar s'han d'aplicar amb criteris objectius, sense discriminacions i dins les previsions pressupostàries.

3. Per tal de garantir una presència significativa de la llengua catalana en l'oferta cinematogràfica, el Govern de la Generalitat pot establir per reglament quotes lingüístiques de pantalla i de distribució per als productes cinematogràfics que es distribueixin i s'exhibeixin doblats o subtitulats en una llengua diferent de l'original. Les quotes de cinematografia doblada o subtitulada en català no poden excedir el cinquanta per cent de l'oferta de distribuïdors i exhibidors en còmput anual i s'han de fonamentar en criteris objectius. La regulació corresponent es fa en el marc de la Llei de l'Estat 17/1994, del 8 de juny, de protecció i foment de la cinematografia, i segons el règim que aquesta estableix.

Article 29

Les indústries de la llengua i la informàtica

El Govern de la Generalitat ha d'afavorir, estimular i fomentar amb mesures adequades:

a) La investigació, la producció i la comercialització de tota mena de productes en català relacionats amb les indústries de la llengua, com ara els sistemes de reconeixement de veu, de traducció automàtica i similars o altres de possibles d'acord amb els avenços tecnològics.

b) La producció, la distribució i la comercialització dels programaris informàtics, dels jocs d'ordinador, de les edicions digitals i dels multimèdia en llengua catalana, i la traducció, si escau, d'aquests productes al català.

c) La presència de productes i d'informacions en català a les xarxes telemàtiques d'informació.

CAPÍTOL V.

L'activitat socioeconòmica

Article 30

Les empreses públiques

1. Les empreses públiques de la Generalitat i de les corporacions locals, i també les seves empreses concessionàries quan gestionen o exploten el servei concedit, han d'emprar normalment el català en llurs actuacions i documentació internes i en la retolació, en les instruccions d'ús, en l'etiquetatge i en l'emalatge dels productes o els serveis que produeixin o ofereixin.

2. Les empreses a què fa referència l'apartat 1 han d'emprar normalment el català en les comunicacions i les notificacions, incloses les factures i els altres documents de tràfic, adreçades a persones residents en l'àmbit lingüístic català, sens perjudici del dret dels ciutadans i ciutadanes a rebre-les en castellà o, si és el cas, en català, si ho demanen.

Article 31

Les empreses de servei públic

1. Les empreses i les entitats públiques o privades que ofereixen serveis públics, com ara les de transport, de subministraments, de comunicacions i d'altres, han d'emprar, almenys, el català en la retolació i en les comunicacions megafòniques.

2. Les comunicacions i les notificacions escrites adreçades a persones residents a Catalunya per les empreses i les entitats a què fa referència l'apartat 1, incloses les factures i els altres documents de tràfic, s'han de fer almenys en català, sens perjudici del dret dels ciutadans i ciutadanes a rebre-les en castellà si ho demanen.

3. El que disposa l'apartat 2 en relació a les factures i els altres documents de tràfic s'entén sens perjudici de la competència de l'Estat per a organitzar els serveis esmentats quan els presta directament o per mitjà de les seves empreses i entitats.

Article 32

L'atenció al públic

1. Les empreses i els establiments dedicats a la venda de productes o a la prestació de serveis que desenvolupen llur activitat a Catalunya han d'estar en condicions de poder atendre els consumidors i consumidores quan s'expressin en qualsevol de les llengües oficials a Catalunya.

2. El Govern de la Generalitat ha de promoure, amb mesures adequades, l'increment de l'ús del català en l'àmbit a què es refereix l'apartat 1.

3. La senyalització i els cartells d'informació general de caràcter fix i els documents d'oferta de serveis per a les persones usuàries i consumidores dels establiments oberts al públic han d'ésser redactats, almenys, en català. Aquesta norma no s'aplica a les marques, als noms comercials i als rètols emparats per la legislació de la propietat industrial.

Article 33

Les empreses concertades o subvencionades.

Les empreses que han subscrit un concert o un conveni de col·laboració amb la Generalitat o amb les corporacions locals de Catalunya, o bé són beneficiàries d'ajuts o subvencions d'aquestes, han d'utilitzar, almenys, el català en la retolació, en els avisos i en la documentació adreçats al públic, com a mínim, quan estiguin vinculats a l'objecte de l'ajut o el conveni.

Article 34

La informació a les persones consumidores i usuàries

1. Les dades que figuren en l'etiquetatge i en l'emalatge i les instruccions d'ús dels productes que es distribueixen en l'àmbit territorial de Catalunya poden figurar en català, en castellà o en qualsevol altra llengua de la Unió Europea.

2. Les dades obligatòries i les informacions voluntàries addicionals que figuren en l'etiquetatge

de productes catalans que gaudeixen de denominació d'origen, de denominació comarcal o de denominació de qualitat i dels productes artesanals que es distribueixen en l'àmbit territorial de Catalunya han d'ésser necessàriament, com a mínim, en català.

3. El Govern de la Generalitat ha de regular per reglament la informació a les persones consumidores i usuàries de sectors determinats, i l'etiquetatge i les instruccions d'ús dels productes industrials o comercials que es distribueixen en l'àmbit territorial de Catalunya, d'una manera especial els dels productes alimentaris envasats, els perillosos, els tòxics, i també el tabac, per a garantir-hi la presència progressiva del català seguint els principis d'aquesta llei, de les normes de la Unió Europea i de la resta de l'ordenament jurídic.

Article 35

La publicitat

1. En la publicitat institucional de la Generalitat i de les administracions locals, de llurs empreses públiques o concessionàries i de les altres institucions i corporacions catalanes de dret públic feta en l'àmbit territorial de Catalunya, s'ha d'utilitzar de manera general el català.

2. El Govern de la Generalitat i els ens locals han d'afavorir, estimular i fomentar amb mesures adequades l'ús del català en la publicitat, especialment la de la via pública amb l'objectiu que sigui la llengua d'ús normal del sector.

Article 36

L'activitat professional i laboral

1. El Govern de la Generalitat i els col·legis professionals han de fomentar l'ús del català en les activitats professionals.

2. El Govern de la Generalitat ha d'estimular i fomentar l'ús del català en els centres de treball, en les relacions laborals i en els convenis col·lectius, en els pactes d'empresa i en els contractes de treball i ha de promoure la participació dels sindicats i les organitzacions empresarials per a assolir aquest objectiu.

3. Els convenis col·lectius de treball i els pactes d'empresa poden contenir clàusules lingüístiques per tal de fomentar el coneixement del català dels treballadors i treballadores i garantir-ne l'ús en els centres de treball i en els contractes laborals, fulls de salaris i tota altra documentació. El Govern de la Generalitat ha d'estimular que els convenis col·lectius incorporin aquestes clàusules.

4. Els rètols i les informacions de caràcter fix i que continguin text que han de constar a l'interior dels centres laborals adreçats a les persones que hi treballen han de figurar, almenys, en català.

CAPÍTOL VI

L'impuls institucional

Article 37

Les mesures de foment

1. El Govern de la Generalitat ha d'afavorir, estimular i fomentar l'ús del català en les activitats laborals, professionals, mercantils, publicitàries, culturals, associatives, esportives, lúdiques i de qualsevol altra mena.

2. El Govern de la Generalitat i les corporacions locals, en l'àmbit de les competències respectives, han de fomentar la imatge pública i l'ús del català i poden establir bonificacions i exempcions fiscals per als actes relacionats amb la normalització i el foment de l'ús de la llengua catalana.

Article 38

Els centres de suport

1. El Govern de la Generalitat, d'acord amb les corporacions locals, ha de crear i subvencionar centres dedicats a fomentar el coneixement, l'ús i la divulgació del català, en especial allà on ho exigeixi la situació sociolingüística. Aquestes centres de suport depenen del Consorci per a la Normalització Lingüística, el qual actua com a òrgan de desplegament de les polítiques territorials de normalització.

2. Els centres a què fa referència l'apartat 1 han de comptar amb els mitjans humans i materials suficients per a l'exercici de llurs funcions.

Article 39

Les mesures de planificació

1. El Govern de la Generalitat s'ha de dotar d'instruments de planificació lingüística general consistents en programes periodificats, per tal d'establir els objectius i les mesures més convenientes en

cada moment i avaluar-ne els resultats. L'elaboració dels instruments de planificació ha d'ésser concertada amb els diversos agents i col·lectius implicats, i s'ha de tenir en compte els principis de participació, simplificació i eficàcia.

2. El Govern de la Generalitat ha d'elaborar un mapa sociolingüístic de Catalunya, que ha d'ésser revisat cada cinc anys, per tal d'adequar a la realitat la seva acció de política lingüística i, alhora, per a valorar la incidència de les actuacions fetes.

3. El Govern de la Generalitat ha d'informar cada any al Parlament de les actuacions de política lingüística i dels resultats obtinguts en el marc dels instruments esmentats en els punts 1 i 2.

DISPOSICIONS ADDICIONALS

Primera

Col·laboració amb altres institucions i entitats

1. Sens perjudici de l'aplicació d'aquesta Llei, el Govern de la Generalitat ha de vetllar per aconseguir la generalització de l'ús del català, en un marc de col·laboració amb la Unió Europea, l'Administració de l'Estat, el Consell General del Poder Judicial i les empreses públiques i privades de l'àmbit estatal, europeu o internacional, especialment les de serveis i les de radiodifusió i televisió.

2. El Govern de la Generalitat ha de vetllar per la presència del català en els mitjans de comunicació d'abast estatal, europeu i internacional.

Segona

Convenis de col·laboració amb institucions d'altres territoris de llengua catalana

1. La Generalitat ha de promoure acords, convenis i tractats amb les comunitats autònomes aragonesa, balear i valenciana i amb els estats andorrà, francès i italià per a fomentar l'intercanvi cultural entre territoris i comunitats de parla catalana i la coordinació i la cooperació entre comunitats o entre estats en matèria de política lingüística, per assegurar, amb les mesures adequades la promoció, l'ús i la protecció de la llengua catalana i per a obtenir-ne la generalització i l'extensió del coneixement i l'ús en tot l'àmbit lingüístic, amb respecte per totes les variants.

2. La Generalitat, per tal d'afavorir un espai català de comunicació, ha de promoure la difusió i la recepció dels mitjans de comunicació en llengua catalana.

Tercera

Projecció exterior

1. El Govern de la Generalitat ha de vetllar per la projecció de la llengua i la cultura catalanes fora del seu àmbit lingüístic, principalment en el món acadèmic i de la recerca, i també en les institucions de la Unió Europea i les seves polítiques. Per a l'acompliment d'aquest objectiu, la Generalitat pot participar en un organisme comú als territoris de llengua catalana.

2. El Govern de la Generalitat ha de facilitar la difusió i l'aprenentatge del català a les comunitats catalanes de l'exterior, en els termes que resulten de la Llei 18/1996, del 27 de desembre, de relacions amb les comunitats catalanes de l'exterior.

Quarta

Grafia normativa dels noms i els cognoms catalans

La substitució dels noms i de les grafies normativament incorrectes per les correctes dels cognoms, establerta per l'article 19, es regeix pel procediment fixat per l'article 2 de la Llei de l'Estat 17/1977, del 4 de gener, sobre reforma de l'article 54 de la Llei del registre civil, o la normativa equivalent que la substitueixi.

Cinquena

Garanties de compliment

Aquesta Llei no preveu sancions per als ciutadans. Tanmateix:

a) L'incompliment dels preceptes de l'article 26 es considera incompliment de les condicions essencials de la concessió al qual s'ha d'aplicar el règim sancionador que estableix al Llei 8/1996, del 5 de juliol, de regulació de la programació audiovisual distribuïda per cable, i per les lleis de l'Estat 31/1987, del 18 de desembre, d'ordenació de les telecomunicacions, i 25/1994, del 12 de juliol, per la qual s'incorpora a l'ordenament jurídic espanyol la Directriu 89/552/CBE.

b) L'incompliment, per les empreses i les entitats afectades, dels preceptes dels articles 15, 30, 31 i 32.3 es considera una negativa injustificada a satisfer les demandes dels consumidors i consumidoras, a la qual s'ha d'aplicar el règim sancionador que estableix la Llei 1/1990, del 8 de gener, sobre la

disciplina del mercat i de defensa dels consumidors i usuaris.

Sisena

Les dotacions econòmiques

En els pressupostos de la Generalitat s'han de fer les consignacions necessàries per a dur a terme les actuacions i adoptar les mesures derivades de l'execució d'aquesta Llei amb els mitjans i els recursos suficients amb atenció especial al cost d'un sistema educatiu plurilingüe, d'una administració en règim de doble oficialitat i de la difusió cultural en una llengua d'àmbit restringit, i tenint en compte també les necessitats objectives de distribució territorial i sectorial.

Setena

Funcions de vigilància i impuls

La Generalitat vetllarà pel respecte dels principis continguts a l'ordenament constitucional i estatutari i en aquesta llei en la normativa i l'actuació administrativa dels altres poders públics de l'Estat, i impulsarà la modificació legislativa de les normes estatals que siguin un obstacle per a l'ús del català en tots els àmbits o limitin la plena igualtat lingüística dels ciutadans.

Vuitena

Règim de la funció pública

Els preceptes d'aquesta llei vinculen el personal al servei de l'Administració d'acord amb les normes reguladores de la funció pública.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera

Les normes d'usos lingüístics

Les normes d'usos lingüístics a què fa referència l'article 9.3 han d'ésser aprovades en el termini màxim de dos anys comptats des de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

Segona

L'adaptació empresarial

1. Les empreses i les entitats afectades per aquesta Llei tenen un termini de dos anys per a adaptar-se al que disposen l'article 15 i les disposicions del capítol V. Aquest termini és de cinc anys per als empresaris i empresàries autònoms.

2. En un termini de cinc anys o, si és superior, el que en resulti de la data de caducitat, poden continuar en el mercat els productes i els serveis a què fa referència l'article 34 sense complir les normes lingüístiques relatives a l'etiquetatge.

Tercera

Les emissores de radiodifusió i televisió

1. Els articles 25 i 26 s'apliquen a les emissores els títols habilitants de les quals correspon d'atorgar a la Generalitat i que es concedeixen o es renoven després de l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

DISPOSICIONS FINALS

Primera

Modificació de la Llei 8/1987, del 15 d'abril

Es modifiquen els articles 5, 294.2 i 310.2 de la Llei 8/1987, del 15 d'abril, municipal i de règim local de Catalunya, que queden redactats amb el text següent:

"Article 5

1. El català és la llengua pròpia de l'Administració local de Catalunya i, per tant, ha d'ésser la llengua d'ús normal i general en les seves activitats.

2. Tots els ciutadans i ciutadanes tenen dret a escollir la llengua oficial amb què es relacionen amb els ens locals, i aquests tenen el deure correlatiu d'atendre'ls en la llengua escollida, en els termes establerts per la Llei .../1997 del ..., de ....."

"Article 294.2

D'acord amb llurs ofertes d'ocupació pública, les entitats locals han de seleccionar el personal per mitjà de convocatòria pública i dels sistemes de concurs, oposició i concurs oposició lliures, en els quals han de quedar garantits els principis d'igualtat, de mèrit, de capacitat i de publicitat. En el procés

de selecció, s'ha d'acreditar el coneixement del català i en els ens locals de la Vall d'Aran també de l'aranès, tant en l'expressió oral com en l'escripta, en el grau adequat a les funcions pròpies de les places de què es tracti".

"Article 310.2

Els ens locals de Catalunya han d'incloure el requisit del coneixement oral i escrit del català en les bases de la convocatòria del concurs per a proveir llocs de treball reservats a funcionaris i funcionàries de l'Administració local amb habilitació de caràcter estatal".

Segona

Desplegament reglamentari

S'autoritza el Govern de la Generalitat per a dictar les disposicions reglamentàries necessàries per a desplegar i aplicar aquesta Llei.

Tercera

Substitució i vigència de normes

1. La Llei 7/1983, del 18 d'abril, de normalització lingüística a Catalunya, és substituïda pels preceptes d'aquesta llei, sens perjudici que, en tot allò que hi no resulti contradictori, passi a formar part de la tradició jurídica catalana.

2. Són vigents, en allò que no s'oposi a aquesta Llei, i sens perjudici de la modificació reglamentària que se'n pugui fer, les disposicions dictades per a desplegar la Llei 7/1983.

3. Són vigents, en allò que no s'oposi a aquesta Llei, els preceptes de la Llei 3/1993, del 5 de març, de l'Estatut del consumidor, i les normes dictades per a desplegar-los.

Palau del Parlament, 30 de desembre de 1997.

Font: Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya, 2553, 9.1.1998